

PRILOGA 1 – URESNIČEVANJE UKREPOV NPUR 2017–2021

Kazalo vsebine

NOSILEC: MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT	2
NOSILEC: MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI	12
NOSILEC: MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE	21
NOSILEC: MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR	26
NOSILEC: MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO	32
NOSILEC: MINISTRSTVO ZA KULTURO	33
NOSILEC: MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO	42
NOSILEC: MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE	44
NOSILEC: URAD VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA NARODNOSTI	49
NOSILEC: GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE V SODELOVANJU Z URADOM VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA NARODNOSTI IN OSTALIMI PRISTOJNIMI VLADNIMI ORGANI	69
NOSILEC: VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE (IZVAJALEC: URAD VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA NARODNOSTI)	70

NOSILEC: MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT

Prioritetno področje: VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE

3.3.1.1.1 Cilj: dopolnitev in prilagoditev strateških usmeritev na področju vzgoje in izobraževanja Romov.

UKREP:

Prenova Strategije vzgoje in izobraževanja Romov v Republiki Sloveniji.

Podlage za izvajanje ukrepa¹:

Veljavna Strategija vzgoje in izobraževanja Romov v Republiki Sloveniji (iz leta 2004 in dopolnjena leta 2011); veljavna zakonodaja na področju vzgoje in izobraževanja; ZRomS-1; NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep²:

Ciljno usmerjen ukrep.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018³:

MIZŠ je prenovilo strategijo zaradi kompleksnosti in menjave vlade v letu 2018 prenesel v leto 2019.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno)⁴:

/

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018⁵:

/

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno)⁶: Ciljna skupina so pripadniki romske skupnosti na vseh ravneh izobraževanja in usposabljanja.

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa⁷:

/

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju⁸:

Prenova strategije bo sledila novostim na področju vzgoje in izobraževanja; na podlagi dosedanjih izkušenj in analiz bo MIZŠ predlagal rešitve in ukrepe, ki naj bi omogočili uspešnejše vključevanje

¹ Navesti je potrebno zakonske in/ali programske podlage (dokumente), ki so direktna podlaga za izvajanje ukrepa; v primeru da je direktna podlaga sam NPUR 2017–2021, je to potrebno navesti, prav tako tudi informacijo o sprejetem podrobnem področnem programu oziroma ukrepih (akcijskem načrtu) na podlagi NPUR 2017–2021.

² Navesti je potrebno, ali je to ukrep, ki je namenjen izključno Romom kot ciljni skupini, ali gre za splošni integracijski ukrep, v okviru katerega so Romi le ena od ciljnih skupin – v tem primeru navesti, na kakšen način oziroma s kakšnimi pristopi se jih vključuje v ukrep; navesti tudi, ali gre za sistemski ukrep ali za programski ukrep.

³ Vsebinski opis izvedenih aktivnosti naj bo čimbolj kratek, jasen in naj zajame bistvene informacije o tem, kaj je bilo v okviru tega cilja in ukrepa narejenega v letu 2017.

⁴ Navesti je potrebno, kakšni/kateri so rezultati v okviru ali na podlagi ukrepa; podati tudi pregled doseganja kazalnikov, ki so navedeni v NPUR 2017–2021 pri vsakem ukrepu; pri podajanju ocen in predstavitvi rezultatov (prikazovanje realizacije kazalnikov) je potrebno še posebej upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno

⁵ Navesti je potrebno finančne vire (državni proračun/sredstva EU) in višino sredstev, ki so bila za izvajanje ukrepa namenjena in porabljena v letu 2017.

⁶ Če je le možno, je potrebno navesti število vključenih oseb oziroma število oseb, ki so bile upravičene do aktivnosti ukrepa – lahko se nevede tudi samo ocena, če ni natančnih podatkov.

⁷ Navesti je potrebno tako pozitivne kot negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa, za katere se ocenjuje, da bi jih bilo treba izpostaviti ter se na njih učiti in jih upoštevati pri prihodnjem načrtovanju ukrepov; izpostaviti morebitne dobre prakse (kaj se obnese), itd.

⁸ Navesti je potrebno predloge za izboljšave oziroma za morebitne spremembe in dopolnitve ukrepov na podlagi izkušenj pri izvajanju ukrepov (npr. predlogi za morebitne potrebe po večjem sodelovanju z drugimi organi, če bi želeli doseči večji učinek ukrepa; predlogi za morebitne potrebne spremembe ukrepov (zakonodajno, programsko, organizacijski, itd.) na tem področju ali na drugih področjih, da bi bil učinek večji; predlogi za nove/dodatne ukrepe, itd.).

romskih otrok, pa tudi odraslih, v sistem vzgoje, izobraževanja in usposabljanja.

3.3.1.1.2 Cilj: zgodnje vključevanje v vzgojno-izobraževalni sistem

UKREP:

Zagotavljanje pogojev za uspešno vključitev v predšolsko vzgojo.

Podlage za izvajanje ukrepa:

Strategija vzgoje in izobraževanja Romov v Republiki Sloveniji; NPUR 2017–2021, Zakon o vrtcih.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Ciljno usmerjen ukrep.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

MIZŠ je sofinanciral dejavnosti predšolske vzgoje otrok Romov za leto 2018 za oddelke otrok Romov v petih vrtcih (Vrtec pri OŠ Črenšovci, Vrtec Murska Sobota, Vrtec Metlika, Vrtec Trebnje, Vrtec Pedenjped Novo mesto). Vrtec Lendava letos nima predvidenih stroškov, ker je ukinil ločeni oddelek in otroke Romov razdelil v preostale skupine. Vrtci dobijo poleg dodatnih materialnih stroškov (didaktika, copatki, škornji itd.) tudi ločene stroške za izobraževanje strokovnih delavcev.

V šolskem letu 2018/2019 je MIZŠ uvedel tudi krajše programe vrtcev. Izvedel je javni razpis za financiranje krajših programov v šolskem letu 2018/19, namenjen javnim vrtcem (samostojni javni vrtci in vrtci pri osnovni šoli), ki bodo v šolskem letu 2018/2019 organizirali oddelek krajšega programa v trajanju 240 ur za otroke, ki še niso bili vključeni v vrtec in bodo do konca leta 2018 dopolnili starost pet let. Ministrstvo bo posameznemu vrtcu v šolskem letu 2018/19 financiralo delovanje enega oddelka krajšega programa. Osnova za financiranje je cena oddelka krajšega programa v trajanju 240 ur. Namen krajših programov je ponuditi staršem, ki doslej svojega otroka še niso vključili v institucionalno obliko predšolske vzgoje, da se jim zadnje leto pred vstopom v šolo omogoči možnost obiskovanja krajšega programa v obsegu 240 ur in bo zanje brezplačen. Hkrati ima tudi vrtec možnost, da na ta način vključi otroke, katerih starši nimajo želje, potrebe ali interesa po poldnevem ali celodnevem programu, da organizirajo zanje krajši program, ki kljub omejenemu obsegu zajema vse elemente kurikula. Cilj krajših programov je povečati število vključenih otrok v sistem vzgoje in izobraževanja. Eden izmed strateških ciljev politike na področju predšolske vzgoje namreč je, da se v organizirano obliko predšolske vzgoje vključi čim več otrok drugega starostnega obdobja in še posebej, da se zagotovi 100 % vključenost otrok v vrtec v letu pred njihovim obveznim vstopom v osnovno šolo.

V okviru projekta Skupaj za znanje je MIZ nadaljeval z zastavljenimi aktivnostmi na področju predšolske vzgoje in jih na določenih področjih še nadgradil.

Romske pomočnike se je aktivno vključevalo v projektne aktivnosti na področju predšolske vzgoje. 9 romskih pomočnikov se je tako v sklopu svojega delovnega časa redno vključevalo tudi v delo vrtcev (praviloma 1x tedensko, v različne starostne skupine), ostali romski pomočniki pa so sodelovali pri izvajanju programov za predšolske otroke v večnamenskih centrih ali v sklopu občolskih dejavnosti. Poleg tega se je v času šolskih počitnic vse romske pomočnike redno vključevalo v oddelke bližnjih vrtcev, z namenom pridobivanja praktičnih izkušenj pri delu s predšolskimi otroki in vzpostavljanja stika z morebitnimi bodočimi prvošolčki (da bi na ta način še olajšali vstop prvošolčkov v šolsko okolje).

Prav tako se je nadaljevalo z izvajanjem posebnih programov za predšolske otroke, ki niso vključeni v vrtce ali jih ne obiskujejo redno, v okviru določenih večnamenskih centrov (VNC Smrekec, VNC Dobruška vas, VNC Boriha) in v sklopu občolskih dejavnosti. Ob vpeljavi mentorskega sistema v večnamenskih centrih, ki zagotavlja dodatno strokovno in pedagoško podporo delu v teh centrih, se je še naprej posebno pozornost namenjala vsebinski izpeljavi in nadgradnji teh programov glede na zaznane potrebe ciljne skupine. Ob tem se je še posebej spodbujalo aktivnosti, ki so usmerjene k povečanju vpisa predšolskih otrok v vrtce, kot so npr. tedenski obiski bližnjih enot vrtcev z namenom skupnih aktivnosti z vpisanimi otroci, občasne skupne aktivnosti z vzgojiteljicami bližnjih vrtcev in otroci v naseljih, seznanjanje staršev s pomenom predšolske vzgoje za lažje vključevanje v vzgojno-

izobraževalni sistem ipd.

Z uspešnim delom je v letu 2018 nadaljeval tudi pripravljalni vrtec v naselju Kerinov grm (občina Krško), kjer je bil zaradi kadrovskih sprememb, povezanih z daljšimi odsotnostmi obeh dosedanjih strokovnih delavk vrtca, sicer v določenem obdobju zabeležen manjši upad pri obisku otrok, a se je do konca leta, ko so starši začeli zaupati tudi novima sodelavkama, obisk ponovno povečal in otroci so dlje časa ostajali prisotni v dnevnem programu. Tudi v okviru tega vrtca se je posebno pozornost namenjala aktivnostim vzporedne integracije v redne oddelke vrtca, ki potekajo praviloma na tedenski ravni in se izvajajo v obliki skupnih aktivnosti v različnih enotah Vrtca pri OŠ Leskovec pri Krškem.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

MIZŠ je izpostavil, da je primerjalno gledano možno opaziti, da se število otrok Romov, ki so vključeni v javni vrtec, povečuje in obenem narašča tudi število oddelkov (primerjani šolski leti 2017/2018 in 2018/2019).

Dosedanja pestrost programov, ki jo omogoča Zakon o vrtcih, je v naši državi zagotovila visoko stopnjo vključenosti otrok v vrtce, še vedno pa delež vključenosti v letu pred vstopom otrok v osnovno šolo zaostaja za deleži v drugih državah, glede česar Slovenija ne dosega strateškega cilja Evropske komisije EU2020 glede 95 % vključenosti otrok. Otroci Romov sodijo v ranljive skupine otrok, zato ministrstvo upošteva znižan normativ za oblikovanje oddelka znotraj krajšega programa.

Uspešnost tega ukrepa pa se v skladu z NPUR 2017–2021 spremlja tudi na podlagi števila oblikovanih modelov predšolske vzgoje v obliki vrtca v romskem naselju.

Ob tem MIZŠ pojasnjuje, da v okviru tega kazalnika (tudi v okviru projekta Skupaj za znanje) poroča o posebnih modelih predšolske vzgoje za romske predšolske otroke, ki so primerljivi z vsebinsko in organizacijsko strukturo rednih oddelkov vrtcev. V skladu s tem so pri beleženju vrednosti tega kazalnika v letu 2018 upoštevali le pripravljalni vrtec v romskem naselju Kerinov Grm (občina Krško), ki je tako vsebinsko kot tudi organizacijsko zastavljen kot redni oddelek vrtca Leskovec pri Krškem, z določenimi specifikami in prilagoditvami glede na ciljno skupino.

V okviru projekta Skupaj za znanje se izvajajo tudi posebni programi za predšolske otroke v večnamenskih centrih, kjer so za to vzpostavljeni pogoji, a se jih ne upošteva v okviru tega kazalnika, ker trenutno še niso strukturirani v tolikšni meri, da bi bili primerljivi z rednimi oddelki vrtcev.

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

- MIZŠ je sofinanciral dejavnosti predšolske vzgoje otrok Romov za leto 2018, vrednost pogodbe znaša 36.740,00 EUR, pogodbe so vezane na koledarsko leto.
- Za financiranje krajših programov vrtcev je v šolskem letu 2018/2019 na proračunski postavki ministrstva zagotovljenih 2.000.000,00 EUR.
- V proračunskem letu 2018 je bilo za izvedbo aktivnosti v projektu Skupaj za znanje namenjenih 1.170.466,08 EUR, ki so bile v celoti realizirane.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

- Sofinanciranje dejavnosti predšolske vzgoje otrok Romov za leto 2018: število vrtcev, ki jih MIZŠ sofinancira iz tega razloga: 5; število vključenih otrok Romov v oddelke: 85; število tovrstnih oddelkov: 7.
- Projekt Skupaj za znanje: število vključenih predšolskih otrok v aktivnosti večnamenskih centrov (kumulativno od začetka projekta v 2016): 73 predšolskih otrok (pri čemer v tej vrednosti niso upoštevani tisti otroci, ki so s 1. 9. 2018 vstopili v 1. razred in se jih zato beleži pri številu šolskih otrok).

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Pozitivne izkušnje: otroci so boljše pripravljani na nadaljnji izobraževalni proces.

Negativna izkušnja: izjemno majhen odziv vrtcev (2 prijavi) na razpis za financiranje krajših programov.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

- V letu 2019 bo MIZŠ nadaljeval s sofinanciranjem dejavnosti predšolske vzgoje otrok Romov. Ocenjena vrednost pogodbe za leto 2019 je 40.549,00 eur. Število vrtcev, ki jih sofinancira ministrstvo iz tega razloga: 5; število vključenih otrok Romov v oddelke: 106, število tovrstnih oddelkov: 8.
- Krepitev zaupanja romskih staršev v vzgojno-izobraževalni sistem prek romskih pomočnikov in v sklopu projekta Skupaj za znanje, ukrepi za ozaveščanje strokovnih delavcev vrtcev.

3.3.1.1.3 Cilj: vključevanje romskih pomočnikov v vzgojno-izobraževalni proces.

UKREP:

Vključevanje romskih pomočnikov v osnovnih šolah, deloma na srednjih šolah.

Podlage za izvajanje ukrepa:

Strategija vzgoje in izobraževanja Romov v Republiki Sloveniji; NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Ciljno usmerjen ukrep.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

V letu 2018 je MIZŠ v projektu Skupaj za znanje nadaljeval z uspešnim izvajanjem projektnih aktivnosti romskih pomočnikov na področju vključevanja romskih otrok v vzgojno-izobraževalni proces, hkrati pa se je še naprej omogočalo njihovo nadaljnje izobraževanje.

V letu 2018 je v okviru projekta delovalo 28 romskih pomočnikov na 33 osnovnih šolah in v 9 vrtcih.

Romski pomočniki so v skladu s cilji projekta aktivno sodelovali pri lažjem vključevanju romskih otrok in staršev v vzgojno-izobraževalni proces na partnerskih osnovnih šolah in vrtcih, prav tako so se aktivno vključevali v projektne aktivnosti na področju dela z romskimi predšolskimi in šolskimi otroki v okviru večnamenskih centrov in obšolskih dejavnosti.

Pomembni uspehi v letu 2018 so zabeleženi tudi na področju nadaljnjega izobraževanja romskih pomočnikov:

- V letu 2018 sta dodatno 2 romski pomočnici uspešno zaključili poklicno maturo na področju predšolske vzgoje, kar pomeni, da ima skupno 21 romskih pomočnikov doseženo 5. stopnjo izobrazbe na področju predšolske vzgoje. Dve romski pomočnici sta se v šolskem letu 2018/19 vključili v program predšolska vzgoja, poklicni tečaj na Gimnaziji F. Miklošiča Ljutomer. Ocenjuje se, da bo ob zaključku šolskega leta 2018/19 število romskih pomočnikov s poklicno maturo zaključenega programa na področju predšolske vzgoje naraslo na 23.
- Prav tako uspešno je s študijem nadaljevalo 5 romskih pomočnic, ki so se v letu 2018/19 uspešno vpisale naprej v 3. letnik visokošolskega strokovnega programa predšolska vzgoja na Pedagoški fakulteti Univerze na Primorskem (študijsko središče Ptuj).
- Ena romska pomočnica je v šolskem letu 2018/19 nadaljevala študij v 2. letniku na visokošolskem strokovnem programu predšolske vzgoje Pedagoške fakultete Univerze na Primorskem (študijsko središče Novo mesto), ena romska pomočnica pa je v šolskem letu 2018/19 žal odstopila od študija na visokošolskem strokovnem programu predšolske vzgoje Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru.
- Dve romski pomočnici sta se v šolskem letu 2018/19 vpisali v 1. letnik visokošolskega strokovnega programa na Pedagoški fakulteti Univerze na Primorskem (študijsko središče Novo mesto).
- V letu 2018 je uspešno opravilo strokovni izpit v VIZ 6 romskih pomočnic (dva sta bila neuspešna, a sta že prijavljena na ponovno opravljanje izpita v letu 2019), kar pomeni, da ima trenutno 13 romskih pomočnikov opravljenih strokovni izpit v VIZ. Glede na trenutno zanimanje se ocenjuje, da se bo do konca šolskega leta 2018/19 ta številka dvignila na skupno 18.
- Poleg tega so v letu 2018 k opravljanju nacionalne poklicne kvalifikacije »romski pomočnik« pristopili vsi preostali romski pomočniki, z izjemo nove romske pomočnice na OŠ Louisa Adamiča Grosuplje, ki je z delom pričela šele v septembru 2018 in je trenutno še na seznamu

kandidatov za opravljanje te poklicne kvalifikacije.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Število zaposlenih romskih pomočnikov v okviru projekta: 28.

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

V proračunskem letu 2018 je bilo za izvedbo projektnih aktivnosti namenjenih 1.170.466,08 EUR, katerih realizacija je bila 100 %. Razčlemba niso na voljo.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

Povprečno mesečno število otrok, ki se udeležujejo aktivnosti romskih pomočnikov v šol. letu 2017/18, je 609 otrok. V to izračunano vrednost so vključeni le tisti romski otroci, s katerimi romski pomočniki bolj aktivno in pogosteje delajo v okviru svojega dela na partnerskih šolah in v vrtcih. V to vrednost torej niso vštet otroci in starši, ki jim romski pomočniki le občasno nudijo pomoč in podporo v komunikaciji s strokovnimi delavci šole ali pomagajo pri razreševanju njihovih težav.

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Z romskimi pomočniki so predvsem pozitivne izkušnje, saj se z njimi lažje vzpostavlja zaupanje romskih staršev in otrok.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

MIZŠ se je zavezal k sistemizaciji delovnega mesta »romski pomočnik«.

3.3.1.1.4 Cilj: povečati socialni in kulturni kapital v romskem naselju oziroma naselju, kjer večinsko živi romsko prebivalstvo.

UKREP:

Povezovanje med institucijami na terenu (sociala, zdravje, delo, družina, formalno in neformalno izobraževanje, infrastruktura, okolje, lokalno povezovanje).

Podukrep:

Izvajanje izobraževalnih inkubatorjev, s poudarkom na učni pomoči, izobraževalnih aktivnostih in obšolskih dejavnostih.

Podlage za izvajanje ukrepa:

Strategija vzgoje in izobraževanja Romov v Republiki Sloveniji; NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Ciljno usmerjen ukrep.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

V letu 2018 se je v okviru projekta Skupaj za znanje nadaljevalo z uspešnim izvajanjem različnih oblik vzgojno-izobraževalnega dela v romskih naseljih, ki potekajo v okviru večnamenskih centrov (VNC) in obšolskih dejavnosti.

V letu 2018 se je tako nadaljevalo s kvalitetnim izvajanjem projektnih aktivnosti v VNC-jih na vseh obstoječih lokacijah (VNC Vanča vas-Borejci, VNC Smrekec, VNC Vejar, VNC Brezje, VNC Dobruška vas, VNC Kerinov grm, VNC Boriha), z izjemo večnamenskega centra v Šmihelu, kjer je bilo zaradi neustreznih delovnih pogojev v naselju treba do nadaljnjega prekiniti z izvajanjem projektnih aktivnosti. Delo v večnamenskih centrih je potekalo na podlagi vsebinskih in programskih izhodišč, ki se jih je glede na zaznane potrebe na terenu prilagodilo že v prejšnjem obdobju. V vseh VNC-jih se je nadaljevalo s pripravo in implementacijo aktivnosti v okviru (več)mesečnih programov dela, ki so omogočili poenotenje okvirov programa ob hkratni individualizaciji in diferenciaciji dela s posameznimi otroki in s tem prenesti težišče na bolj usmerjeno pomoč otrokom pri pridobivanju in utrjevanju osnovnih znanj, zlasti na področju branja, pisanja in matematike, s poudarkom na individualnem delu in krepitvi dela z družinami. Posebna pozornost je bila namenjena tudi aktivnostim, prek katerih se

lahko tudi starši romskih otrok aktivneje vključujejo v te procese, kot so npr. programi družinske pismenosti (UŽU-BIPS) in program priprave individualiziranih programov (IP) skupaj z vsemi pomembnimi deležniki v teh procesih, s čimer se je okrepilo tudi sodelovanje z lokalnimi institucijami.

Prav tako se je v letu 2018 nadaljevalo z uspešnim izvajanjem obšolskih dejavnosti, ki potekajo tako v okviru večnamenskih centrov kot v naseljih, kjer (še) ni zagotovljenih ustreznih prostorov za izvajanje aktivnosti. Izvajalci obšolskih dejavnosti izvajajo različne aktivnosti učenja na prostem, ki so vezane na možnosti v posameznem lokalnem okolju in na interese otrok. Skozi različne obšolske dejavnosti otroci pridobivajo dodatna znanja z različnih vsebinskih področij (naravoslovje, družboslovje, šport, glasba, ustvarjanje, dnevna rutina, ...). Pri otrocih se na ta način odkriva in razvija njihova močna področja, skozi dejavnosti, ki jim ponujajo možnosti doseganja uspehov, se gradi na njihovi samozavesti, razvija motorične in koordinacijske spretnosti ter z njimi na različne načine spoznava svet, v katerem živijo.

Poleg rednega izvajanja obšolskih dejavnosti, ki so bile strukturirane v okviru programa posebnih izzivov z različnih področij, je bila v letu 2018 sprejeta odločitev za pomembno vsebinsko nadgradnjo teh aktivnosti, v okviru katere se je povežalo uporabo moderne informacijsko-komunikacijske tehnologije z učenjem na prostem in se pri tem naslonilo na načela pristopa igrifikacije, v okviru katerega učenje poteka skozi igro oziroma igra nastopa kot motivacijski dejavnik za učenje. Z angažiranjem manjše skupine izvajalk obšolskih dejavnosti za krajše obdobje so se razvijale in pripravile posebne učne vsebine na področju naravoslovja, matematike in opismenjevanja, ki so bila prepoznana kot ključna področja, na katerih imajo romski otroci primanjkljaj (matematika in opismenjevanje) oziroma so pri njih pokazali največ interesa za nova znanja (naravoslovje). Te vsebine so bile vnesene v že obstoječo mobilno aplikacijo CŠOD Misija, ki jo bila delno tehnično prilagojena za te namene, v obliki t. i. misij, ki jih s pomočjo pametnih telefonov ali tabličnih računalnikov sedaj otroci lahko rešujejo v lokalnem okolju. Tak pristop je spodbudil otroke, da se v večji meri vključijo v projektne aktivnosti in v njih zbudil željo in motivacijo za pridobivanje novih znanj.

V aktivnosti večnamenskih centrov in obšolske dejavnosti so se tudi v letu 2018 aktivno vključevali romski pomočniki, ker po naših izkušnjah to pomembno pripomore h krepitvi vezi med predstavniki vzgojno-izobraževalnih institucij, otroci in starši otrok.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Aktivno delo v 7 večnamenskih centrih.

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

V proračunskem letu 2018 je bilo za izvedbo projektne aktivnosti namenjenih 1.170.466,08 EUR, ki katerih realizacija je bila 100 %. Razčlemba niso na voljo.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

Konec leta 2018 je delo potekalo v 7 večnamenskih centrih. Od začetka projekta v letu 2016 do konca leta 2018 je bilo v projektne aktivnosti večnamenskih centrov vključenih 666 romskih otrok in staršev, število udeležencev obšolskih dejavnosti od začetka projekta pa znaša 840 predšolskih in šolskih otrok.

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Okrepitev socialnega in kulturnega kapitala otrok. Z uporabo računalniške tehnologije (aplikacija) se otroci lažje vključijo v projektne aktivnosti, predvsem pa v njih vzbudi željo in motivacijo za pridobivanje novih znanj.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

3.3.1.1.5 Cilj: spodbujanje učenja jezika za romske otroke.

UKREP:

Krepitev besednega zaklada romskih otrok.

Podlage za izvajanje ukrepa:

Strategija vzgoje in izobraževanja Romov v Republiki Sloveniji; NPUR 2017–2021, Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014-2018.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Ciljno usmerjen ukrep.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

- V sodelovanju z Andragoškim centrom RS so bile izvedene delavnice družinskega branja v romskem jeziku. Delavnice so bile izvedene v okviru Meseca skupnega branja (1.000 EUR).
- V sklopu projekta Skupaj za znanje se pozornost posveča tudi promociji romskega jezika in zagotavljanju večjezičnega učnega okolja za romske otroke. V ta namen je zaposlena Samanta Baranja kot predstavnica projekta Skupaj za znanje vključena v delovno skupino za uvajanje dopolnilnega pouka romskega jezika, ki je bila vzpostavljena pod okriljem Zavoda RS za šolstvo in v sodelovanju z MIZŠ. Člani omenjene delovne skupine pripravljajo Načrt za poučevanje romskega jezika in kulture v RS, ki nastaja na osnovi gradiv Sveta Evrope (Kurikularni okvir za poučevanje in učenje romskega jezika, Evropski jezikovni listovnik za romski jezik), raziskave o odnosu do romskega jezika in poučevanja romščine v šolah (ciljne skupine: ravnatelji, mentorji romskih pomočnikov, učitelji, starši, otroci; raziskavo izvaja Samanta Baranja) in upoštevanju položaja romskega jezika v Sloveniji. Prav tako je v okviru obšolskih dejavnosti razvojna skupina razvila posebna učna gradiva v obliki t. i. misij v aplikaciji CŠOD Misija in v obliki učnih modulov v spletni učilnici. S pomočjo teh gradiv lahko otroci krepijo besedišče v romskem in slovenskem jeziku na temo doma, družine, okolja, delov telesa, poklicev itd. O pomenu znanja maternega jezika (romščine) za učenje nadaljnjih jezikov na raznih usposabljanjih in konferencah se opozarja tudi vodstvene in strokovne delavce v vrtcih in OŠ, romske pomočnike in izvajalce v večnamenskih centrih. Samanta Baranja se je tako v letu 2018 udeležila tudi ene izmed največjih mednarodnih jezikovnih konferenc Polyglot, na kateri je sodelovala s prispevkom Vakeres roman? – Položaj in izzivi romskega jezika v Sloveniji in z delavnico So vakeres? – Učimo se romsko.
- V Sloveniji se s področjem romščine v vzgojno-izobraževalnih zavodih ukvarja kar nekaj projektov oz. programov, zato težimo k temu, da se strokovni delavci, vključeni v te programe, povežejo in najdejo morebitne sinergije, ki bi dolgoročno prinesle boljše rezultate na tem področju. Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani je predstavila projekt JeŠt, katerega cilj je raziskati, kaj zavira razvoj jezikom in kulturam prijaznega podpornega okolja, kako vplivati na spremembe miselnosti ljudi, kako razumeti termin raznojezičnost, kako ne govoriti več o prvem, drugem, tretjem jeziku, temveč raje reči dodatni jeziki. V okviru projekta so zasnovali portal, ki daje veliko možnosti za širjenje informacij in gradiv.
- Dejavnosti Centra za kakovost v vzgoji in izobraževanju Korak za korakom (Pedagoški inštitut) so namenjene podpori profesionalnemu razvoju strokovnih delavcev s poudarkom na predšolski stopnji in prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole. Njihovo delo temelji na vključevanju tako otrok kot tudi staršev, gradiva, ki so jih pripravili, so lahko uporabna za različne jezike. Z dejavnostmi profesionalnega razvoja strokovnih delavcev gradijo na procesni kakovosti, pri tem pa posebno pozornost usmerjajo v dejavnosti oblikovanja strokovnih delavcev kot reflektivnih praktikov. Vključeni so v mednarodno mrežo REYN (Romani Early Years Network), koordinirajo tudi slovensko REYN mrežo in Mrežo za spreminjanje kakovosti Korak za korakom (vključenih cca. 10 % vseh vrtcev in nekaj OŠ). V Mreži za spreminjanje kakovosti Korak za korakom ponujajo izobraževanja na temo učečih se skupnosti, zagotavljanja podpore strokovnim delavcem, razumevanja procesne kakovosti VIZ prakse.
- V okviru projekta Skupaj za znanje so začeli pripravljati vsebine za interaktivna e-gradiva v spletni učilnici, s katerimi bodo romski otroci in njihovi starši lahko bogatili svoj besedni zaklad v slovenščini in romščini. Besedni zaklad otrok so krepili tudi z uporabo zgoraj opisane aplikacije CŠOD Misija.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

/

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Finančna podpora promociji romskega jezika in jezikovnemu vključevanju v skupnem znesku 6.000,00 EUR.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Zelo pozitivne izkušnje se kažejo z uporabo aplikacije CŠOD Misija, katere namen je med drugim tudi lažje opismenjevanje.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Povezava vseh ukrepov, od zgodnjega vključevanja otrok v vrtce do ukrepov jezikovne politike in podpiranja raziskovalne dejavnosti, bi lahko pripomogla k boljšemu jezikovnemu znanju romskih otrok in s tem k njihovem boljšemu šolskemu uspehu.

3.3.1.1.6 Cilj: Dvig izobrazbene ravni pripadnikov romske skupnosti**UKREP:**

Poklicno izobraževanje in usposabljanje pripadnikov romske skupnosti ter izobraževanje odraslih Romov

Podlage za izvajanje ukrepa:

Ciljno raziskovalni projekt

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Ciljno usmerjen ukrep.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

V letu 2018 se je začel projekt Vključenost Romov v srednješolsko in visokošolsko izobraževanje ter izobraževanje odraslih: dejavniki spodbud in ovir, s katerimi se soočajo pripadniki romske skupnosti v izobraževalnem sistemu v Sloveniji po končani osnovni šoli. Trajal bo dve leti, sofinancirata ga Javna agencija za raziskovalno dejavnost (ARRS) in MIZŠ, izvaja ga Inštitut za narodnostna vprašanja.

Glavni cilji projekta so:

1. izdelati kvantitativni pregled stanja glede vključenosti in uspešnosti Romov v srednješolskem in univerzitetnem izobraževanju ter izobraževanju odraslih;
2. identificirati in analizirati dejavnike, ki vplivajo na stopnjo vključenosti in uspeh Romov v izobraževalnem sistemu nasploh, s poudarkom na srednješolskem in univerzitetnem izobraževanju ter izobraževanju odraslih;
3. identificirati glavne probleme in ovire, s katerimi se srečujejo Romi v procesu srednješolskega in univerzitetnega izobraževanja ter izobraževanja odraslih in proučiti možnost za njihovo ublažitev oziroma odpravo;
4. pridobiti informacije o odnosu, ki ga imajo srednješolske in visokošolske izobraževalne institucije ter institucije, ki izvajajo izobraževanja odraslih, do pripadnikov romske skupnosti, ki se šolajo v njih, pa tudi, kako Romi percipirajo ta odnos;
5. pridobiti informacije o izkušnjah, motivih, percepcijah, željah in pričakovanjih romskih dijakov, študentov in odraslih v procesu izobraževanja.

Posebno pozornost se na projektu daje tudi:

- medregionalnim razlikam in specifikam znotraj Slovenije;
- kakšne vrste širših in dolgoročnih vplivov ima lahko dvig izobrazbene ravni romske skupnosti;
- morebitnim pojavom vzornišva in pomoči s strani srednješolsko ali univerzitetno izobraženih romskih posameznikov v odnosu do drugih šolajočih se Romov.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le

možno):

/

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Vrednost pogodbe je 30.000,00 EUR, od tega pol financira MIZŠ (v letu 2019), pol pa ARRS (v letu 2018).

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Izobrazbeni položaj pripadnikov romske skupnosti je še vedno nižji v primerjavi z ostalo populacijo. Večina otrok namreč še vedno ne dokonča obveznega osnovnošolskega izobraževanja – čeprav se to stanje razlikuje po določenih regijah –, še manj pa jih pridobi srednješolsko ali celo visokošolsko izobrazbo. Po mnenju izvajalca k temu stanju med drugim prispevajo naslednji dejavniki:

- odsotnost ozaveščenosti staršev o tem, da je znanje pomembna vrednota, ki lahko pomembno prispeva k dvigu socialnega in človekovega kapitala posameznika – glede na opažanja na terenu so običajno ravno starši tisti, ki otrok ne spodbujajo ali motivirajo za obiskovanje šole, četudi je na strani otroka interes za to,
- družinska nepismenost in nizka stopnja izobraženosti staršev,
- nezadostna prilagojenost in fleksibilnost sistema izobraževanja za specifične potrebe te ciljne skupine,
- prisotnost stereotipov in predsodkov tudi med strokovnimi in pedagoškimi delavci v izobraževalnih ustanovah,
- slab socialni položaj romske skupnosti in družin, odsotnost ustrezne infrastrukture v naseljih in s tem povezani slabši življenjski pogoji.

Med najpomembnejšimi razlikami glede na izobrazbeni status ostale populacije bi izpostavili naslednje:

- zelo nizka stopnja vključenost v redni sistem predšolske vzgoje,
- prevelik delež odsotnosti od pouka v osnovnih šolah,
- nizek delež otrok, ki končajo obvezno osnovnošolsko izobraževanje – večina to stopnjo izobraževanja zaključi ob dopolnitvi določene starostne meje, do katere je obiskovanje osnovne šole obvezno, manjši delež jo nato zaključi v okviru izobraževanja za odrasle (kjer pa je dokončanje osnovne šole motivirano z določenimi finančnimi spodbudami, zaradi česar je ta alternativa tudi privlačnejša za to ciljno skupino),
- zelo nizek delež otrok, ki se odločijo za vpis v srednješolsko izobraževanje (pri čemer izstopajo vpisi na poklicne šole) in še nižji delež tistih, ki to stopnjo izobraževanja dokončajo – pomemben dejavnik pri tem predstavljajo tudi višji stroški prevoza, prehrane in didaktičnih pripomočkov, ki v velikem deležu odvrnejo starše od nadaljnega financiranja izobraževanja otrok,
- zelo nizek delež otrok, ki se odločijo za vpis na visokošolski študij (tudi tu je v določenem deležu ovira višina šolnin in ostalih stroškov, ki nastanejo zaradi obiskovanja predavanj).

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Projekt bo trajal do leta 2019; na podlagi ugotovitev bo MIZŠ po potrebi sprejel dodatne ukrepe.

Poleg tega je MIZŠ januarja 2019 (in do konca novembra 2019) začel izvajati javni razpis za sofinanciranje dejavnosti informiranja in svetovanja v izobraževanju odraslih v letu 2019. Izvajalci so ljudske univerze. Cilj javnega razpisa je kakovostno izvajanje dejavnosti informiranja in svetovanja pred vključitvijo v izobraževanje, med in po končanem izobraževanju ter povečanje vključenosti v vseživljenjsko učenje, zlasti ranljivih ciljnih skupin. Ciljna skupina javnega razpisa so odrasli, ki niso zaposleni, med katere spadajo: brezposelni, osipniki, priseljenci, Romi, starejši odrasli, migranti, invalidi, obsojenci in drugi. Skupna višina sofinanciranja je 781.720,69 EUR.

3.3.1.1.7 Cilj: izobraževanje strokovnih delavcev, ki izvajajo delo z učenci Romi.

UKREP:

Krepitev kompetenc strokovnih delavcev.

Podlage za izvajanje ukrepa:

Strategija vzgoje in izobraževanja Romov v Republiki Sloveniji; NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Ciljno usmerjeni in splošni integracijski ukrepi, sofinancirani iz ESS.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

V okviru projekta »Krepitev kompetenc strokovnih delavcev na področju vodenja inovativnega vzgojno-izobraževalnega zavoda v obdobju 2016–2018« je bilo na temo dela z učenci Romi izvedeno eno usposabljanje, in sicer Poti za izboljšanje učnih dosežkov – ranljive skupine. Cilji so bili usposobiti vodstvene in strokovne delavce za delo z učenci Romi v OŠ, ozavestiti vodstvene in strokovne delavce o pomenu primerne vključevanja učencev Romov v šolski sistem, pokazati možne poti za sprejemanje in razumevanje drugačnosti, predstaviti primere iz prakse.

Izvedba navedenega usposabljanja je predvidena tudi v letih 2019–2022.

Na podlagi javnega razpisa za izbor operacij »Krepitev socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev« se v obdobju 2016–2021 izvajata dva projekta, in sicer »Izzivi medkulturnega sobivanja« in »Le z drugimi smo«, ki vključujeta usposabljanja oz. aktivnosti, ki se nanašajo na delo v večkulturnih skupnostih. V okviru projekta »Le z drugimi smo« se skozi celotno obdobje trajanja projekta izvajajo naslednji programi usposabljanja:

- Živeti raznolikost: vključevanje priseljencev, slovenščina in medkulturni dialog,
- Ničelna toleranca do nasilja: izzivi in problemi,
- Spoštljiva komunikacija in reševanje konfliktov,
- Izzivi sodobne družbe in šola,
- Medkulturni odnosi in integracija.

Osnovni cilj projekta »Izzivi medkulturnega sobivanja« je prispevati k razvijanju vrednot medkulturnosti ter k izboljšanju strokovne usposobljenosti vodstvenih in strokovnih delavcev v VIZ za uspešnejše vključevanje otrok priseljencev iz drugih jezikovnih in kulturnih okolij v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem. Cilj projekta je tako zagotoviti ustrezno izobraževanje strokovnih delavcev, ki so v stiku z otroki priseljenci, ter usposabljanje strokovnih delavcev – multiplikatorjev za delo z otroki priseljenci ter s strokovnimi delavci vzgojno-izobraževalnih zavodov, v katere so vključeni otroci priseljencev.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

/

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Upravičen strošek usposabljanja Poti za izboljšanje učnih dosežkov – ranljive skupine znaša 2.200,00 EUR.

V okviru operacij Krepitev socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev je možno podati le informacijo o celotni finančni realizaciji 2018 za projekta:

- »Le z drugimi smo«: 200.000,00 EUR in
- »Izzivi medkulturnega sobivanja«: 600.000,00 EUR.

Enaka dinamika je predvidena tudi za leto 2019.

Gre za finančna sredstva, porabljena v širšem kontekstu krepitve državljskih kompetenc strokovnih delavcev in medkulturnega dialoga, strpnosti, ne le za delo z romsko populacijo.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

Usposabljanja »Poti za izboljšanje učnih dosežkov – ranljive skupine« se je udeležilo 22 oseb.

Usposabljanj v okviru projekta »Le z drugimi smo« se je v letu 2018 udeležilo okoli 2.000 strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju.

V projekt »Izzivi medkulturnega sobivanja« je aktivno vključenih 15 šol konzorcijskih partneric in še 75 sodelujočih šol.

V projektne aktivnosti je bilo v letu 2018 vključenih okoli 1600 otrok priseljencev, 500 staršev in 2300 strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju.

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

/

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Prizadevati si je treba za čim večjo vključenost strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju, za kar bo MIZŠ poskrbel z ustrežno promocijo usposabljanj in z izborom kakovostnih vsebin.

**NOSILEC: MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE
MOŽNOSTI**

Prioritetno področje: ZAPOSLOVANJE

3.3.2.1.1 Cilj: zmanjšanje brezposelnih Romov in povečanje njihove zaposljivosti.

UKREP:**Vključevanje Romov v ukrepe države na trgu dela za obdobje 2017–2021.****Podlage za izvajanje ukrepa:**

- Zakon o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 - ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13 in 32/14-ZPDZC-1, 47/15-ZZSDT in 55/17; v nadaljevanju: ZUTD),
- Pravilnik o izvajanju ukrepov aktivne politike zaposlovanja (Uradni list RS, št. 20/12, 28/14, 60/15 in 82/18),
- Pravilnik o standardih in normativih za izvajanje storitev za trg dela in metodologiji za oblikovanje cen teh storitev (Uradni list RS, št. 74/11 in 69/15),
- Pravilnik o koncesijah za opravljanje storitev za trg dela (Uradni list RS, št. 65/11)
- Pravilnik o prijavi in odjavi iz evidenc, zaposlitvenem načrtu, pravicah in obveznostih pri iskanju zaposlitve ter nadzoru nad osebami, prijavljenimi v evidencah (Uradni list RS, št. 106/10, 10/14, 98/15 in 82/18),
- Pravilnik o izboru in sofinanciranju programov javnih del (Uradni list RS, št. 96/13, 84/15, 67/16 in 55/17),
- Katalog ukrepov aktivne politike zaposlovanja,
- Smernice za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja,
- Načrt za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja za proračunsko obdobje.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za splošni integracijski ukrep, v okviru katerega sodijo Romi v prednostno ciljno skupino za vključitev v ukrepe aktivne politike zaposlovanja (APZ) in Storitve za trg dela in predstavlja programski ukrep. Položaj Romov je glede na predpise v okviru zaposlovanja, ki so v pristojnosti MDDSZ, izenačen s pravicami in dolžnostmi ostalih državljanov Republike Slovenije. Brezposelni Romi imajo, tako kot vse druge brezposelne osebe, zaradi povečanja svojih zaposlitvenih možnosti, pravico in obveznost, da se vključijo v ukrepe APZ in Storitve za trg dela. Pred vključitvijo brezposelnih Romov v posamezni program ali delavnico svetovalec zaposlitve na Zavodu RS za zaposlovanje (v nadaljevanju: zavod) ugotavlja smiselnost vključitve v program APZ (smiselnost se ugotavlja na podlagi 114. člena ZUDT, in sicer glede na osebne, poklicne, delovne in druge sposobnosti osebe, možnosti za uspešen zaključek ukrepa, realne možnosti zaposlitve po zaključku ukrepa ipd.). Prednost pri vključevanju v ukrepe APZ imajo osebe, ki prejemajo denarno nadomestilo za primer brezposelnosti ali socialno varstvene prejemke, osebe iz ranljivih skupin na trgu dela (kamor sodijo tudi Romi) ter brezposelne osebe, ki še niso bile vključene v noben ukrep APZ. Brezposelni Romi se vključijo v ukrepe APZ in delavnice, ki sodijo pod Storitve za trg dela, na podlagi zaposlitvenega načrta.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

V ukrep NPUR 2017 – 2021 »Vključevanje Romov v ukrepe države na trgu dela« sodijo trije sklopi aktivnosti: (1) sklop APZ, (2) Storitve za trg dela in (3) Karierna središča.

V letu 2018 je bilo v ukrep »Vključevanje Romov v ukrepe države na trgu dela« vključenih skupaj 3.662 Romov oziroma 12 % več kot v letu 2017, ko je bilo v ukrep vključenih 3.264 Romov. V letu 2018 je bilo v (1) sklop APZ vključenih 480 brezposelnih Romov (v letu 2017: 457), (2) v delavnice Storitve za trg dela 225 Romov (v letu 2017: 246) in v (3) Karierna središča 2.957 Romov (v letu 2017: 2.561).

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

V sklop APZ, kamor sodijo: Usposabljanje in izobraževanje, Spodbude za zaposlovanje, Kreiranje delovnih mest in Spodbujanje samozaposlovanja je bilo v letu 2018 vključenih 480 Romov, od tega 243 moških in 237 žensk oziroma 5 % več kot v letu 2017, ko je bilo v ukrep APZ vključenih 457 Romov. V letu 2018 je bilo največ brezposelnih Romov vključenih v Programe formalnega izobraževanja (138 Romov) ter v javna dela (126 Romov).

V letu 2018 je bilo v delavnice Storitve za trg dela (Delavnica C1 - Kariera po petdesetem, Delavnica C2 - Učinkovit nastop na trgu dela, Delavnica D – Svetovalnica in Zdravstveno zaposlitveno svetovanje) vključenih 225 Romov, od tega 109 moških in 116 žensk. Število vključitev v te delavnice

se je znižalo v primerjavi z letom 2017 za 9 %, ko je bilo v te delavnice vključenih 246 brezposelnih Romov.

V letu 2018 se je, v primerjavi z letom 2017, za 15 % povečalo število obiskov Romov v Kariernih središčih (osnovno in poglobljeno karierno svetovanje, rehabilitacijsko svetovanje itd.). V letu 2017 je koristilo te storitve 2.561 Romov, v letu 2018 pa 2.957 Romov, od tega 1.501 moških in 1.456 žensk.

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Za leto 2018 je bil za vključitev Romov v ukrep »Vključevanje Romov v ukrepe države na trgu dela« načrtovan obseg porabe sredstev v višini 1,5 mio evrov, dosežena je bila realizacija v skupni višini 1.614.035,00 evrov, kar presega načrtovano vrednost za 7,6 %. Iz sredstev integralnega dela proračuna RS je bil ukrep sofinanciran v višini 1.052.119,00 evrov, iz sredstev Evropskega socialnega sklada pa v višini 561.916,00 evrov.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

Podrobnejši pregled vključevanja Romov v letu 2018 v ukrep »Vključevanje Romov v ukrepe države na trgu dela«:

1. Ukrepi APZ (Usposabljanje in izobraževanje, Spodbude za zaposlovanje, Kreiranje delovnih mest, Spodbujanje samozaposlovanja)

V ukrep APZ: Usposabljanje in izobraževanje je bilo v letu 2018 vključenih skupaj 333 Romov, od 176 moških in 157 žensk. Vključitve v posamezne programe ukrepa:

- Programi neformalnega izobraževanja in usposabljanje: 46 Romov, od tega 24 moških in 22 žensk
- Nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK): 5 Romov, od tega 3 moški in 2 ženski
- Programi neformalnega izobraževanja in usposabljanja za mlade: 76 Romov, od tega 41 moških in 35 žensk
- Lokalni programi neformalnega izobraževanja in usposabljanja: 5 Romov, od tega 3 moški in 2 ženski
- Podporni in razvojni programi: vključenih 23 Romov, od tega 12 moških in 11 žensk
- PUMo – Projektno učenje mlajših odraslih: 30 Romov, od tega 14 moških in 16 žensk
- Praktični programi za spodbujanje zaposlovanja (MIC): 1 Rominja,
- Delovni preizkus: 3 Romi, 1 moški in 2 ženski
- Usposabljanje na delovnem mestu: 3 Romi, 1 moški in 2 ženski
- Usposabljanje na delovnem mestu – mladi: 2 Roma,
- Usposabljanje lokalno: 1 Rominja in
- Programi formalnega izobraževanja: 138 Romov, od tega 75 moških in 63 žensk.

V ukrep APZ: Spodbude za zaposlovanje je bilo vključenih skupaj 17 Romov, od tega 9 moških in 8 žensk. Vključitve v posamezne programe ukrepa:

- Spodbujanje zaposlovanja – Zaposli me: 6 Romov, od tega 5 moških in 1 ženska
- Spodbude za trajno zaposlovanje mladih: 1 Rom in
- Spodbude za zaposlovanje prejemnikov denarnega nadomestila: 10 Romov, od tega 3 moški in 7 žensk.

V ukrep APZ: Kreiranje delovnih mest je bilo vključenih skupaj 129 Romov, od 57 moških in 72 žensk. Vključitve v posamezne programe ukrepa:

- Učne delavnice: 2 Roma, od tega 1 moški in 1 ženska,
- Spodbude za zaposlovanje oseb iz programa Učne delavnice: 1 Rominja
- Javna dela: 126 Romov, od tega 56 moških in 70 žensk.

V ukrep APZ: Spodbujanje samozaposlovanja je bil vključen 1 Rom, in sicer v program:

- Spodbude za zaposlitev - Spodbude za mlade podjetnike.

2. Storitve za trg dela

V delavnice Storitve za trg dela je bilo vključenih 225 Romov, od tega 109 moških in 116 žensk. Vključitve v posamezne delavnice:

- Delavnico C1 - Kariera po petdesetem: 2 Roma,
- Delavnico C2 - Učinkovit nastop na trgu dela: 93 Romov, od tega 39 moških in 54 žensk
- Delavnico D – Svetovalnica: 50 Romov, od tega 27 moških in 23 žensk

V Zdravstveno zaposlitveno svetovanje: 80 Romov, od tega 41 moških in 39 žensk.

3. Karierna središča

V različne storitve je bilo vključenih 2957 Romov, od tega 1501 moških in 1456 žensk.

Storitve Kariernih središč pomembno vplivajo na identifikacijo sposobnosti, kompetenc in interesov za sprejemanje odločitev Romov na področju usposabljanja, izobraževanja, zaposlovanja in izbire poklica. Zato v nadaljevanju navajamo najpomembnejše storitve Kariernih središč, ki jih izvede zavod s ciljem povečanja zaposlitvenih možnosti Romov in število obravnavanih Romov:

- informativni seminar: 175 Romov, od tega 94 moških in 81 žensk
- prvi intervju: 91 Romov, od tega 39 moških in 52 žensk
- priprava na hitre zmenke z delodajalci: 30 Romov, od tega 21 moških, 9 žensk
- informativni sestanek o namenu programu socialne aktivacije in pogoji za vključitev v programe socialne aktivacije (namen socialne aktivacije je opolnomočenje najranjlivejših skupin prebivalstva s kompleksno socialno in zdravstveno problematiko, s ciljem okrepitve posameznika na osebni ravni, vključevanje v delovno aktivnost ter približevanje vstopu na trg dela z razvojem in dvigom socialnih kompetenc ter funkcionalnih spretnosti): 163 Romov, od tega 80 moških in 83 žensk
- osnovno karierno svetovanje: 2764 Romov, od tega 1414 moških in 1350 žensk
- osnovno karierno svetovanje po 12-ih mesecih: 248 Romov, od tega 118 moških in 130 žensk
- poglobljeno karierno svetovanje: 235 Romov, od tega 133 moških in 102 žensk
- rehabilitacijsko svetovanje: 225 Romov, od tega 110 moških in 115 žensk
- predizbor kandidatov za prosta delovna mesta: 199 Romov, 128 moških in 71 žensk
- skupinske oblike svetovanja: 331 Romov, 150 moških in 181 žensk
- sodelovanje z delodajalci pri izboru kandidatov za zaposlitev: 50 Romov, od tega 31 moških in 19 žensk
- uporaba storitev v Kariernem središču: 467 Romov, od tega 240 moških in 227 žensk.

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Problematika vključevanja romske populacije v zaposlitev je večplastna in zahteva predhodno ukrepanje na različnih medresorskih področjih.

Največja ovira pri vključevanju brezposelnih Romov na trg dela je njihova (1) nizka raven izobrazbe ter pomanjkanje delovnih izkušenj in (2) zmožnost ter pripravljenost pripadnikov romske skupnosti za še aktivnejši pristop k identifikaciji lastnih sposobnosti, kompetenc in interesov za sprejemanje odločitev na področju izobraževanja, usposabljanja in izbire poklica in zaposlovanja.

Ukrepanje na področju uresničevanja ciljev NPUR za prioritarno področje zaposlovanja je zato ciljno usmerjeno v:

1. povečanje izobrazbene ravni brezposelnih Romov in pridobivanje delovnih izkušenj:

Konec leta 2018 je bilo v evidenci brezposelnih oseb prijavljenih 1.387 Romov z nepopolno šolsko izobrazbo (57 % vseh prijavljenih konec leta: 2.453), 824 pripadnikov romske skupnosti oziroma 34 % vseh pa je imelo osnovnošolsko izobrazbo. V letu 2018 je bilo z namenom izboljšanja izobrazbene ravni brezposelnih in pridobivanja delovnih izkušenj 333 Romov vključenih v ukrep usposabljanje in izobraževanje (neformalno in formalno izobraževanje, usposabljanje na delovnem mestu, delovni preizkus, ipd.) oziroma 6,4 % več kot v letu 2017, ko je bilo v ta ukrep vključenih 313 brezposelnih Romov. Naj izpostavimo programe, v katere je bilo vključenih največ Romov:

- 138 brezposelnih Romov je bilo vključenih v osnovno šolo za odrasle (za pridobitev javno veljavne formalne izobrazbe, ti programi torej zajemajo veljavne izobraževalne programe v osnovnih šolah itd.),
- 122 Romov je bilo vključenih v neformalno izobraževanje in usposabljanje (namen teh programov je povečanje zaposljivosti in izboljšanje pogojev vstopa na trg dela z dvigom usposobljenosti in pridobitvijo neformalno pridobljenih veščin/ključnih kompetenc), od tega je bilo dodatno vključenih v ta program še 76 mladih Romov,
- 30 Romov je bilo vključenih v aktivnosti PUMo Projektno učenje mlajših odraslih, ki je namenjen pridobitvi funkcionalnih znanj, potrebnih za uspešno vključitev na trg dela oziroma

reintegracijo v šolsko okolje in vsakdanje življenje.

2. načrtovanje in pomoč pri izobraževalni ali zaposlitveni karieri

Storitve karierna središča (bivši CIPSi) so namenjena brezposelnim, iskalcem zaposlitve, katerih zaposlitev je ogrožena ter drugim iskalcem zaposlitve (učenci, dijaki, študenti, zaposleni, ki iščejo ustrežnejšo zaposlitev idr.) V kariernih središčih lahko osebe samostojno ali ob pomoči svetovalcev dostopajo do pripomočkov za samostojno iskanje zaposlitve in vodenje kariere ter se udeležujejo kratkih delavnic veščin iskanja zaposlitve ali predstavitev aktualnih prostih delovnih mest, ki jih zavod organizira v sodelovanju z delodajalci. **Ena oseba lahko koristi več storitev kariernih središč.**

V letu 2018 se je povečalo število Romov, ki so bili zainteresirane za storitve Kariernih središčih, kar pomeni izdatnejšo usmerjenost Romov v načrtovanje izobraževalne ali zaposlitvene kariere in še bolj intenzivno delo zavoda na tem področju.

V letu 2018 je 2.957 Romov koristilo storitve Kariernih središč, od tega kar **2.764 osnovno karierno svetovanje**. Pri osnovnem kariernem svetovanju zavod z brezposelno osebo dogovori zaposlitvene cilje in aktivnosti za zaposlitev. V najkrajšem možnem času po prijavi zavod naredi prvi svetovalni intervju in prvi zaposlitveni načrt. V kasnejših svetovanjih zavod spremlja realizacijo dogovorov in stopnjuje ukrepe in prilagaja pogostost obravnav. Pri osnovnem kariernem svetovanju svetovalci veliko pozornosti namenjajo motiviranju in pripravi brezposelnih oseb za vključitev v ukrepe aktivne politike zaposlovanja ter pripravi brezposelnih oseb na predstavitve delodajalcem.

235 Romov je bilo vključenih v poglobljeno karierno svetovanje. Storitve poglobljenega kariernega svetovanja (karierno, rehabilitacijsko in zdravstveno zaposlitveno svetovanje) zavod nudi prednostno brezposelnim osebam s kompleksnejšimi težavami za vstop na trg dela z namenom čim hitrejšega odpravljanja morebitnih ovir in s tem preprečevanja prehoda v dolgotrajno brezposelnost. Ostali so koristili informativne seminarje (175 oseb), informativne sestanke za vključitev v program socialne aktivacije, katerega cilj je opolnomočenje najranljivejših skupin prebivalstva s kompleksno socialno in zdravstveno problematiko (156 oseb) ipd.

3. izhodi brezposelnih Romov v zaposlitev v letu 2018

V obdobju januar - december 2018 je zavod beležil skupaj 271 izhodov v zaposlitev. V okviru APZ se je v javna dela in druge zaposlitvene programe vključilo 145 Romov. Poleg vključitev Romov v zaposlitvene programe APZ se je 126 Romov zaposlilo na trgu dela pri različnih delodajalcih, in sicer v trgovski dejavnosti, gradbeništvu, prevozništvu, gozdarstvu, čistilnih servisih, kadrovskega agencijah, ipd..

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Nabor programov ukrepa »Vključevanje Romov v ukrepe države na trgu dela« se glede na stanje in gibanja na trgu dela stalno dopolnjuje, s tem pa se tudi Romom povečujejo možnosti za usposabljanje (tudi v konkretnem delovnem okolju) kot tudi možnosti za prehod v zaposlitev.

Za povečanje zaposljivosti in izboljšanje pogojev za vstop na trg dela so se pričeli v letu 2017 in 2018 (obdobje evalvacije) dodatno izvajati naslednji programi:

Na področju usposabljanja in izobraževanja: Lokalni programi neformalnega izobraževanja in usposabljanja, Praktični programi za spodbujanje zaposlovanja (MIC), Sofinanciranje inovativnih projektov za zaposlovanje mladih za leti 2018 in 2019 ter program Usposabljam lokalno.

Nabor programov, ki sodijo med spodbude za zaposlovanje se je razširil z naslednjimi programi: Spodbude za trajno zaposlovanje mladih, Spodbude za zaposlovanje prejemnikov denarnega nadomestila, Spodbude za zaposlitev mladih – »Zaposlimo mlade, Sofinanciranje inovativnih projektov za zaposlovanje mladih za leti 2018 in 2019 te s programom Spodbude za zaposlovanje starejših – Aktivni do upokojitve.

Na novo so se pričele izvajati tudi Učne delavnice, katerih namen je praktično usposabljanje brezposelnih v konkretnem delovnem okolju socialnega podjetništva in povečanje njihove socialne, poklicne in delovne integracije, konkurenčnosti na trgu dela ter pridobitev in krepitev njihovih kompetenc, znanj, veščin in spretnosti in program Spodbude za zaposlovanje oseb iz programa Učne delavnice, katerega namen je spodbujanje zaposlovanja tistih brezposelnih oseb, ki so bile predhodno vključene v Učne delavnice. V letu 2017 se pričel izvajati tudi program Sofinanciranje projektov

spodbujanja podjetništva med mladimi.

Prioritetno področje: SOCIALNO VARSTVO, SOCIALNO VKLJUČEVANJE, ZAŠČITA OTROK, ŽENSK IN MLADIH TER ŠTIPENDIRANJE

3.3.3.1.1 Cilj: zmanjševanje tveganja revščine in povečevanje socialne vključenosti socialno ogroženih in ranljivih skupin prebivalstva.

3.3.3.1.2 Cilj: izboljšanje razpoložljivosti in pestrosti ter zagotavljanje dostopnosti in dosegljivosti storitev ter programov.

UKREP:

Mreža javne službe na področju socialnovarstvenih programov.

Podlage za izvajanje ukrepa:

- Zakon o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 - popr., 41/07 – popr. 61/10 - ZSVarPre, 62/10 - ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 - ZPPreb-1, 15/17 – DZ, 29/17 in 54/17),
- Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013 - 2020 (Uradni list RS, št. 39/13),
- Izvedbeni načrt nacionalnega programa socialnega varstva za obdobje 2016–2018 na nacionalni ravni, Vlada RS, 13.7. 2017;
- Pravilnik o sofinanciranju socialnovarstvenih programov (Uradni list RS, št. 70/16 z dne 11.11. 2016);
- Javni razpis za sofinanciranje socialnovarstvenih programov za leto 2018; Uradni list RS, št. 81/18 z dne 14. 12. 2018.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za splošni integracijski ukrep, v okviru katerega sodijo Romi v prednostno ciljno skupino za večjo socialno vključenost. Cilj je zmanjševanje tveganja revščine in povečevanja socialne vključenosti socialno ogroženih in ranljivih skupin prebivalstva. Cilj je tudi izboljšanje razpoložljivosti in pestrosti ter zagotavljanje dostopnosti in dosegljivosti storitev in programov.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

V okviru sofinanciranja mreže socialnovarstvenih programov je ministrstvo v letu 2018 sofinanciralo 4 socialnovarstvene programe socialnega vključevanja Romov, od tega 2 javna (Dnevni center za romske otroke izvajalca Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto in Dnevni center Kher Šu Beši izvajalca Center za socialno delo Trebnje (po reorganizaciji centrov za socialno delo je to Center za socialno delo Dolenjska in Bela krajina – enota Trebnje) in 2 razvojna programa (Z roko v roki izvajalca Društvo Mozaik – društvo otrok in Zeleno in zdravo vključevanje Romov – ZZ ROM izvajalca Raziskovalno in izobraževalno središče Dvorec Rakičan).

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Za sofinanciranje javnih in razvojnih socialnovarstvenih programov je bilo v letu 2018 namenjenih 159.050,00 EUR in sicer za stroške dela zaposlenih v socialnovarstvenih programih in nujne posredne stroške.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

V okviru sofinanciranja socialnovarstvenih programov je bil poudarek na vključevanju mladih.

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

V okviru programov in projektov socialnega vključevanja se kažejo pozitivne izkušnje s poudarkom na preprečevanju revščine tako posameznikov kot tudi družin.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Predlog za prihodnje ukrepanje je v širitvi programov v okolja, kjer le-teh še ni, še posebej v okolja, kjer živi večje število Romov in Rominj.

3.3.3.1.3 Cilj: izvajanje preventivnih programov za izobraževanje strokovnih delavcev na centrih

za socialno delo o usmeritvah in priporočilih v primerih bega mladoletnih oseb v škodljiva okolja.

UKREP:

Priprava usmeritev in priporočil za delo strokovnih delavcev CSD v primerih bega mladoletnih oseb v škodljiva okolja.

Podlage za izvajanje ukrepa:

Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Uradni list RS, št. 69/04 – uradno prečiščeno besedilo, 101/07 – Odl. US, 90/11 - Odl US, 84/12 - Odl. US in 82/15 - Odl. US, 15/17-DZ; v nadaljevanju ZZZDR) opredeljuje otrokovo korist v 5.a členu, in sicer določa, da morajo starši, druge osebe, državni organi ter nosilci javnih pooblastil v vseh dejavnostih in postopkih v zvezi z otrokom skrbeti za otrokovo korist. Starši delajo v otrokovo korist, če zadovoljujejo njegove materialne, čustvene in psihosocialne potrebe z ravnanjem, ki ga okolje sprejema in odobrava, in ki kaže na njihovo skrb in odgovornost do otroka ob upoštevanju njegove osebnosti in želja. ZZZDR v 6. členu določa, da država daje varstvo mladoletnim otrokom vselej, kadar je ogrožen njihov zdrav razvoj in kadar zahtevajo to druge koristi otrok.

V skladu s 119. členom ZZZDR ima center za socialno delo splošno pooblastilo za ukrepanje, in sicer je ta dolžan storiti potrebne ukrepe, ki jih zahtevata vzgoja in varstvo otroka ali varstvo njegovih premoženjskih ter drugih pravic in koristi. Nadalje sme center za socialno delo na podlagi 120. člena ZZZDR odvzeti otroka staršem in ga dati v vzgojo in varstvo drugi osebi ali zavodu, če so starši zanemarili otrokovo varstvo in vzgojo, ali če je to iz drugih pomembnih razlogov v otrokovo korist.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Ukrep je namenjen zaščiti vseh otrok v primeru ugotovitve, da se nahajajo v za njih škodljivem okolju.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

Redna izobraževanja za izvajalce centrov za socialno delo.

S strani Skupnosti centrov za socialno delo so bile izdane *Usmeritve in priporočila za delo strokovnih delavcev Centrov za socialno delo (CSD) v primeru begov mladoletnikov v škodljiva okolja*, ki so prepoznane kot koristen pripomoček pri izvajanju nalog strokovnih služb z namenom zaščite mladoletnikov pred bivanjem v zanje škodljivih okoljih. Usmeritve in priporočila se uporabljajo v vseh primerih, ko CSD ali interventna služba prejme informacijo, da se mladoletna oseba nahaja v okolju, kjer so starši onemogočeni pri izvajanju roditeljske pravice. Informacijo o tem lahko CSD oziroma interventna služba prejme od staršev te mladoletne osebe, policije ali drugih oseb. V primeru visoke ocene ogroženosti se CSD poveže tudi s policijo.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

/

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Sredstva namenjena v ta namen so vključena v stroške centrov za socialno delo.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Pozitivne izkušnje se kažejo predvsem v okviru multidisciplinarnega sodelovanja.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Poudarek na multidisciplinarnem sodelovanju in večji poudarek na izobraževanju vseh, ki delajo na tem področju.

3.3.3.1.4 Cilj: financiranje svetovalnih programov za romsko populacijo na temo t.i. prezgodnjih in prisilnih porok ter posledic takih ravnanj.

UKREP:**Aktivnosti za obravnavanje problematike zgodnjih, dogovorjenih in prisilnih porok.****Podlage za izvajanje ukrepa:**

Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020 in NPUR 2017-2021 (JR MDDSZ za vzpostavitev večnamenskih romskih centrov – vsebine v okviru tega razpisa).

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za ciljno usmerjen ukrep.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

V okviru vzpostavitve večnamenskih romskih centrov ter v letu 2018 sofinancirane mreže socialnovarstvenih programov so potekale različne delavnice z vsebinami, ki so namenjene mladim in staršem, med njimi tudi take, na katerih se je pogovor nanašal na beg otrok v škodljiva družbena okolja.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

V okviru sedmih večnamenskih centrov ter v letu 2018 sofinanciranih socialnovarstvenih programov namenjenih Romom je bilo v letu 2018 izvedenih več delavnic, ki so se dotikale tudi teme zgodnjih in prisilnih porok. Vsebine so bile usmerjene v detabuizacijo teme ter ozaveščanja mladih ter staršev o posledicah takih ravnanj. Ker gre še vedno za precej tabuizirano problematiko je glavni rezultat večja seznanjenosti mladih in staršev tudi z drugimi, bolj zamolčanimi aspekti in posledicami tovrstnih porok.

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

/

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Pozitivne izkušnje – spodbujanje širšega dialoga in bolj odprtega pogovora na to temo med predstavniki romske skupnosti ter tudi s predstavniki državnih institucij.

Negativne izkušnje: še vedno precejšnja nepripravljenost na pogovor o predmetni temi oz. dejstvo, da del romske skupnosti tovrstnih porok ne vidi kot sporne.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

V prihodnje je treba okrepiti delavnice na to temo, še posebej delavnice s poudarkom na preventivi.

3.3.3.1.6 Cilj: spodbujanje izboljševanja družbeno-ekonomskega položaja pripadnikov in pripadnic romske skupnosti z vzpostavitvijo večnamenskih romskih centrov, v katerih se bodo izvajale vsebine, namenjene njihovi integraciji v družbo in približevanju trgu dela.

UKREP:**Vzpostavitev predvidoma 11 večnamenskih centrov za Rome.****Podlage za izvajanje ukrepa:**

Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020 in NPUR 2017-2021 (JR MDDSZ za vzpostavitev večnamenskih romskih centrov).

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Upošteva cilje ter ciljno skupino javnega razpisa gre za integracijsko-ciljni ukrep, namenjen izboljšanju socialno-ekonomskega položaja Romov v Sloveniji.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

V letu 2018 so potekale aktivnosti v skladu z načrtovanim planom. Tematsko so delavnice pokrivale širok spekter področij, namenjenih opolnomočenju pripadnikov romske skupnosti, in so segale od

področja zdravja (higiena, zdrav življenjski slog (prehrana/gibanje), seznanjanje s prvo pomočjo, razbijanjem tabuja ginekoloških pregledov, varna spolnost, ipd.), seznanjanja s pomenom vključevanja otrok v predšolsko vzgojo ter pomenom in koristmi zaključka oz. nadaljevanja šolanja, požarne varnosti (nevarnost rabe pirotehnike, kurjenje ognja na odprtem, delovanjem gasilske službe), ekonomike in namenske rabe sredstev, varne rabe informacijske tehnologije, begov mladostnikov v škodljiva okolja, izobraževanje (spodbujanje ciljne skupine za vključevanje v izobraževalne procese in seznanjanje z možnostmi izobraževanja odraslih v lokalnem okolju), do spodbujanja aktivnosti za krepitev socialnih mrež ter izboljšanja sodelovanja z lokalnim večinskim prebivalstvom.

Upošteva cilje ter ciljno skupino javnega razpisa gre za integracijsko-ciljni ukrep, namenjen izboljšanju socialno-ekonomskega položaja Romov v Sloveniji ter njihovi hitrejši in učinkovitejši integraciji v lokalno in širše družbeno okolje.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Gre za ukrep, ki vključuje vse generacije, upošteva, da se zavedamo, da je vključevanje mladih pomemben vidik pri socialnem vključevanju. Upošteva aktivnosti, ki so bile izvedene, in družbene specifične ciljne skupine (v glavnem močno patriarhalna skupnost z jasno začrtanimi in razmejenimi družbenimi vlogami med spoloma), je del projektnih aktivnosti pri vseh izvajalcih potekal v smeri emancipacije ter opolnomočenja žensk. Zavedajoč se, da longitudinalni proces integracije in izboljšanja socialno-ekonomskega položaja Romov v veliki meri temelji na ukrepih, namenjenih mladim (kot bodočim predstavnikom in nosilcem identitete skupnosti), so izvajalci, skladno z razpisom številne aktivnosti namenjali mladim in (mladim) družinam, znotraj katerih potekajo temeljni procesi primarne socializacije kot nastavka za nadaljnjo sekundarno socializacijo.

Beleži se precejšnje vključevanje predvsem žensk, zanimanje Romov za delovanje in vsebine, ki jih zagotavljajo VNRC-ji ter detabuizacija posameznih tem. Vključevanje mladih je odvisno od tem – tistih, ki se jim zdijo zanimive, se udeležujejo v večjem številu. Vse navedeno kaže na interes vključenih za seznanjanje z vsebinami z določenih področij. Vključevanje pripadnic in pripadnikov romske skupnosti v aktivnosti VNRC-jev slednjim daje širši pogled na možnosti, ki jim jih ponuja lokalno okolje ter daje priložnost za širitev socialnih mrež ter novih – praktičnih znanj (za katera se kaže, da vključene še posebej zanimajo).

Dodeljena in porabljen finančna sredstva v letu 2018:

V letu 2018 je bilo za vseh sedem delujočih VNRC realiziranih: 182.442,57 EUR. Sredstva za izvedbo projekta se zagotavljajo iz Evropskega socialnega sklada (ESS) v višini 80 % navedene vrednosti ter integralnega proračuna Republike Slovenije v višini 20% navedene vrednosti.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

Pri konkretni operaciji števila vključenih ni mogoče natančno opredeliti, saj so se v različne aktivnosti lahko vključevale iste osebe, zato se števila različnih vključenih ni spremljalo. Vseh sedem izvajalcev je v letu 2018 skupaj izvedlo 456 aktivnosti, na katerih je bilo prisotnih več kot 12 pripadnikov ciljne skupine. Na navedenih 456 aktivnostih je bilo vključenih 12 ali več pripadnikov ciljne skupine. Dvanajst predstavlja minimum števila vključenih v aktivnost, na osnovi katerega se je vrednotilo, da je bila posamezna aktivnost izvedena.

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Pripadnice in pripadniki romske skupnosti, ki se udeležujejo aktivnosti, ki potekajo v okviru VNRC-jev, so projekt sprejeli za svojega in v veliko primerih sami izrazili svoje predloge oziroma ideje, kako izboljšati določene zadeve, ki predstavljajo izziv tako zanje kot za večinsko lokalno prebivalstvo (npr. skrb za red v avtobusih, ki prevažajo romske otroke do osnovnih šol – kjer je to potrebno). V večini primerov je prišlo do izboljšanja sodelovanja in razumevanja med državnimi organi/organizacijami (policija, gasilci, osebje zdravstvenih domov) in večinskim lokalnim prebivalstvom na eni ter Romi na drugi strani. VNRC-ji, kot prostori, kjer lahko pripadnice in pripadniki romske skupnosti pridobijo vrsto zanje koristnih informacij, Romom omogočajo kvalitetnejšo uporaba časa in direktno ter indirektno kot tudi eksplicitno in subliminalno prispevajo k dvigu kvalitete njihovega življenja in oblikovanju novih praks in stališč (npr. do skrbi za zdravje, skrbi za okolje v katerem bivajo ter odnosa do predšolske vzgoje in šole). Izboljšanje družbeno-ekonomskega položaja pripadnikov in pripadnic romske

skupnosti v RS je dolgotrajen proces, katerega konkretnije učinke ni mogoče pričakovati v kratkem času – projekt vzpostavitve VNRC glede na odzive vključenih ter izvajalcev predstavlja pomemben dejavnik in faktor pospeševanja realizacije ciljev navedenega procesa.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

V prihodnji evropski finančni perspektivi (tj. za obdobje 2021–2027) bi, glede na zaznane potrebe, bilo potrebno vzpostaviti dodatne večnamenske romske centre in še natančneje specificirati in zamejiti vsebinske sklope, s področja katerih bi bili izvajalci obvezani zagotavljati vsebine za Rome in Rominje v RS – skladno s prizadevanji za njihovo učinkovitejšo integracijo v širše družbeno okolje, za njihovo opolnomočenje, socialno aktivacijo in približevanje različnim trgov dela.

3.3.3.2.1 Cilj: zagotavljanje pogojev pripadnic in pripadnikov romske skupnosti za vključevanje v ustrezno štipendijsko politiko.

UKREP:

Spodbujanje informiranosti pripadnic in pripadnikov romske skupnosti o možnostih štipendiranja (v sodelovanju z MIZŠ).

Podlage za izvajanje ukrepa:

Zakon o štipendiranju (Uradni list RS, št. 56/13, 99/13 – ZUPJS-C, 8/16, 61/17 – ZUPŠ in 31/18).

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za integracijski ukrep, ki je ciljno naravnana na pripadnike in pripadnice romske skupnosti.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

V letu 2018 ni bilo izvedenih nobenih aktivnosti.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

/

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

/

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

/

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

/

NOSILEC: MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Prioritetno področje: ZDRAVSTVENO VARSTVO

3.3.4.1.1 Cilj: odpravljanje strukturnih, institucionalnih, medodnosnih in individualnih preprek pri koriščenju zdravstvenih storitev v mreži zdravstvenega varstva ter oblikovanje in posredovanje Romom dostopnih, v skupnost vključenih proaktivnih zdravstvenih vsebin.

UKREP:

Posredovanje zdravstvenih vsebin, programov, delavnic, izobraževanj ter prenosi dobrih praks, namenjenih Romom, v skupnostih, v katerih živijo; izobraževanje in ozaveščanje strokovne javnosti ter zdravstvenega osebja o Romih in zdravju; izvedbe raziskav in evalvacij (sodelujoči organ: UN).

Podlage za izvajanje ukrepa:

- Resolucija o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2016–2025 »Skupaj za družbo zdravja«,
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju in NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za ciljno usmerjen ukrep.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

MZ je v letih 2017–2018 izvedlo dvoletni javni razpis za sofinanciranje programov zdravstvenega varstva s poudarkom na zdravju romskih mladostnic, žensk in otrok.

Namen javnega razpisa je bilo sofinanciranje programov pomoči, ozaveščanja, svetovanja in oskrbe romskih mladostnic, žensk in otrok s ključnim ciljem: zagotavljanje kvalitetnejšega življenja in zdravja. Predmet razpisa so bili programi pomoči, svetovanja in oskrbe ogroženih, ranljivih romskih skupin.

Predmet razpisa so bile vsebine, ki se nanašajo na spolno vzgojo, skrb za splošno in osebno higieno, kontracepcijo, samopregledovanje dojk, zdravstveno, socialno in pravno varstvo mladoletnih mater in njihovih otrok, vlogo ženske v povezavi z njenimi pravicami o odločanju o rojstvu, vzgojo otrok in odnosa staršev do nje. Posebno pozornost se je namenilo pogostim nosečnostim in splavom mladoletnih deklet ter kroničnim boleznim dihal majhnih otrok.

Izbrani izvajalci programov so bili: Romani Union, Rdeči križ Novo mesto, Nacionalni Inštitut za javno zdravje, OE Murska Sobota.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Zdrava spolnost je še vedno tabu tem med romskimi ženskami in mladostnicami. Občasni in enkratni vstopi med skupino romskih žensk niso dovolj učinkoviti, ker je potrebno vzpostaviti zaupanje in to občutljivo temo obravnavati v manjši skupini žensk in mladostnic.

Večplastna prikrajšanost, predvsem slabi življenjski pogoji in deprivacija onemogočajo izboljšanje tudi reproduktivnega zdravja romskih žensk in zdravstvene pismenosti na tem področju.

Poleg izboljšanja pogojev bivanja (bivalni prostori, higiena ožjega in širšega okolja) je nujno potrebno medsektorsko sodelovanje tako zdravstvenih institucij, posebej zdravstvenih domov, kot šolstva, občin, centrov za socialno delo itn. Romski pomočniki bi lahko s svojim poslanstvom delovali tudi na tem področju. Potrebno bi jih bilo izobraziti v pristopih in temah, kar bi bilo mogoče le, če bi bilo področje zdravja in reproduktivnega zdravja njihov stalen del izobraževanja.

V strokovni monografiji objavljeni najnovejši podatki o zdravju Romov kažejo na razlike zdravja Romov v primerjavi z ostalim prebivalstvom in pa tudi razlike v zdravju Romov v Pomurju in na Dolenjskem.

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Dodeljena in porabljena finančna sredstva za sofinanciranje programov za leto 2018 v okviru javnega razpisa so bila 70.000,00 eurov.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

Po poročanju izvajalca aktivnosti Rdečega Križa Novo mesto je bilo število udeleženi sledede:

- Preventivni programi za dečke in deklice: 273 Romov;
- Mobilna svetovalna služba: 200 Romov;
- Osveščanje o zdravem in varnem spolnem življenju: 74 Romov;
- Zdravstveno vzgojno svetovanje na terenu: 52 Romov;
- Strokovni delavci: 8 strokovnih delavcev;
- Prostovoljci: 4 dijaki.

Nacionalni inštitut za javno zdravje OE Murska sobota, je poročal, da so bila njihova ciljna skupina romske ženske in mladostnice. Aktivnosti so izvajali 1. 12. 2017 – romsko naselje Vanča vas, 21. 2. 2018 – romsko naselje Vejar-Trebneje, 15. 3. 2018 – RIC Novo mesto, 26. 4. 2018 – RIC Novo mesto, 31. 5. 2018 – Kamenci. Ministrstvo navaja stališče NIJZ, da zaradi etičnih razlogov seznamov prisotnih niso zbirali, dokazila o izvedbi pa jamčijo s podpisom organizatorji, prav tako zaradi teh razlogov in razlogov varovanja podatkov udeleženk delavnic niso fotografirali.

Humanitarna organizacija Romani Union je imela v okviru projekta v letu 2018 9 večjih aktivnosti in delavnic. Udeležilo se jih je 244 odraslih in 162 otrok oziroma mladostnikov.

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Opažanja izvajalcev bi lahko strnili v naslednje ugotovitve:

- otroci in mladina v romskih družinah so zdravstveno zanemarjeni;
- otroci niso precepljeni;
- bolezni otrok niso diagnosticirane in se ne zdravijo;
- otroci in šolarji ter mladi nimajo dostopa do zdravstvenih pravic, kar je pogojeno z zgoraj navedenimi dejstvi;
- sorazmerno z navedenim se deklice ne osvešča o spolni vzgoji in eventualni zaščiti pred nosečnostjo;
- kulturna pogojenost, ki je predvsem determinirana z manjšimi pravicami žensk, prepoveduje zaščito pred nosečnostjo;
- socialna pogojenost vzpodbuja večje število otrok v romskih družinah, da se izboljša socialno-ekonomsko stanje romskih družin;
- izobraževanje Romov ne napreduje v takšni meri, kot bi se pričakovalo;
- razmere, v katerih živijo romske družine, preprečujejo napredek v smislu izobraževanja in zaposlovanja;
- getoiziranje romskega prebivalstva preprečuje napredek in boljše izhode v smislu pridobivanja neodvisnosti od socialnih transferjev.

Spoznanja, ki so jih izvajalci navedli, bodo vodilo za nadaljnje aktivnosti v naslednjih projektih, ki jih bo MZ razpisal na področju zdravja.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Terensko opazovanje je potrdilo domnevo, da o reproduktivnem zdravju žensk v romski skupnosti v veliki večini primerov odločajo moški, ne ženske. Ženske v romskih naseljih, ki so jih izvajalci obiskali, so precej zadržane, kar pomeni, da se zelo veliko časa porabi za vzpostavljanje pristnega in zaupnega odnosa. Terenski obiski so pokazali, da bi bilo smotrno delavnice izvajati že v osnovnih šolah in sicer v tretji triadi. Mnogi prebivalci romskih naselij zelo slabo govorijo ali pa sploh ne govorijo slovensko, zato je potrebna pomoč tudi pri komunikaciji, kar še dodatno otežuje pridobivanje informacij. Veliko jih ne zna brati, zato izvidov in navodil za zdravljenje ne znajo prebrati, prav tako ne napisanega s strani zdravnika. V kolikor se želi vzpodbuditi konkretne spremembe na področju preprečevanja neodgovorne spolnosti in mladoletnih nosečnosti, je smotrno razmišljati o dolgoročnih preventivnih programih. Poleg tega bi bilo smotrno uvesti mobilno zdravstveno službo v romskih naseljih, ki bi delovala interdisciplinarno, skupaj zdravstveni, socialni delavec in še kakšen delavec, za konkretno pomoč družini na domu (npr. za učenje gospodinjskih veščin – ugotovitve ponekod v JV Sloveniji). Lokalna skupnost, ki se vključuje v delo z Romi samo parcialno, nepovezano, bi se morala pri načrtovanju novih naselij, skupnih prostorov za razne aktivnosti v romskih naseljih, povezovati z vsemi strokovnimi in drugimi institucijami, ki imajo dolgoletno prakso na področju romske tematike.

Ministrstvo predlaga krepitev medsektorskega sodelovanja na nacionalni in lokalni ravni. Predlaga tudi nadaljevanje in širitev dosedanjih projektnih aktivnosti, kajti le kontinuirano izobraževanje je pot k zmanjševanju razlik in boljšemu reproduktivnemu zdravju romskih žensk.

3.3.4.1.2 Cilj: uspešno vključevanje Romov v okolje – zdrav življenjski slog.

UKREP:

Izboljšanje kompetenc zdravstvenih delavcev, povezovanje in krepitev sodelovanja zdravstvenih delavcev z romskimi pomočniki in spodbujanje romske populacije za zdravje (izvajalec: NIJZ).

Podlage za izvajanje ukrepa:

- Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020, Resolucija o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2016–2025 »Skupaj za družbo zdravja« in NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za ciljno usmerjen ukrep.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

Zaradi narave projekta so v nadaljevanju opisane aktivnosti, ki so bile izvedene v času trajanja projekta (1. 10. 2016 – 31. 10. 2018).

Pripravljena so bila izobraževanja za romske pomočnike, program izobraževanja z naslovom »Vzgoja za zdravje«, gradivo za izobraževanje, celotna organizacija dveh izobraževanj ter izvedena evalvacija. Program izobraževanja »Vzgoja za zdravje« je vseboval naslednje obravnavane teme: Zdrav življenjski slog, Zdrava prehrana šolarjev, Duševno zdravje otrok in mladostnikov, Diskusijo o aktualni problematiki pri delu romskih pomočnikov in izvedbo evalvacije. Izobraževanje Vzgoja za zdravje za romske pomočnike je izvedeno na dveh lokacijah: v Mariboru in v Novem mestu. Pregledana je evalvacija izobraževanj in vzpostavljeno dobro sodelovanje z romskimi pomočniki, ki so vezni člen med romskimi otroci, starši in romsko skupnostjo. Pripravljena in izvedena je radijska oddaja na temo izobraževanj romskih pomočnikov na Radiu Murski val. Pred in po izobraževanju je potekalo sodelovanje, usklajevanje in komunikacija s Centrom šolskih in obšolskih dejavnosti.

Pripravljena je vsebina dvoletnega sodelovanja z Radiem Romic. Pripravljena je bila vsebina in izvedba snemanj radijskih oddaj na Radiu Romic. Pripravljen je članek za romski časopis Romano them. Vzpostavljen je informativni kotichek v prostorih Zveze Romov Slovenije. Pripravljen je pregled ostale aktualne problematike na področju zdravja Romov za namen nadaljnjih izobraževanj v romski skupnosti. Pregledana je dostopna literatura in publikacije na področju krepitve zdravja ranljivih skupin. Pripravljena je ocena zmožnosti skupnosti. Pripravljen je nabor vsebin za e-priročnik, ki je objavljen na spletni strani NIJZ. V sodelovanju z reprezentativnimi predstavniki romske skupnosti in predstavniki MZ je pripravljena vsebina dogodka-strokovnega srečanja namenjenega ozaveščanju deležnikov v skupnosti o problematiki socialno-ekonomskih dejavnikov zdravja Romov. Izvedeno je bilo interaktivno strokovno srečanje na temo dostopnosti do zdravstvenih storitev romske populacije v Novem mestu. Izvedeni sta dva sestanka z vodstvom ZD Murska Sobota na tematiko približevanja preventivnih storitev v romska naselja.

Pripravljena je vsebina in izvedene organizacijske priprave za delavnice v romski skupnosti.

Program je prenesen v romska naselja na terenu. Izvedene so delavnice opolnomočenja za zdrav življenjski slog v 7 romskih naseljih.

Od aktivnosti obveščanja in komuniciranja so objavljeni prispevki v romskem časopisu Romano them. Izvedene so pogovorne oddaje na Radiu Romic.

Predstavniki NIJZ so se aktivno udeležili strokovnih dogodkov, ki so obravnavali celovito tematiko romske skupnosti. Dogodke so organizirali UN (strokovna srečanja in delavnice) in Zveza Romov Slovenije (mednarodna konferenca).

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Ključni izdelki : Pripravljen program izobraževanja za romske pomočnike, izvedeni 2 izobraževanja za romske pomočnike, izvedeno interaktivno strokovno srečanje na temo dostopnosti do zdravstvenih storitev romske populacije, izvedenih 7 prenosov delavnic v romska naselja, ocena zmožnosti skupnosti, izvedenih 14 radijskih oddaj.

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

20.000,00 EUR.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

28 romskih pomočnikov in posredno vsi šoloobvezni romski otroci; v 7 romskih naseljih povprečno 10 udeležencev, večinoma ženskega spola; 40 udeležencev strokovnega srečanja; poslušalci romskega radia (v romskih naseljih in izven-razpršenih v mestih).

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Pozitivne izkušnje:

- so bile pri delu z romskimi pomočniki; ocenili so tematiko zdravja kot potrebno in pomembno

- za lastno zdravje in zdravje Romov;
- zelo dobre izkušnje so pri izvajanju projekta z Zvezo Romov Slovenije, ki je bila soorganizator strokovnega srečanja na temo dostopnosti do zdravstvenih storitev;
- pridobljen strokovni pregled dejanskega stanja na terenu v romskih naseljih;
- vzpostavljeni dodatni stiki z deležniki na področju romske tematike (predstavniki UN, občin, centri za socialno delo, zdravstvenimi ustanovami, NVO-ji in drugimi) in na ta način spodbujeno medresorsko sodelovanje.

Negativne izkušnje:

- slaba udeležba Romov na delavnicah v romskih naseljih in odpoved delavnic v enem romskem naselju zaradi ogrožene varnosti strokovnjakov, izvajalcev delavnic;
- prekratek čas izvedbe projekta;
- nezadostni viri za potrebno število in vrsto aktivnosti – nezadostna kritična masa za viden učinek;
- nezadostna odzivnost pripadnikov romske skupnosti za sodelovanje v projektu zaradi administrativnih (projektnih) ovir;
- slaba povezanost ustanov, ki delujejo na področju zdravja Romov in posledično nezadostna izmenjava informacij in koordinacija aktivnosti.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Iz ukrepa izhajajoči predlogi so:

- vključitev vsebin spodbujanja zdravega življenjskega sloga v stalno strokovno usposabljanje romskih pomočnikov;
- strokovno usposabljanje vodij večnamenskih romskih centrov na področju spodbujanja zdravega življenjskega sloga in duševnega zdravja.

Potrebno je poudariti, da je mišljeno usposabljanje oziroma informiranje, motiviranje in predvsem dvig zdravstvene pismenosti in ne prenašanje dela nalog zdravstvenih delavcev na romske pomočnike in vodje večnamenskih romskih centrov. Zdravstvena pismenost pomeni ozaveščenost in osnovna znanja ter veščine, ki naj bi jih obvladal povprečen prebivalec.

– Vključevanje lokalne skupnosti pri omogočanju izboljšanja pogojev bivanja v romskih naseljih. Slabi življenjski pogoji in večplastna prikrajšanost onemogočajo izboljšanje zdravja prebivalcev romske skupnosti. Izboljšanja in zagotavljanje osnovnih pogojev bivanja (bivalni prostori, higiena ožjega in širšega okolja, električna, pitna voda in kanalizacija v okviru bivalnih prostorov) je nujen predpogoj za zdravje.

Šele, ko bodo zagotovljeni osnovni življenjski pogoji, se lahko začne s krepitvijo zdravja in preprečevanjem bolezni ter z lastno skrbjo za zdravje.

Na osnovi dosedanjih petnajstletnih izkušenj na področju krepitve zdravja v romski skupnosti, upoštevajoč aktualne kazalnike zdravja Romov (raziskava NIJZ, 2018) in informacije, pridobljene s strani predstavnikov romske skupnosti, je potrebno pripraviti in izvesti 3-letni akcijski načrt za izboljšanje zdravja Romov.

NPUR 2017–2021 je strateški dokument in zadošča potrebi po strateškemu načrtovanju. Dosedanje aktivnosti so bile nepovezane, razdrobljene in nezadostne.

Potrebno je natančno določiti vodjo/koordinatorja implementacije aktivnosti akcijskega načrta, obseg potrebnih aktivnosti in zagotoviti ustrezna sredstva.

Od začetka priprave vključiti reprezentativne predstavnike romske skupnosti.

Akcijski načrt naj bi opredeljeval naslednja področja:

- spremljanje zdravja Romov; izvajanje raziskav iz obstoječih nacionalnih baz podatkov in ciljnih terenskih raziskav vsakih 5 let;
- krepitev skupnostnega pristopa na področjih, kjer živijo Romi;
- približevanje obstoječih zdravstvenih storitev na način, da so prilagojeni potrebam pripadnikov romske skupnosti (v obsegu, vsebini, načinu izvedbe);
- spremljanje in ocena uspešnosti izvedenih aktivnosti;
- krepitev medresorskega sodelovanja na nacionalni ravni.

Brez zagotavljanja kontinuiranosti načrtovanih aktivnosti v zadostnem obsegu in trajanju (več kot je trajanje NPUR), ne bo uspeha.

NOSILEC: MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Prioritetno področje: BIVANJSKE RAZMERE IN DOSTOP DO STANOVANJ

3.3.5.1.1 Cilj: vključevanje naselij, kjer večinsko živijo Romi, v poselitveni sistem Slovenije in z dodatnimi ukrepi preprečitev nadaljnje izoliranosti, segregacije in getoizacije teh naselij.

UKREP:

Prilava priporočil za občine, kjer živijo Romi, da v postopku priprave občinskega prostorskega načrta (OPN) ali sprememb in dopolnitev OPN obravnavajo evidentirana obstoječa romska naselja.

Podlage za izvajanje ukrepa:

NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za ciljno usmerjen ukrep.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

Osnutek priporočil je pripravljen. Končni predlog priporočil bo pripravljen po obravnavi Zaključnega poročila o delovanju Medresorske delovne skupine za reševanje prostorske problematike romskih naselij na vladi in bo posredovan občinam z romskimi naselji.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

/

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

/

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

/

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

/

UKREP:

Priprava predlogov rešitev za izboljšanje bivalnih razmer Romov po posameznih romskih naseljih na podlagi pregleda trenutnega stanja prostorske problematike.

Podlage za izvajanje ukrepa:

NPUR 2017–2021 in sklep Vlade RS št. 01201-5/2017/6 dne 11. 5. 2017.

Vlada RS je ustanovila Medresorsko delovno skupino za reševanje prostorske problematike Romov (v nadaljnjem besedilu: Medresorska delovna skupina). Cilj dela Medresorske delovne skupine je predvsem izboljšanje bivalnih razmer v romskih naseljih, naloge pa so:

- priprava pregleda stanja prostorske problematike po posameznih romskih naseljih v Sloveniji;
- priprava pregleda in analize dobrih praks urejanja prostorske problematike in bivalnih razmer Romov;
- priprava predloga ukrepov (zakonodajnih, organizacijskih, finančnih, ipd.) za ureditev prostorske problematike in izboljšanje bivalnih razmer Romov;
- druge naloge.

Medresorska delovna skupina je zaključila z delom dne 31. 5. 2018.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za ciljno usmerjen ukrep.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

Medresorska delovna skupina je naloge opravila in pripravila Zaključno poročilo o delovanju. Zaključno poročilo o delovanju Medresorske delovne skupine za reševanje prostorske problematike romskih naselij (v nadaljnjem besedilu: Zaključno poročilo) je usklajeno z vsemi ministrstvi, vladnimi službami in združenji občin. Ministrstvo je osnutek Zaključnega poročila:

- uskladilo v okviru Medresorske delovne skupine na sestanku 30. 5. 2018;
- poslalo dodatno v dopolnitev članom Medresorske delovne skupine do 10. 7. 2018;
- posredovalo v formalno medresorsko usklajevanje 16. 7. 2018 vsem ministrstvom, vladnim službam, združenjem občin in Svetu romske skupnosti Republike Slovenije in osnutek zaključnega poročila dopolnilo upoštevajoč vse podane pripombe;
- posredovalo v lektoriranje na Generalni sekretariat Vlade RS, Sektor za prevajanje 20. 8. 2018;
- lektorirano gradivo posredovalo v ponovno formalno medresorsko usklajevanje 2.10.2018 vsem ministrstvom in vladnim službam.

Zaradi pripomb, podanih v ponovljenem postopku medresorskega usklajevanja, je bil z namenom

uskladitve Zaključnega poročila dne 18. 1. 2018 sklican sestanek s predstavniki ministrstev, ki so bili člani Medresorske delovne skupine, dodatno pa tudi s predstavniki ministrstev, ki so na predlog Zaključnega poročila podala pripombe. Ministrstvo je pri pripravi Zaključnega poročila upoštevalo vse podane pripombe v času ponovnega medresorskega usklajevanja in pripombe, ki jih je ministrstvo prejelo po tem usklajevalnem sestanku, razen pripomb UN.

Zaključno poročilo vključuje tudi predloge ukrepov, ki jih je oblikovala Medresorska delovna skupina v okviru naloge 3: priprava predloga ukrepov (zakonodajnih, organizacijskih, finančnih, ipd.) za ureditev prostorske problematike in izboljšanje bivalnih razmer Romov. Medresorska delovna skupina je za prepoznana ključna področja urejanja romskih naselij pripravila predloge organizacijskih, finančnih in zakonodajnih ukrepov.

- Predlagani zakonodajni podporni ukrepi države:
  - vzpostavitev pregleda stanja prostorske problematike;
  - preveritev obstoječih stanovanjskih standardov;
  - priprava in sprejetje posebnega zakona za interventno urejanje romskih naselij;
- Predlagani organizacijski podporni ukrepi države:
  - vzpostavitev stalnih koordinacijskih delovnih teles;
  - koordinacija in krepitev NVO za delo v romskih naseljih.
- Predlagani finančni podporni ukrepi države:
  - zagotovitev novega vira financiranja za reševanje bivanjskih razmer Romov;
  - povezava državnih finančnih sredstev, ki so namenjena za sofinanciranje občin pri izgradnji komunalne infrastrukture v romskih naseljih, s finančnimi sredstvi Evropske skupnosti.

Zaradi menjave Vlade RS bodo predlogi skupaj s celotnim zaključnim poročilom vnovič predmet medresorskega usklajevanja.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

/

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

/

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

/

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

/

UKREP:

Uporaba podatkov o romskih naseljih, zbranih v nalogi Zajem, nadgradnja in vzdrževanje podatkov ter oblikovanje kazalcev, postopkov in metod za celostno socialno in prostorsko vključevanje romske skupnosti, pri pregledu predlogov občinskih prostorskih načrtov (OPN) občin, kjer živijo Romi (oz. predlogov sprememb in dopolnitev OPN).

Podlage za izvajanje ukrepa:

NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za ciljno usmerjen ukrep.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

Medresorska delovna skupina za reševanje prostorske problematike Romov je podatke o romskih

naselijh, zbrane v nalogi »Zajem, nadgradnja in vzdrževanje podatkov« ažurirala v okviru **naloge 1: priprava pregleda stanja prostorske problematike po posameznih romskih naseljih v Sloveniji**. Do sedaj zbrani podatki o romskih naseljih so bili ažurirani s pomočjo vprašalnika za občine ter s podatki, ki so dostopni iz javnih evidenc. Zbrani podatki izkazujejo:

- Št. občin z romskimi naselji: **25**
- Št. romskih naselij v Sloveniji: **83**
- Št. prebivalcev romskih naselij: **6.631**
- Delež prebivalcev s priključkom na javni vodovod: **81 %**
- Delež prebivalcev s priključkom na javno kanalizacijo: **32 %**
- Delež stavb z legalnim priključkom na el. omrežje: **59 %**

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

/

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

/

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

/

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

/

UKREP:

Spodbujanje občin, da evidentirana obstoječa romska naselja komunalno opremljajo na podlagi programov opremljanja (sodelujoči organ: MGRT).

Podlage za izvajanje ukrepa:

Zakon o prostorskem načrtovanju (Uradni list RS, št. 33/07, 108/09 in 57/12; v nadaljnjem besedilu: ZPNačrt) in NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Splošni integracijski ukrep, v okviru katerega so Romi le ena od ciljnih skupin; sistemski ukrep, pri katerem Romi ne sodelujejo.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Pogoj, da se evidentirana obstoječa romska naselja komunalno opremljajo na podlagi programov opremljanja, bo predlagan MGRT ob prvi naslednji izvedbi javnega razpisa za sofinanciranje občin pri komunalnem opremljanju romskih naselij.

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

/

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

/

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

/

UKREP:

Uzakonitev sistema dovoljevanja posegov v prostor za že zgrajene objekte.

Podlage za izvajanje ukrepa:

Gradbeni zakon, ki je stopil v veljavo 17. 11. 2017 in se je pričel uporabljati 1. 6. 2018 in NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Splošni integracijski ukrep, v okviru katerega so Romi le ena od ciljnih skupin; sistemski ukrep, pri katerem Romi ne sodelujejo.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

Na ministrstvu so pripravili novo zakonodajo na področju graditve objektov: v Državnem zboru RS je bil 24. 10. 2017 sprejet Gradbeni zakon, ki je stopil v veljavo 17. 11. 2017 in se je pričel uporabljati 1. 6. 2018.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Na ministrstvu so pripravili novi Gradbeni zakon (v uporabi od 1. junija 2018), ki prinaša različne zakonske mehanizme za legalizacijo obstoječih objektov. Poleg rednih postopkov legalizacije, ki so bili možni že do sedaj (redna pridobitev gradbenega dovoljenja, redna sprememba prostorskih aktov) GZ omogoča legalizacijo manjših odstopanj s pridobitvijo uporabnega dovoljenja, ohranja možnost legalizacije za objekte izpred leta 1968, dodaja možnost legalizacije t.i. objektov daljšega obstoja, zgrajenih pred 1. 1. 1998, in dodatno omogoča še legalizacijo po predpisih, ki so veljali v času gradnje objektov.

GZ na ta način ponuja celovit nabor ukrepov, s katerimi je možno nasloviti različna pravna in dejanska stanja, ki botrujejo nelegalnosti objektov. Zagotovo bo nekaj od tega nabora pomagalo tudi pri legalizaciji objektov, v katerih živijo pripadniki romske skupnosti, a vseeno ravno pri njih ostajata več ovir na poti do legalizacije. Tako sta največji oviri: prva je dejstvo, da je tako kot za izvajanje rednih gradenj, treba izkazovati pravico graditi (primarno je to lastninska pravica), kar zna biti pri pripadnikih romske skupnosti prva in največja ovira. Druga ovira je dejstvo, da priprava dokumentacije, potrebne za legalizacijo, ter plačilo s tem povezanih dajatev (komunalni prispevek in pa nadomestilo za degradacijo in uzurpacijo), še vedno predstavlja znaten finančni vložek. Tretja ovira je dejstvo, da romska naselja pogosto nimajo zagotovljene komunalne infrastrukture, ki je potrebna da bi se objekti nanjo priključili in tako izpolnili bistvene zahteve za njihovo uporabo, zlasti z vidika higienskih pogojev (pitna voda, odvajanje in čiščenje odpadne vode).

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

/

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

/

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

/

UKREP:

Izvedba javnega razpisa za sofinanciranje izgradnje bivalnih enot.

Podlage za izvajanje ukrepa:

Program sofinanciranja zagotavljanja javnih najemnih stanovanj v letih 2016 do 2020 (Ur. list RS št. 41/16 z dne 10. 6. 2016 in sprememba z dne 88/16) in NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Splošni integracijski ukrep, v okviru katerega so Romi le ena od ciljnih skupin.

Ukrep je namenjen pridobivanju javnih najemnih stanovanj in bivalnih enot na območju celotne Slovenije za vse skupine prebivalstva, kot zagotavljanje možnosti sofinanciranja za upravičene prosilce, med katerimi so tudi samoupravne lokalne skupnosti in javni nepremičninski skladi lokalnih skupnosti, kjer živijo Romi.

Prosilci lahko v okviru obstoječih možnosti in modelov Programa sofinanciranja zagotavljanja javnih najemnih stanovanj v letih 2016 do 2020 prijavijo projekte – podajo vloge za sofinanciranje projektov, s katerimi bodo pripomogli k zagotavljanju bivanjskih zmogljivosti v občinah, kjer živijo Romi.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

Bivalne enote so predmet sofinanciranja po Programu sofinanciranja zagotavljanja javnih najemnih stanovanj v letih 2016 do 2020 (Ur. list RS št. 41/16 z dne 10. 6. 2016 in sprememba z dne 88/16).

S tem programom je bil zaprt Program za dodelitev posojil za zagotavljanje neprofitnih najemnih stanovanj (Ur. l. RS, št. 27/13 z dne 29. 3. 2013).

Sklad je v letu 2018 sodeloval na dogodkih in predstavitev s strani Urada RS za narodnosti, kjer je predstavil Program sofinanciranja zagotavljanja javnih najemnih stanovanj v letih 2016 do 2020 (Ur. list RS št. 41/2016 z dne 10. 6. 2016 in sprememba z dne 88/2016) in še posebej poudaril možnost sofinanciranja zagotavljanja stanovanj za Rome in tudi možnosti zagotavljanja bivalnih enot za Rome po razpoložljivih modelih tega programa.

S pojasnili se je odzval tudi na vsa zaprosila vezana na predstavitev možnosti za občine in druge prosilce. S tem je uresničeval ukrep: Izvedba javnega razpisa za sofinanciranje izgradnje bivalnih enot in ukrep: Informiranje in zagotavljanje strokovne podpore samoupravnim lokalnim skupnostim, kjer živijo Romi, o obstoječih možnostih za oblikovanje in razvoj integracijskih pristopov in ukrepov na področju zagotavljanja lokalne stanovanjske politike, k čemur je zavezan po Nacionalnem programu ukrepov za Rome 2017-2021 (NPUR 2017-2021).

Sklad se je udeležil tudi vseh posebnih aktivnosti in usmerjenih programov za Rome v Beltinci in Ljubljani, ter redno poroča o svojem delu na tem področju preko ministrstva pristojnega za stanovanjske zadeve in Urada RS za narodnosti.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

/

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

V letu 2018 so bili realizirani štirje projekti po programu zagotavljanja javnih najemnih stanovanj. Dva projekta sta bila na območju MO Ljubljana, preostala dva pa v občinah Sv. Ana in Vojnik. Z realizacijo teh projektov je bilo pridobljenih 73 novih stanovanjskih enot. Na stanje konec leta 2018 je imel Sklad v obravnavi še sedem vlog na podlagi katerih bodo lahko prosilci s pomočjo sredstev, ki so na voljo po programu, realizirali investicijske projekte za namene zagotavljanja javnih najemnih stanovanj.

Žal v nobeni prejeti vlogi ali spremljajoči dokumentaciji v letu 2018 in posledično v nobeni odobreni vlogi ni bilo izrecno navedeno, da bi bile stanovanjske enote (stanovanja oziroma bivalne enote) namenjene za potrebe romske skupnosti.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Stanovanjski sklad RS je ob sodelovanju Urada Vlade RS za narodnosti uspel predstavnikom

samoupravnih lokalnih skupnosti in romske skupnosti ter ostalim sodelujočim na več dogodkih predstaviti možnosti sofinanciranja projektov v okviru Programa, pri čemer morajo potrebe za tovrstne projekte prepoznati v občinah, za kar pa je potrebna politična volja in predhodna ureditev odnosov med romsko skupnostjo in občinami.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Glede na investicijski cikel in dejstvo, da je razpis odprt do leta 2020, so možnosti za prijavo projektov še vedno odprte in so sredstva še vedno na voljo. Stanovanjski sklad RS bo predvidoma maja 2019 pripravil javno predstavitev svojih Programov na katere bo kot potencialne prijavitelje med drugim (kot vedno) povabil tudi občine v katerih prebivajo Romi in jim ponovno podal možnost, da se odzovejo povabilu.

NOSILEC: MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

Prioritetno področje: BIVANJSKE RAZMERE IN DOSTOP DO STANOVANJ

3.3.5.1.3 Cilj: premagovanje razvojnih problemov ciljnih območij regionalne politike za zagotovitev osnovnih pogojev za enakopraven razvoj romske skupnosti v Sloveniji.

UKREP:

Izvajanje finančnih ukrepov za razvoj območij, kjer živi romska skupnost.

Podlage za izvajanje ukrepa:

Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Uradni list RS, št. 20/11, 57/12 in 46/16) in NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za ciljno usmerjen ukrep.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

MGRT in Razvojni svet razvojne regije Jugovzhodna Slovenija sta dne 7. 11. 2017 podpisala Dogovor za razvoj razvojne regije Jugovzhodna Slovenija. V omenjenem Dogovoru sta se dogovorila o izvedbi in financiranju projekta Prostorsko-komunalna ureditev romskega naselja Žabjak-Brezje. Gre za projekt Mestne občine Novo mesto. Vrednost celotnega projekta je 3,65 mio EUR. Od tega zneska država zagotavlja 3,1 mio EUR. Projekt je v izvajanju in bo končan do konca leta 2020.

Ministrstvo od 1. 1. 2017 do danes ni izvajalo drugih aktivnosti vezanih na:

Prioritetno področje: Bivanjske razmere in dostop do stanovanj

3.3.5.1.3 Cilj: premagovanje razvojnih problemov ciljnih območij regionalne politike za zagotovitev osnovnih pogojev za enakopraven razvoj romske skupnosti v Sloveniji

Ukrep: Izvajanje finančnih ukrepov za razvoj območij, kjer živi romska skupnost.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

/

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

V letu 2018 je bilo v proračunu MGRT načrtovanih 467.500,00 EUR za projekt Prostorsko-komunalna ureditev romskega naselja Žabjak Brezje, porabljenih je bilo 442.831,10 EUR kar pomeni, da je finančna realizacija 95%. Izvedene so bile vse aktivnosti predvidene za leto 2018, opredeljene v Dogovoru za razvoj razvojne regije Jugovzhodna Slovenija in v pogodbi o izvedbi in financiranju projekta.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Zaradi navedenega projekta ministrstvo od 1. 1. 2017 do danes ni izvajalo drugih aktivnosti vezanih na: Prioritetno področje: Bivanjske razmere in dostop do stanovanj; 3.3.5.1.3 Cilj: premagovanje razvojnih problemov ciljnih območij regionalne politike za zagotovitev osnovnih pogojev za enakopraven razvoj romske skupnosti v Sloveniji; Ukrep: Izvajanje finančnih ukrepov za razvoj območij, kjer živi romska skupnost.

Javnih razpisov za sofinanciranje projektov osnovne komunalne infrastrukture v romskih naseljih ni bilo, ker na proračunski postavki namenjeni za sofinanciranje projektov osnovne komunalne infrastrukture v romskih naseljih ni zadostnih proračunskih sredstev.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

/

NOSILEC: MINISTRSTVO ZA KULTURO

Prioritetno področje: VKLJUČEVANJE V DRUŽBENO IN KULTURNO ŽIVLJENJE TER KREPITEV VLOGE SKUPNOSTI

3.3.6.1.1 Cilj: ustvarjanje pogojev za spodbujanje informativne, založniške in druge kulturne dejavnosti romske skupnosti ter za ohranjanje in razvoj različnih oblik romskega jezika.

UKREP:

Podpora raznim kulturnim dejavnostim na področju romske skupnosti in spodbujanje širjenja ozaveščenosti o romski kulturi.

Podlage za izvajanje ukrepa:

NPUR 2017–2021 in Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za ciljno usmerjen ukrep, saj MK vsako leto izvede javni razpis za sofinanciranje kulturnih dejavnosti za ohranjanje in promocijo kulture in identitete romske skupnosti ter spodbujanje

kakovostne kulturne ustvarjalnosti pripadnikov romske skupnosti.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

V jeseni 2017 je bil izveden javni razpis za izbor kulturnih projektov na področju romske skupnosti za leto 2018. Ministrstvo je sofinanciralo 57 projektov na vseh področjih kulture: izdajateljska in založniška dejavnost, spletne strani, dejavnosti kulturnih skupin, kulturna animacija, dejavnosti za ohranjanje jezika, mednarodno sodelovanje, medsebojno kulturno sodelovanje različnih manjšinskih etničnih skupnosti, predstavitve kulturnih dejavnosti širšemu okolju, prireditve, predavanja, seminarji, delavnice, digitalizacija ipd.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Od 73 obravnavanih projektov je bilo izbranih v sofinanciranje 57 projektov v skupni višini 92.115 EUR (kar znaša 78 % obravnavanih projektov, kar pomeni, da je bila ciljna vrednost presežena). Izvedenih je bilo 56 projektov, ker 1 prijavitelj ni želel podpisati pogodbe. Od podpisanih 56 pogodb je bila realizacija 100%.

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Razpoložljivih je bilo 92.115 EUR, za 600 EUR sredstva niso bila predobremenjena, torej je bilo porabljenih **91.515,00 EUR**.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

Števila vključenih oseb ni možno podati, saj se ga ne spremlja sistematično. Kljub temu se lahko poda podatek, da je bilo leta 2018 vključenih 16 nevladnih organizacij in 2 samozaposlena na področju kulture.

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

/

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Ukrep se naj v prihodnjih letih nadaljuje, zaradi povečevanja prijavljenih neromskih organizacij z romskimi projekti in posledično nezadovoljstva romskih organizacij, bo pristojno ministrstvo nadaljevalo s pogojem obveznega partnerstva neromskih organizacij z romskimi.

UKREP:

Spodbujanje ohranjanja in učenja različnih oblik romskega jezika ter spodbujanje izdelave literature v romskem jeziku.

Podlage za izvajanje ukrepa:

Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za ciljno usmerjen ukrep, sicer znotraj ukrepa – financiranje kulturnih dejavnosti na področju romske skupnosti.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

Izveden je bil javni razpis za sofinanciranje kulturnih projektov na področju romske skupnosti, v katerem so se prednostno podpirale dejavnosti v jeziku pripadnikov romske skupnosti ali dvojezični projekti ter projekti, ki spodbujajo bralno pismenost.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Na tem področju je bilo v okviru posebnega javnega razpisa na področju romske skupnosti v letu 2018 sofinanciranih 20 projektov za spodbujanje ohranjanja in učenja romskega jezika ter spodbujanje izdaje literature v romskem jeziku in dvojezične izdaje. To je več kot je bilo kot planiranih projektov razpisa. Gre za projekte kot so: razni časopisi, knjige, pravljice, literarni natečaji, večeri in literarne delavnice, predavanja in tečaji romskega jezika ter veliko delavnic za otroke, kjer so preko pisanja,

branja in različnega ustvarjanja spoznavali in utrjevali romski jezik ter radijske oddaje za promocijo in spodbujanje romskega jezika. Otroci in mladi so bili vključeni v vse te projekte na različne načine (kot udeleženci v projektih; večinoma je šlo za delavnice in tečaje ali pa projekte, namenjene njim; večinoma je bila v okviru projektov podprta tudi izdaja literature).

Dodeljena in porabljen finančna sredstva v letu 2018:

V okviru rednega javnega razpisa na področju romske skupnosti je bilo za ta ukrep namenjenih 22.850,00 EUR (kar pomeni 25% vseh sredstev razpisa).

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

Števila vključenih oseb ni možno podati, saj se tega ne spremlja sistematično, lahko se poda samo podatek, da je bilo vključenih 15 nevladnih organizacij.

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Nevladne organizacije izvajajo veliko (dobrih) projektov za ohranjanje in razvoj romskega jezika predvsem za otroke in mlade.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Ohranjanje in razvoj romskega jezika je tudi v prihodnje potrebno spodbujati.

UKREP:

Nudnje pomoči in svetovanje romski skupnosti za prijavo in izvedbo kulturnih projektov.

Podlage za izvajanje ukrepa:

NPUR in Zakon o izvrševanju javnega interesa za kulturo.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za ciljno usmerjen ukrep, saj je to svetovanje namenjeno prijaviteljem, ki se prijavljajo na javni razpis na področju romske skupnosti ter izvajalcem kulturnih projektov na področju romske skupnosti.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

V letu 2018 je bila poleg delavnice za pripravo projektov izvedena (v času trajanja razpisa) tudi delavnica za pomoč pri izvedbi projektov in pripravi dokumentacije za izplačilo sredstev za projekte (26.1.2018 - v času podpisovanja pogodb). Izvedeno je bilo tudi veliko daljših individualnih svetovanj za izvedbo projektov, o težavah organizacij, o pripravi dokumentacije za poročilo o izvedbi projektov ipd.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Izvedenih je bilo več svetovanj, kot je bilo načrtovanih (izvedenih 5 daljših svetovanj), poleg tega pa tudi delavnica za prijavitelje. Rezultat takih svetovanj so boljše prijave, manj dopolnjevanj vlog na razpis glede na pretekla leta in boljše izvedeni projekti.

Dodeljena in porabljen finančna sredstva v letu 2018:

Finančna sredstva niso bila potrebna, ker se ukrep izvaja v okviru redne dejavnosti Službe za kulturne raznolikosti in človekove pravice.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

Tega podatka ni možno podati, lahko se poda samo oceno, da je letno v ta ukrep vključenih vsaj 50 posameznikov.

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Poleg pomoči strokovna služba ministrstva na nekaterih sestankih, posvetih in srečanjih z udeleženci najde tudi nove ideje in izboljšave za rešitev težav ali izboljšanje ukrepov.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Ministrstvo ocenjuje, da je s tem ukrepom potrebno nadaljevati tudi v prihodnje, saj ne samo, da so prijave boljše, tudi izvajalci imajo možnost izraziti svoja mnenja in ideje za izboljšave.

UKREP:

Spodbujanje ustvarjalcev, umetnikov in profesionalcev, ki delujejo na področju romske kulturne dejavnosti.

Podlage za izvajanje ukrepa:

NPUR in Zakon o izvrševanju javnega interesa za kulturo.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za ciljno usmerjen ukrep, namenjen ustvarjalcem, ki delujejo na področju romske skupnosti.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

V okviru rednega javnega razpisa na področju romske skupnosti so bili prijavljeni in sofinancirani 4 projekti dveh samozaposlenih v kulturi na področju romske skupnosti.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Izvedena je bila več kot 1 posebna storitev za romske umetnike kot načrtovano ter financirani so bili več kot 3 projekti, to je 4 projekti 2 samozaposlenih v kulturi. Mladi niso bili vključeni.

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Za posebne storitve sredstva niso bila potrebna, ker se storitve (posveti) izvajajo v okviru rednega delovanja Službe za kulturne raznolikosti in človekove pravice, za financirana projekta v letu 2018 je bilo namenjenih skupno 5.200,00 EUR.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

V ukrep sta bila vključena 2 ustvarjalca, ki delujeta na področju romske skupnosti.

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Možnost prisluhniti idejam in težavam romskih ustvarjalcev se je izkazalo za pomembno. Žal na MK ne moremo vedno ponuditi rešitve za njihove morebitne težave.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Posveti in krajši sestanki z zainteresiranimi romskimi ustvarjalci naj se nadaljujejo, seveda na podlagi njihovih pobud.

UKREP:

Ustvarjanje pogojev za usposabljanje in zaposlovanje Romov na področju kulture.

Podlage za izvajanje ukrepa:

Podlago za izvedbo ukrepa Javnega razpisa za izbor operacij za večjo socialno vključenost pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture v okviru Evropskega socialnega sklada v letih 2018 – 2019 (JR ESS) predstavljata Nacionalni program za kulturo 2014–2017: pot do novega modela kulturne politike, ki kot enega od ukrepov predvideva implementacijo razvojno naravnanih kulturnih programov in projektov za ustavno priznane manjšinske skupnosti, med drugim tudi za romsko skupnost, in Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020. Slednji predstavlja podlago za črpanje sredstev iz Evropskega socialnega sklada, kjer je predvideno sofinanciranje projektov, namenjenih ranljivim družbenim skupinam, kamor spadajo tudi Romi.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

JR ESS predstavlja splošen integracijski ukrep, v okviru katerega so Romi le ena od ciljnih skupin. V besedilu predmeta JR ESS so posebej izpostavljeni pripadniki romske skupnosti:

»Predmet javnega razpisa je sofinanciranje operacij, na področju kulture (kulturnega in kreativnega sektorja) v podporo zagotavljanju večjih zaposlitvenih možnosti na trgu dela, dvigu ravni usposobljenosti, kulturne ustvarjalnosti in kreativnosti ter krepitvi samozavesti in socialne vključenosti

v širše družbeno okolje pripadnikov ranljivih skupin, ki so:

- manjšinske etnične skupnosti (pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti, romske skupnosti, narodnih skupnosti, opredeljenih v Deklaraciji Republike Slovenije o položaju narodnih skupnosti pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji, nemško govoreče etnične skupine v Sloveniji, različnih manjšinskih etničnih skupnosti ter priseljencev) in
- invalidi.«

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

V letu 2018 je bilo za sofinanciranje izbranih 12 operacij (7 operacij iz kohezijske regije vzhodna Slovenija (KRVS), v vrednosti 659.990,71 EUR, in 5 iz kohezijske regije zahodna Slovenija (KRZS), v vrednosti 540.000,00 EUR). Operacije so se začele izvajati v letu 2018 in se bodo zaključile 31. 12. 2019. Med 12 izbranimi operacijami sta bili dve iz KRVS, v okviru katerih *bo romska skupnost vključena kot ena izmed ciljnih skupin*.

Operacija: MULTI – KULTI ZA BOLJŠI JUTRI

Upravičenec: Mozaik, društvo za socialno vključenost, so.p.

Partnerske organizacije: Kulturno-turistično društvo Örség Hodoš; Zveza za razvoj romske manjšine - Preporod; Zavod Mensana, zavod za usposabljanje in zaposlovanje invalidov, Murska Sobota,

Čas izvedbe aktivnosti: oktober 2018 – december 2019

Višina sofinanciranja: 113.784,80 EUR

Namen operacije: je povečati delovno usposobljenost ranljivih ciljnih skupin ter zagotoviti pogoje za njihovo trajno zaposlovanje v dejavnostih povezanih z ohranjanjem kulturne dediščine in s tem krepiti njihovo socialno vključenost. Cilji operacije so: zaposliti pripadnika manjšinske etnične skupnosti; usposobiti 80 oseb iz ciljnih skupin za dela pri revitalizaciji pohištva in ustvarjanju dekorativnih predmetov, z vključevanjem elementov kulturne dediščine, krepiti povezanost in sodelovanje med posameznimi organizacijami in povečati ozaveščenost širše javnosti in razbijati predsodke ter stereotipe o ranljivih ciljnih.

Ciljna skupina udeležencev: pripadniki madžarske narodne skupnosti; pripadniki romske skupnosti; invalidi

Operacija: ANI-ETNO-MACIJA

Upravičenec: Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto

Partnerske organizacije: Kulturno umetniško društvo Sevdah Novo mesto; Srbsko kulturno društvo Novo mesto; Romsko društvo Opre Roma

Čas izvedbe aktivnosti: oktober 2018 – december 2019

Višina sofinanciranja: 91.031,47 EUR

Namen operacije: je motivirati dve najbolj ranljivi skupini pripadnikov etničnih manjšin na Dolenjskem – romske ženske in mlade – za izboljšanje lastne vključenosti in zaposljivosti s spodbujanjem njune aktivacije na področju kreativne industrije. Vključeni bosta v usposabljanja, skozi katera bosta ob črpanju iz lastne kulturne dediščine soustvarili dva sodobna produkta, s katerima bosta lahko samostojno nastopali na trgu delovne sile in z njuno pomočjo povečevali pozitivno prepoznavnost svojih kultur: otroške etno-animacije in etno-linijo oblačil po principu modne predelave rabljenih oblačil v nova. Cilji operacije so: zaposliti pripadnika manjšinske etnične skupnosti; usposobiti 60 udeležencev usposabljanj.

Ciljna skupina udeležencev: pripadniki romske skupnosti; pripadniki narodnih skupnosti, opredeljenih v Deklaraciji Republike Slovenije o položaju narodnih skupnosti pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji: Albanci, Bošnjaki, Hrvatje, Makedonci, Srbi

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Ciljna vrednost iz NPUR 2017–2021 je bila dosežena, saj je bilo predvideno, da bo na javni razpis vsaj 1 od sofinanciranih projektov vključeval ciljno skupino pripadnic in pripadnikov romske skupnosti, v JR ESS pa sta bila med 12 v sofinanciranje izbranimi operacijami 2 operaciji, v okviru katerih se bodo izvajale aktivnosti, namenjene med drugim tudi Romom, kot eni izmed ciljnih skupin.

Izvedba postopka JR ESS, ki je bil odprt poleti 2018 se je zaključil 31. 8. 2018, ko je komisija za izvedbo postopka javnega razpisa zaključila postopek ocenjevanja vlog. Na javni razpis je prispelo 48

vlog (22 za kohezijsko regijo zahodna Slovenija in 26 za kohezijsko regijo vzhodna Slovenija). Sofinancirati in izvajati sta se začeli 2 operaciji, ki v aktivnosti med drugim vključujeta tudi pripadnike romske skupnosti.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

Operacije so se začele izvajati oktobra 2018 in še nimamo natančnih podatkov o vključenih udeležencih na operacijah. Prvo poročanje je s pogodbo predvideno 1. 2. 2019.

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Za dve operaciji, v kateri bo romska skupnost vključena kot ena izmed ciljnih skupin, bo namenjenih 204.816,27 EUR, od tega 163.853,01 iz sredstev Evropskega socialnega sklada in 40.963,26 iz proračuna RS. Sredstva se bodo črpala v letih 2018 in 2019.

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

O pozitivnih in negativnih izkušnjah pri izvajanju operacij v tem trenutku ni mogoče govoriti, saj so se oktobra 2018 operacije šele dobro začele izvajati.

Lahko pa omenimo, da obe operaciji, ki sta predvideli, da bo romska skupnost vključena kot ena izmed ciljnih skupin imajo za partnerja romsko zvezo ali društvo. Iz tega MK lahko sklepa, da bodo predstavniki romske skupnosti dobro zastopani pri izvajanju aktivnosti.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

/

UKREP:

Spodbujanje večkulturnosti v splošnih knjižnicah.

Podlage za izvajanje ukrepa:

Splošne knjižnice, ki delujejo na območjih, kjer živijo pripadniki romske skupnosti, so po Zakonu o knjižničarstvu dolžne izvajati knjižnično dejavnost za Rome kot posebno interesno skupino uporabnikov. Gre za načelo večkulturnosti delovanja splošnih knjižnic, ki jo je treba izvajati s prilagojenimi organizacijskimi prijemi, oz. s prilagojenim načinom dela.

Podlaga sta tudi Zakon o izvajanju javnega interesa za kulturo in NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za integracijski ukrep, ki so ga izvajale knjižnice v okviru knjižnične javne službe.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

Ljudska knjižnica Metlika

V Ljudski knjižnici Metlika že vrsto let nadaljujejo z izvajanjem projekta »Romi, povabljeni v knjižnico«, v okviru katerega pripravljajo ure pravljic, ustvarjalne delavnice, predstave, predšolsko bralno značko, počitniške dejavnosti itd., občasno tudi predstavitve knjig romskih avtorjev in računalniško usposabljanje za otroke in mladino ter odrasle. V romskem naselju Boriha – Rosalnice, ki je največje v občini, imajo t.i. »Modro polico«, kjer si Romi lahko izposojajo knjige. (Projekt je prejel nagrado IRA (The International Reading Association) za inovativni projekt za promocijo branja v Evropi 2011 (Award for Innovative Reading Promotion in Europe 2011), ki jo IRA podeljuje vsaki dve leti od leta 1997 dalje.) S projektom bodo nadaljevali tudi v letu 2019.

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto je do leta 2016 imela v romskem naselju Brezje-Žabjak v vozilu odsluženega »bibliobusa« organizirano izposojevališče z okoli 6.000 enot knjižničnega gradiva. Izposoja sta vodila predstavnika Romov preko programa javnih del. Program je bil 95% financiran iz javnih del, 5% pa iz lastnih sredstev knjižnice. Nakup knjižničnega gradiva je delno sofinanciralo tudi MK. Ker pa je prostor postal neprimeren, so izposojevališče zaprli. Načrtujejo, da bodo nove prostore za izvajanje knjižnične dejavnosti pridobili predvidoma do leta 2020 v okviru celovite prenove romskega naselja Žabjak, ko bodo zgrajeni tudi novi prostori za izvajanje javnih programov. Knjige iz izposojevališča trenutno hranijo v osrednji knjižnici, kjer čakajo na ustrezne prostore. Še vedno pa v omenjenem naselju enkrat mesečno izvajajo pravljичne ure v romskem vrtcu Pikapolonica. Pravljичne urice redno obiskuje od 8 do 15 otrok. Z dejavnostjo bodo nadaljevali tudi v letu 2019.

Mestna knjižnica Grosuplje

V knjižnici poleg osnovnih storitev za Rome organizirajo še:

- bibliopedagoške dejavnosti za predšolske in osnovnošolske otroke
- počitniške ustvarjalne delavnice
- razstave izdelkov
- predstavitve knjig v romskem jeziku
- pripovedovski festival v sodelovanju z društvom Preplet
- sodelujejo v projektu INTESYS.

Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota

Knjižnica ima organizirano posebno (specializirano) zbirko romskega gradiva, z okoli petsto knjižničnimi enotami. Večinoma gre za strokovno gradivo in zbornike ter leposlovna dela v romskem jeziku. Zbirko redno dopolnjujejo. Finančna sredstva za dopolnjevanje zbirke zagotavlja lokalna skupnost v okviru financiranja redne knjižnične dejavnosti. Poleg urejanja romskega oddelka in dopolnjevanje romske zbirke z novim gradivom je knjižnična dejavnost za Rome obsegala:

- izposajo in seznanjanje s knjižničnim gradivom;
- pravljичne urice z ustvarjalnimi delavnicami v vrtcu na Pušči in v knjižnici;
- razstavno dejavnost;
- predstavitve knjižnice, njene dejavnosti s poudarkom na romskem oddelku v lokalnih medijih (radio Romica, TV, časopis Romanu them, spletni portali);
- zbiranje podatkov za potrebe posebne rubrike z romskimi vsebinami na spletni strani knjižnice (namenjeno obveščanju in ozaveščanju o romskem življenju in njihovi bogati dediščini – z novicami/novostmi, digitalnimi vsebinami, fotogalerijo, biografijami znanih Romov ipd.);
- V letu 2018 so pričeli izvajati literarno-glasbene večere, kjer so se predstavljali romski literarni ustvarjalci;
- potujoča knjižnica Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota se ustavlja tudi v romskem naselju Pušča in Vanča vas, kjer živi romsko prebivalstvo, s čimer knjižnica spodbuja k branju in razvijanju bralne kulture ter bralne pismenosti že najmlajše.

Projekt Knjižnica igrač

V sklopu iniciative Toy for Inclusion, projekta Centra za kakovost v vzgoji in izobraževanju Korak za korakom, ki deluje v okviru Pedagoškega inštituta, je od 13. januarja 2018 v igralnici Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota ob sobotah med 10. in 12. uro (v poletnem delovnem času knjižnice v sredo med 10. in 12. uro) odprta Knjižnica igrač. V njej so na voljo igrače in najrazličnejše igre, ki so namenjene otrokom v zgodnjem otroštvu (do 10. leta), hkrati pa primerne za medgeneracijsko druženje. Cilj projekta, pri katerem sodeluje več ustanov, je boj proti segregaciji romskih otrok in družin ter doseganje socialne kohezije na lokalni ravni za izboljšanje in razvoj storitev na področju inkluzivne vzgoje in izobraževanja v zgodnjem otroštvu kot tudi lažji prehod romskih otrok v lokalne osnovne šole.

Mestna knjižnica Ljubljana

Zbirka Hiša svetov je specializirana zbirka Društva Humanitas v prostorih Knjižnice Otona Župančiča. Namenjena je vsem, ki jih zanimajo aktualne družbene teme. V zbirki so na voljo strokovna literatura, priročniki, DVD-ji, igre, posterji in drugo izobraževalno gradivo. Gradivo je na knjižnih policah razdeljeno na posamezne tematske sklope, med drugim tudi na vsebinsko področje medkulturnosti; znotraj tega je na voljo tudi gradivo o Romih.

Digitalna dostopnost gradiva

Od leta 2009 deluje Digitalna zbirka evropskih Romov, ki jo dopolnjuje okoli 25 nacionalnih knjižnic, tudi Narodno in univerzitetno knjižnico. Raste tudi digitalna zbirka na slovenskem domoznanskem portalu Kamra.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Uspešno razvijanje knjižnične dejavnosti za pripadnike romske skupnosti je vezano na ciljno organizirano delovanje, prilagojeno trenutnim razmeram v lokalni skupnosti, kjer knjižnica deluje. Cilji, ki jih pri tem knjižnica zasleduje so naslednji: zmanjšanje socialnih razlik, dvig izobrazbene strukture, razvijanje pismenosti in širitev bralnih navad.

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Splošne knjižnice so občinski javni zavodi, njihovo delovanje, skladno z zakonom ter na podlagi ugotovljenih splošnih in posebnih potreb v okolju financirajo občine. Zakonska naloga države je, da

delno sofinancira nakup knjižničnega gradiva, računalniške opreme in bibliobusov, kar je namenjeno vsem državljanom. Posebne programe/projekte za Rome tako pretežno financirajo lokalne skupnosti v okviru knjižnične javne službe. Programi in projekti knjižnic so namreč zasnovani celovito in upoštevajo lokalne potrebe po vključevanju različnih ciljnih skupin, med katere sodijo tudi uporabniki s posebnimi potrebami (med njimi Romi). Nobena od splošnih knjižnic ni izvajala programov/projektov za Rome, namensko podprtih z državnimi sredstvi.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Slovenske splošne knjižnice, ki delujejo na območjih, kjer živijo pripadniki romske skupnosti, so skladno s svojim poslanstvom, opredeljenim z Zakonom o knjižničarstvu, dolžne izvajati knjižnično dejavnost za Rome kot ranljivo skupino oz. skupino uporabnikov s posebnimi potrebami. Knjižnicam žal še ne uspeva enako uspešno organizirati knjižnične dejavnosti za Rome kot za večinsko populacijo. Ovire predstavljajo objektivni in subjektivni razlogi, zlasti pa različni romski jeziki, ki po vsej verjetnosti še poglobljajo slabo pismenost oz. nepismenost, zato morajo knjižnice svoje delo za omenjeno etnično skupino prilagoditi z drugačnimi načini dela. Tako mora vsaka knjižnica sama identificirati drugačnost svojega okolja ter nato najti model, po katerem bo delovala.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Splošne knjižnice so se v svoji strategiji razvoja do leta 2020 zavezale, da bodo še naprej nadgrajevale storitve s sistematičnim pristopom k razvoju različnih vidikov informacijske in funkcionalne pismenosti. Eden od zapisanih ukrepov je tudi oblikovanje storitev za spodbujanje večkulturnosti v splošnih knjižnicah. V letu 2018 je Nacionalni svet za knjižnično dejavnost sprejel nova Strokovna priporočila in standarde za splošne knjižnice (za obdobje 2018–2028), ki postavljajo smernice razvoja splošnih knjižnic za naslednje desetletno obdobje. Zasnovana so kot okvir za uresničevanje strokovne avtonomnosti knjižnic, zato v ospredje postavljajo načelna izhodišča strokovnega delovanja, ki jih bo vsaka knjižnica strokovno odgovorno konkretizirala zase in za svoje okolje. Poudarek strokovnih priporočil je zato na povezanosti splošne knjižnice z lokalno skupnostjo ter na odličnosti v njenem upravljanju in ponudbi storitev tudi za skupine uporabnikov s posebnimi potrebami, kot so npr. Romi.

UKREP:

Spodbujanje javnega obveščanja in obveščenosti romskih skupnosti ter razširjanje programskih vsebin v romskem jeziku.

Podlage za izvajanje ukrepa:

4. in 4.a člen Zakona o medijih ter 104. člen Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za splošni integracijski ukrep, v okviru katerega so Romi le ena od ciljnih skupin, v okviru rednega javnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev. Vključena sta tudi 2 kriterija, ki sta določena pri ocenjevanju projektov na področju programov posebnega pomena in sicer: zagotavljanje upoštevanja načela kulturne raznolikosti, načela enakih možnosti spolov ter uveljavljanja strpnosti, ter omogočanje uresničevanja pravice do javnega obveščanja in obveščenosti lokalnim in manjšinskim skupnostim in ali se razširja v manjšinskih jezikih.

Poleg projektov v okviru javnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev, so se v letu 2018 financirali tudi projekti v okviru rednega javnega razpisa za romsko skupnost.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

Sofinanciranje projekta Most sožitja na Radiu Romic, prijavitelja Zveze Romov Slovenije:

Radio Romic je radijski medij romskih in drugih skupnosti, v oddaji v sklopu projekta Most sožitja pa poudarjajo prispevke proti predsodkom proti Romom kot eno najbolj prepoznavnih ranljivih skupin v Sloveniji. Oddaje potekajo v slovenskem jeziku, deloma pa tudi v romščini. Ciljna populacija je romska in neromska skupnost v Prekmurju in širše, vloga radija pa je predvsem spodbujati skupnosti za strpno in sožitno sodelovanje, osveščanje in prepoznavanje različnih kultur, porekla, zgodovine in skupne

preteklosti. Romci skrbijo za ohranjanje romskih vrednot in jezika, zbirajo tudi literaturo o Romih in literaturo romskih avtorjev. Člane romskih skupnosti spodbujajo k aktivnemu družbenemu delovanju tako znotraj romskih kot tudi drugih organizacij.

Sofinanciranje še 7 projektov – programskih vsebin medijev, ki so izpolnjevali kriterije in na različne načine vključevali obveščeno romsko skupnost:

- GORENJSKI GLAS D.O.O. KRANJ - Priloga GG+/Snovanja - v letu 2016 je bila uvedena rubrika "Multikulti", ki je namenjena manjšinam, etničnim skupnostim, priseljencem in izseljencem.
- RADIO MURSKI VAL d.o.o. - Aktualno - osrednje informativne oddaje na Murskem valu - v osrednji informativni oddaji je dan poseben poudarek vsebinam o Porabskih Slovencih, sodelovanju s sosednjimi krajinami Avstrijsko, Madžarsko in Hrvaško, življenju in delu madžarov in Romov v Prekmurju. Ob mejnosti in narodnostna politika, sta spričo dejstva, da Murski val deluje na območju, kjer živita madžarska narodna in romska etnična skupnost in v soseščini-Porabju, pripadniki slovenske narodnosti, programska stalnica.
- UNIVOX d.o.o. - ZAHODNO DOLENJSKI ODMEVI - V svojih programskih vsebinah se loteva tudi reševanja romske problematike na Kočevskem in v Ribnici. V sklopu projekta z redno mesečno oddajo "Romano urice" nudi možnost, da širšo javnost seznanijo s težavami in tudi specifikami življenja in kulture Romov.
- TV IDEA - KANAL 10 D.O.O. – Pomurski dnevnik – V Pomurskem dnevniku se v pomembni meri osredotočajo tudi na življenje in delovanje madžarske narodne in romske etnične skupnosti, ki sta močno prisotni v tem lokalnem okolju.
- ZAVOD RADIO MARŠ - KOLEKTIVNI IN KULTURNI - V sklopu projekta se izvaja oddaja Medkulturni termin, ki je namenjena medkulturni izmenjavi, predstavlja verske in druge manjšine, priseljence ter pripadnike romske skupnosti v Sloveniji. Pripravljajo jih sodelavci radia, ki sami pripadajo manjšini, ali so aktivni v svoji skupnosti. Poseben termin predstavlja Romski termin, kjer predstavljajo romske glasbene ustvarjalce in izvajalce ter pojasnjujejo tudi izvor romskih pesmi in besed.
- TELEVIZIJA NOVO MESTO d.o.o. – Novice – v oddaji obravnavajo tudi tematiko romske skupnosti, ki je na tem območju močno prisotna.
- PRAK d.o.o., Televizija AS – DOGODKI – Skozi oddaje poleg aktualnih dogodkov objavljajo še vsebine iz življenja in dela Slovencev v zamejstvu, pripadnikov madžarske in hrvaške skupnosti, Romov ter drugih.

Sofinanciranje 6 projektov v okviru posebnega javnega projektne razpisa na področju romske za leto 2018:

- Romano them – Romski svet, sofinanciranje osrednjega časopisa Zveze Romov Slovenije,
- Romano nevijske – Romske novice, sofinanciranje časopisa prijavitelja Zveze Romov Slovenije,
- sofinanciranje oddaj Šunen le Romeni/Prisluhnite Romom radia Romica, prijavitelja Zveze Romov Slovenije,
- vzpostavitev spletne strani romskega društva Romani Union,
- radijske oddaje Romano Anglunipe – romska prihodnost na romskem spletnem radiju Anglunipe prijavitelja Romski informacijski center Anglunipe, sofinanciranje časopisa Romano lil/Romski list prijavitelja Romski informacijski center Anglunipe.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

V letu 2018 je bilo izvedenih in sofinanciranih 8 medijskih vsebin, 1 od tega izključno z vsebinami za romsko skupnost, 7 pa tudi za romsko skupnost, poleg tega je bilo izvedenih in sofinanciranih še 6 projektov iz posebnega razpisa na področju romske skupnosti, ki so na kakršnikoli način prispevali k spodbujanju javnega obveščanja in obveščeno romskih skupnosti.

Dodeljena in porabljen finančna sredstva v letu 2018:

Iz proračunske postavke za medijski razpis: sofinanciranje projekta Most sožitja na Radiu Romica, prijavitelja Zveze Romov Slovenije, v višini 14.616,42 EUR, za ostalih 7 projektov pa skupno 349.797,95 EUR, vendar z opozorilom, da ni možno oceniti koliko sredstev se namenja za vsebine, namenjene romskim skupnostim (ker so del širših vsebin). Poleg tega pa še sredstva iz proračunske postavke Kulturna dejavnost romske skupnosti v skupni višini 15.595,00 EUR.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

Števila oseb ni možno oceniti, še posebej, ker ne gre za ciljno usmerjen ukrep, lahko se vključi samo podatek, da so bile vključene 4 nevladne organizacije (od tega 3 romske) ter 7 medijev (d.o.o.-jev).

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

V skladu z Zakonom o medijih lahko na rednem letnem javnem razpisu za sofinanciranje programskih vsebin medijev za pridobitev javnih sredstev kandidirajo tudi mediji, ki so namenjeni manjšinskim skupnostim, oz. ki jih izdajajo te skupnosti. Še več, pri tovrstnih programskih vsebinah je podana tudi pozitivna diskriminacija, saj se pri ocenjevanju prijavljenih projektov med drugim upoštevata tudi naslednja zakonska kriterija:

- zagotavljanje upoštevanja načela kulturne raznolikosti, načela enakih možnosti spolov ter uveljavljanja strpnosti,
- omogočanje uresničevanja pravice do javnega obveščanja in obveščenosti lokalnim in manjšinskim skupnostim in ali se razširja v manjšinskih jezikih.

Vsebine, ki jih v okviru sofinanciranih projektov izvajajo mediji, med drugim omogočajo kakovostno vključevanje pripadnikov narodnih skupnosti v družbeno okolje, spodbujajo k strpnosti in sodelovanju, pripomorejo k osveščanju in prepoznavanju različnih kultur, hkrati pa pripomorejo tudi k ohranjanju jezika in kulture manjšinskih skupnosti.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

MK se zaveda pomena ohranjanja kulturne in jezikovne raznolikosti tudi na medijskem področju in bo še naprej delovalo v tej smeri ter se v okviru pravnih in finančnih zmožnosti trudilo najti še učinkovitejše zakonske rešitve.

NOSILEC: MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

Prioritetno področje: UKREPI IN PRISTOPI NA LOKALNI RAVNI

3.3.8.1 Cilj: spodbujanje socialne vključenosti, zmanjševanja revščine in gospodarskega razvoja podeželskih območij (Program razvoja podeželja 2014–2020).

UKREP:

Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost v okviru ukrepa *Podpora za lokalni razvoj v okviru pobude LEADER (lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost: podukrep Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost)*.

Podlage za izvajanje ukrepa:

Uredba o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v programskem obdobju 2014–2020 (Uradni list RS št. 42/15, 28/16, 73/16, 72/17, 23/18 in 68/18).

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za integracijski ukrep. V okviru ukrepa *Podpora za lokalni razvoj v okviru pobude LEADER (lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost)* iz Programa razvoja podeželja je oblikovan podukrep *Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost*, v okviru katerega se bodo na podlagi javnega poziva lokalne akcijske skupine (LAS) namenila nepovratna sredstva za

sofinanciranje stroškov, nastalih pri izvedbi operacij LAS ali lokalnih akterjev. V okviru tega podukrepa ni natančno opredeljenih operacij in vrst ukrepov za izvajanje, saj je tip operacij odvisen od ciljev, določenih v posamezni strategiji lokalnega razvoja (SLR). SLR so pripravila lokalna partnerstva, so prožnejše od drugih pristopov, zato je v skladu s tem prožnejši tudi nabor operacij, ki bodo predmet sofinanciranja. Operacije, ki jih LAS izbere na podlagi jasnih meril za izbor, opredeljenih v SLR, morajo slediti ciljem SLR, in to na podlagi potreb lokalnega območja in skladno s tistimi tematskimi področji ukrepanja, ki jih je LAS v strategiji opredelil kot ključna za razvoj podeželja na območju LAS. Podprte operacije bodo zajemale ukrepe zlasti na naslednjih štirih tematskih področjih ukrepanja: ustvarjanje delovnih mest, razvoj osnovnih storitev, varstvo okolja in ohranjanje narave ter večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin (npr. brezposelni, Romi, starejši). S tem se bodo osredotočila na izzive, kot so socialno vključevanje, podnebne spremembe, skrb za okolje, brezposelnost zlasti mladih, razvitost lokalnih osnovnih storitev ter zmanjševanje razlik med mestom in podeželjem. Predlogi operacij prihajajo od spodaj navzgor, zato se pričakujejo številni inovativni pristopi oziroma operacije, ki bodo prispevali k celostnemu razvoju lokalnega okolja z aktivacijo endogenih potencialov.

Ukrep LEADER ni ciljno usmerjen, je pa ukrep v okviru katerega je **mogoče podpirati tudi operacije, katerih ciljna skupina je romska skupnost**. V poročilu navajamo šest lokalnih akcijskih skupin, ki so v svojih SLR Rome prepoznali kot ranljive skupine, skupaj s še drugimi ranljivimi skupinami, kot so starejši, brezposelni, ženske... Romi so v operacije tako lahko vključeni, vendar pa to ni nujno, prav tako ni nujno, da so operacije namenjene izključno Romom.

V okviru lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, **lokalni** prebivalci prevzamejo nadzor in vzpostavijo lokalno partnerstvo, ki oblikuje in izvaja celovito razvojno strategijo. Pristop je namenjen vsem lokalnim akterjem (društva, občine, podjetniki, regionalne razvojne agencije, posamezniki, ki jih zanima razvoj lokalnega območja, ...), ki jih zanima lokalni razvoj po pristopu »od spodaj navzgor«. To pomeni, da potrebe in cilje lokalnega območja identificirajo prebivalci tistega območja. O lokalnem razvoju odločajo prebivalci tistega območja, to pomeni, da sodelujejo pri pripravi strategije lokalnega razvoja, po potrditvi strategije lokalnega razvoja, pa s svojimi projekti kandidirajo na javne pozive lokalnih akcijskih skupin. **Operacije, ki se predložijo v potrditev Agenciji za kmetijske trge in razvoj podeželja izbere lokalno partnerstvo v skladu s potrebami lokalnega območja.**

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

LAS Dolenjska in Bela krajina je imel v letu 2018 odobrene 4 vloge, ki se navezujejo na ranljive skupine v vrednosti 233.934,89 EUR.

LAS Goričko v letu 2018 ni imel vloženih ali odobrenih vlog, ki bi se nanašale na ranljive skupine.

LAS Po poteh dediščine od Turjaka do Kolpe v letu 2018 ni ime vložene ali odobrene vloge, ki bi se nanašala na ranljive skupine.

LAS Posavje je imel v letu 2018 odobrene 3 vloge, ki se navezujejo na ranljive skupine v skupni vrednosti 252.356,50 EUR.

LAS Pri dobrih ljudeh v letu 2018 ni ime vložene ali odobrene vloge, ki bi se nanašala na ranljive skupine.

LAS STIK je imel v letu 2018 odobrene 4 vloge, ki se navezujejo na ranljive skupine v skupni vrednosti 95.712,20 EUR. Ena operacija je bila v letu 2018 zaključena in izplačana višini 21.639,84 EUR.

V letu 2018 lokalne akcijske skupine LAS Dolenjska in Bela krajina, LAS Posavje, LAS Goričko 2020, LAS Pri dobrih ljudeh 2020, LAS Po poteh dediščine od Turjaka do Kolpe, LAS STIK niso predložile novih predlogov operacij, ki bi se nanašale na ranljive skupine.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

/

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

V letu 2018 je bila izplačana ena operacija v vrednosti 21.639,84 EUR, ki se je navezovala na ranljive skupine, vendar ne neposredno na Rome.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

/

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

/

NOSILEC: MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Prioritetno področje: OZAVEŠČANJE IN BOJ PROTI DISKRIMINACIJI

3.3.7.1.3 Cilj: izboljšanje usposobljenosti javnih uslužbencev, ki v okviru svojih pristojnosti delajo s pripadnicami in pripadniki romske skupnosti.

3.3.7.1.3.1 Podcilj: ozaveščanje policistov in drugih delavcev Policije za delo v romski skupnosti.

UKREP:

Usposabljanje javnih uslužbencev, ki se v okviru svojih pristojnosti srečujejo s pripadnicami in pripadniki romske skupnosti (sodelujoči organ: UN).

Podlage za izvajanje ukrepa:

- Letni načrt dela policije za leto 2018;
- NPUR 2017–2021;
- Zavedanje stereotipov, obvladovanje predsodkov ter preprečevanje diskriminacije v multikulturni skupnosti – verificiran program usposabljanja v Policiji, št. 007-107/2009/4 (2631-1).

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za ciljno usmerjen ukrep, katerega cilj je predvsem dvigniti usposobljenost javnih uslužbencev v komunikaciji s pripadnicami in pripadniki romske skupnosti, s katerimi se srečujejo v okviru svojega dela. Eden izmed glavnih namenov tega ukrepa je tudi osveščanje o predsodkih in stereotipih do

Romov v določenem okolju in spoprijemanje javnih uslužbencev z lastnimi predsodki in stereotipi ter iskanje praktičnih rešitev na specifične izzive v posameznem okolju, iz katerega prihajajo tako javni uslužbenci kot tudi predstavnice in predstavniki romske skupnosti.

Z izvajanjem tega ukrepa se, preko specifičnega usposabljanja javnih uslužbencev, prizadeva za vpeljavo dobre osnove za razumevanje vseh specifik, ki jih delo z romsko skupnostjo prinaša posameznim javnim uslužbencem. Glede na cilje, predvsem usklajenega in okrepljenega sodelovanja vseh relevantnih institucij na lokalni ravni ter na podlagi izkušenj policijskega dela v skupnosti, je to tudi nujna nadgradnja dosedanjega dialoga med vsemi subjekti s ciljem osnovnega razumevanja posebnosti pri delu s predstavniki romske skupnosti in ustreznem odzivu na posamezne problemske situacije ter uspešnem reševanju le-teh. Javni uslužbenci z usposabljanjem pridobivajo osnovne informacije in znanja s področja boja proti diskriminaciji, normativne ureditve in pomena doslednega izvajanja pozitivne zakonodaje, na področju varovanja človekovih pravic, zavedanja stereotipov in predsodkov o romski skupnosti. Spoznavajo različne načine in oblike pristopov k reševanju posameznih problemskih situacij, ki so najpogostejši pri delu z romsko skupnostjo. Posebno področje je namenjeno obvladovanju najrazličnejših konfliktov, s katerimi se posamezni javni uslužbenci pri delu z romsko skupnostjo srečujejo. Pri izvedbi vsakega usposabljanja po potrebi aktivno sodeluje tudi predstavnik romske skupnosti iz okolja, od koder prihajajo javni uslužbenci, ki preko lastnih izkušenj in v komunikaciji z udeleženci usposabljanj poskuša poiskati možne praktične rešitve izzivov glede na razmere v tistem okolju (NPUR 2017-2021).

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

V letu 2018 so bila izvedena 3 usposabljanja za javne uslužbence, ki se v okviru svojih pristojnosti srečujejo s pripadniki romske skupnosti. Izvedena so bila usposabljanja:

- 23. 1. 2018 - za uslužbence Centra za socialno delo Šiška, ki se ga je udeležilo 16 udeležencev.
- 15. 2. 2018 - za javne uslužbence v občini Grosuplje, ki se ga je udeležilo 11 udeležencev (CSD, osnovne šole, vzgojno varstvenega zavoda, lokalne skupnosti, medobčinski inšpektorat, Inšpektorat za kmetijstvo, gozd, lovstvo in ribištvo).
- 20. 2. 2018 - za javne uslužbence Finančne uprave RS, ki se ga je udeležilo 41 udeležencev.

Skupno se je usposabljanj udeležilo **68** udeležencev.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Povratne informacije po izvedbi usposabljanj kažejo, da so usposabljanja dosegla namen in so zelo dobrodošla pri delu javnih uslužbencev.

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Ni bilo porabljenih finančnih sredstev.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

Skupno se je usposabljanj udeležilo **68** udeležencev.

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Izkušnje ter povratne informacije po izvedenih usposabljanjih kažejo na potrebo po tovrstnih znanjih in usposabljanjih, saj poleg teoretičnih osnov, ki so cilj usposabljanja, udeleženci dobijo tudi praktičen vpogled v reševanje posameznih problemskih situacij, s katerimi se najpogosteje srečujejo pri svojem delu. Po drugi strani pa se težave pri izvajanju tega ukrepa kažejo v nezainteresiranosti posameznih javnih uslužbencev. Veliko truda je potrebno vložiti v predstavitev namena in ciljev usposabljanja, kar pa se kasneje izkaže za koristno. Usposabljanja so bila opravljena le v prvi polovici leta 2018, v drugi polovici leta teh usposabljanj za javne uslužbence ni bilo izvedenih, saj dogovorjeni termini niso bili potrjeni. Pri izvajanju teh aktivnosti se srečujemo z nezainteresiranostjo posameznih lokalnih skupnosti in javnih uslužbencev, čeprav dosedanje povratne informacije, po izvedbi usposabljanj, kažejo na potrebo javnih uslužbencev in lokalnih skupnosti po tovrstnih usposabljanjih. V tej zvezi so se vzpostavili stiki s predstavniki Skupnosti občin Slovenije, Združenja občin Slovenije in Združenjem mestnih občin Slovenije glede ozaveščanja javnih uslužbencev, da prepoznajo potrebo in dodano vrednost teh usposabljanj. V letu 2019 pa bodo izvedene še dodatne aktivnosti.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Predlagamo, da se na ustrezen način posameznim javnim uslužbencem predstavijo prednosti, ki jim jih taka usposabljanja prinašajo tako v smislu ozaveščanja o specifikah pri delu z romsko skupnostjo, kot tudi pri boljšem delu javnih uslužbencev.

UKREP:

Izobraževanje in usposabljanje delavcev Policije po programu Zavedanje stereotipov, obvladovanje predsodkov ter preprečevanje diskriminacije v multikulturni skupnosti.

Podlage za izvajanje ukrepa:

- Letni načrt dela policije za leto 2018;
- NPUR 2017–2021;
- Zavedanje stereotipov, obvladovanje predsodkov ter preprečevanje diskriminacije v multikulturni skupnosti – verificiran program usposabljanja v Policiji, št. 007-107/2009/4 (2631-1).

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Policija skladno z verificiranim programom »Zavedanje stereotipov, obvladovanje predsodkov in preprečevanje diskriminacije v multikulturni skupnosti« izvaja usposabljanja za policiste in druge delavce policije, ki je namenjen pridobitvi ustreznega znanja za prepoznavanje in razumevanje različnih oblik diskriminacije in spoznavanja vseh specifik, ki so značilne za posamezne multikulturne skupnosti, kakor spoznavanja modelov dobrih praks ter uspešnega reševanja problemskih situacij. Gre za integracijski ukrep saj je namenjen temu, da se delavci Policije usposobijo za ustrezno odzivanje v stikih z »drugačnimi«, odrinjenimi na rob družbe, socialno izključenimi zaradi njihovega porekla, vrednot, načina življenja, usmerjenosti (spolne, verske, politične...) in osebnostnih lastnosti.

Pri izvajanju tega ukrepa in izvedbi usposabljanj, se za ozaveščanje in spoznavanje specifik, ki vključuje romsko skupnost, izvajalec usposabljanj (CRSV PA GPU, ob sodelovanju pristojnih PU), upošteva potrebe posameznih policijskih enot tako na regionalnem kot lokalnem nivoju. Izvedba usposabljanj – spoznavanje specifik posameznih multikulturnih skupnosti – konkretno o romski skupnosti, se torej prilagodi potrebam policijskih enot in tudi izda odločba za usposabljanje.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

V letu 2018 je bilo izvedenih 7 usposabljanj za policiste iz vsebin programa »Zavedanje stereotipov, obvladovanje predsodkov in preprečevanje diskriminacije v multikulturni skupnosti«, in sicer:

- 23. 2. 2018 na PU Nova Gorica, ki se ga je udeležilo 7 udeležencev,
- 28. 2. 2018 na PU Nova Gorica, ki se ga je udeležilo 6 udeležencev,
- 6. 3. 2018 na PU Nova Gorica, ki se ga je udeležilo 14 udeležencev,
- 10. 4. 2018 na PU Maribor, ki se ga je udeležilo 42 udeležencev,
- 12. 6. 2018 na PU Kranj, ki se ga je udeležilo 22 udeležencev,
- 19. 6. 2018 na PU Kranj, ki se ga je udeležilo 29 udeležencev,
- 16. 10. 2018 na PU Murska Sobota, ki se ga je udeležilo 22 udeležencev.

Skupno se je usposabljanj udeležilo **142** policistov.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Povratne informacije po izvedbi usposabljanj kažejo, da so usposabljanja dosegla namen.

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Ni bilo porabljenih finančnih sredstev.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

Skupno se je usposabljanj udeležilo **142** policistov.

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Izkušnje ter povratne informacije po izvedenih usposabljanjih kažejo na potrebo po tovrstnih znanjih saj poleg teoretičnih osnov, ki so cilj usposabljanja, udeleženci dobijo tudi praktičen vpogled v reševanje posameznih problemskih situacij, s katerimi se najpogosteje srečujejo pri svojem delu.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

/

3.3.7.1.4 Cilj: izvajanje policijskega dela v skupnosti.

UKREP:

Izvajanje policijskega dela v skupnosti.

Podlage za izvajanje ukrepa:

Podlage za izvajanje ukrepa so v naslednjih predpisih:

- Zakon o nalogah in pooblastilih policije,
- Zakon o organiziranosti in delu policije,
- Pravila policije,
- Resolucija o dolgoročnem razvoju in delu policije do leta 2025,
- Policijsko delo v skupnosti (2013) – usmeritve za delo policije, št. 2214-41/2012/4 (207-07),

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za integracijski ukrep, ki ga Policija izvaja v okviru svoje redne dejavnosti, skladno z letnim načrtom dela Policije. Subjekti in ciljne skupine pri izvajanju policijskega dela v skupnosti ter preventivnih aktivnosti v romski skupnosti se izvajajo na podlagi načrtov dela policijskih uprav in policijskih postaj. Romsko skupnost se v izvajanje tega ukrepa tudi vključuje s permanentnim sodelovanjem, na vseh nivojih Policije, ki je že dalj časa vzpostavljeno.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

Policijske uprave in policijske postaje (PP) so v letu 2018 načrtovale in izvedle skupno **74** preventivnih aktivnosti, ki so bile (skladno z Usmeritvami za izvajanje preventivnega dela in Navodilom o evidentiranju preventivnih aktivnosti) vnesene v evidenco preventivnih aktivnosti. CRSV PA GPU in stalna delovna skupina GPU pa je letu 2018 opravila 226 preventivnih aktivnosti v romski skupnosti. Te najrazličnejše aktivnosti, usmerjene v romsko skupnost, so se nanašale na izvajanje sestankov, neformalnih razgovorov, svetovanj in opozarjanj, ozaveščanj o posameznih problemskih situacijah, izobraževanj predstavnikov romske skupnosti ter neposrednih aktivnosti z romsko skupnostjo na terenu. Skupno je bilo v letu 2018 izvedenih **300** preventivnih aktivnosti.

Policija pri izvajanju policijskega dela v skupnosti in vsakodnevni prisotnosti v romski skupnosti z najrazličnejšimi oblikami dela aktivno sodeluje z romsko skupnostjo. Pri tem sodeluje tako s posamezniki, kot legitimno izvoljenimi romskimi svetniki v občinskih svetih občin z romsko skupnostjo ter s predstavniki romskih zvez, ki delujejo v Sloveniji (*Zveza Romov Slovenije, Zveza Romov za Dolenjsko, Zveza za razvoj romske skupnosti Preporod, Zveza za razvoj romske skupnosti - Bela Krajina, Zveza romske skupnosti Umbrella-Dežnik in Forumom romskih svetnikov - v avgustu 2018 izveden že 4. skupni sestanek med Policijo in romskimi svetniki*). Sodelovanje s predstavniki romske skupnosti v Sloveniji je vzpostavljeno na vseh treh nivojih policije (lokalnem, regionalnem in državnem nivoju).

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Policijsko delo v skupnosti dosega zelene rezultate in učinke ob doslednem in vztrajnem izvajanju in seveda ob sodelovanju vseh subjektov, ki so odgovorni za varnost v posamezni lokalni skupnosti. Poleg osnovne in primarne funkcije, ki jo Policija izvaja v smislu zagotavljanja splošne varnosti ljudi in premoženja, ob vseh ostalih temeljnih nalogah iz Zakona o nalogah in pooblastilih policije, je izvajanje policijskega dela v skupnosti izredno uspešen model policijske dejavnosti, ki dosega boljše rezultate pri odpravi vseh varnostno-problemskih situacij v lokalnih skupnostih. Policijsko delo v romski skupnosti zahteva poseben pristop in seveda veliko prilagodljivost specifičnostim, ki jih vsaka skupnost ima. Izvajanje policijskega dela v skupnosti nedvomno prinaša zelene rezultate po čim večji stopnji varnosti tako v romski skupnosti, pri večinskemu prebivalstvu, v lokalnih skupnostih, kakor tudi

sami policiji. Ta pristop nedvomno zelo vpliva na uspešno skupno reševanje problemskih situacij, pravočasni medsebojni izmenjavi informacij in informiranosti ter seveda učinkovitemu odpravljanju vzrokov, ki vodijo do deviantnih problemskih situacij.

Še vedno se Policija pri izvajanju policijskega dela v skupnosti srečuje s številnimi težavami in ovirami. Po eni strani je to nezainteresiranost posameznih lokalnih skupnosti, po drugi strani pa tudi nezainteresiranost in slaba odzivnost predstavnikov romske skupnosti na različne preventivne aktivnosti, ki jih izvaja Policija v romski skupnosti. Najbolj učinkovite metode za reševanje posameznih problemskih vprašanj so seveda učinkovito delovanje varnostnih svetov ob aktivni vlogi vseh subjektov ter seveda neposredne preventivne aktivnosti opozarjanja in svetovanja predstavnikom romske skupnosti.

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Finančnih sredstev v letu 2018 ni bilo porabljenih.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

Ni možno podati števila udeležencev.

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Policija z doslednim izvajanjem policijskega dela v skupnosti in preventivnih aktivnosti v romski skupnosti nedvomno uspešno preprečuje, odkriva in rešuje najrazličnejše problemske situacije ter deviantna ravnanja, ki jih ugotavlja neposredno, bodisi posredno preko najrazličnejših prijav občanov, lokalnih skupnosti, civilnih iniciativ in nenazadnje predstavnikov romske skupnosti. Skupno reševanje problemov je nedvomno zelo učinkovito. Nesporno se tako rešujejo kompleksnejše problemske situacije, vsekakor pa je pri tem potrebna tudi vztrajnost in doslednost vseh pristojnih subjektov, ki pri tem sodelujejo. Pozitivne izkušnje se kažejo v tem, da so tako predstavniki lokalne skupnosti, institucij, civilnih iniciativ ter nenazadnje predstavniki romske skupnosti, zadovoljni s takim načinom reševanja problemov. Gre tudi nenazadnje za boljšo izmenjavo informacij, ki krepi sodelovanje institucij. S takim načinom se tudi zasledujejo cilji policijskega dela v skupnosti, ki so:

- več partnerskega sodelovanja z lokalno skupnostjo in civilno družbo;
- več vidnosti in prisotnosti policistov v lokalni skupnosti;
- večji občutek varnosti;
- večje zaupanje in zadovoljstvo z delom policije.

Negativne izkušnje se kažejo še vedno v nezainteresiranosti posameznih predstavnikov romske skupnosti pri sodelovanju na najrazličnejših delavnicah, izobraževanjih otrok in odraslih, sestankih ipd. Negativne izkušnje so se pokazale tudi pri dejstvu, da se posamezni predstavniki niso vključevali v reševanje problemskih situacij v njihovih okoljih. Prav tako, tudi ko je bilo to potrebno in so bili za to zaproseni, niso izrazili jasnih stališč pri posameznih perečih problemskih vprašanjih (prisilne in prezgodnje poroke, kazniva dejanja oteruštva,...ipd.), da bi na ta način vplivali na ozaveščanje v lastni skupnosti. Z ozaveščanjem slednjih, se bo skozi sodelovanje s predstavniki romske skupnosti, nadaljevalo.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Trenutno ni novih predlogov izboljšav, potrebno je dosledno in vztrajno izvajati obstoječe aktivnosti ob doslednem vključevanju vseh subjektov, tako predstavnikov krajevnih skupnosti, občin, inštitucij ter nenazadnje samih predstavnikov romske skupnosti.

NOSILEC: URAD VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA NARODNOSTI

Prioritetno področje: OZAVEŠČANJE IN BOJ PROTI DISKRIMINACIJI

3.3.7.1.1 Cilj: krepitev institucionalnega okvirja predstavnštva romske skupnosti v Sloveniji.

UKREP:

Finančna podpora delovanju Sveta romske skupnosti Republike Slovenije.

Podlage za izvajanje ukrepa:

Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji in NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za ciljno usmerjen ukrep, ki je namenjen krepitvi krovne organizacije romske skupnosti, ustanovljene na podlagi zakona, ki je oseba javnega prava.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

Svet romske skupnosti Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: svet) je na podlagi zaprosila UN posredoval naslednji pregled aktivnosti v letu 2018:

- *Izvedba okrogle mize z naslovom: Urejanje bivalnih razmer v romskih naseljih – skupna skrb in odgovornost*

Na okrogli mizi je svet skupaj s strokovnjaki, predstavniki državnih in lokalnih skupnosti ter predstavniki Romov iskal skupna stališča in konkretne predloge, ki bodo pripomogli k ureditvi bivalnih razmer Romov v Sloveniji, saj so bivalne razmere še vedno eno izmed najbolj neurejenih področij

romske tematike. Okrogle mize so se udeležili in podali iztočnice: mag. Stane Baluh – direktor Urada za narodnosti RS (uvodni nagovor), akad. dr. Boštjan Žekš – svetovalec predsednika Republike Slovenije, ga. Klaudija Šadl Jug in ga. Angelca Dokl Mir – Mestna občina Murska Sobota (Predstavitev pozitivnih primerov), g. Jožef Škalič – župan Občine Kuzma (Problematika glede reševanja bivalnih razmer v romskih naseljih), g. Blaž Kovač – Amnesty International Slovenija (Sodba Ustavnega sodišča RS glede rušenja nelegalnih gradenj in sodbe Višjega sodišča RS glede dostopa do elektrike), g. Zvonko Golobič – predsednik Zveze za razvoj romske skupnosti (Bivalne razmere v JV delu države).

- *Izvedba rednih in izrednih sej sveta v letu 2018*

Svet je v letu 2018 izvedel 2 redni seji in 3 izredne seje.

- *Obravnavanje konkretnih vprašanj, ki se nanašajo na interese, položaj in pravice romske skupnosti na rednih in izrednih sejah sveta*
- *Dajanje predlogov in pobud pristojnim organom*

V okviru dajanja predlogov in pobud pristojnim organom se je svet srečal z različnimi institucijami in službami ter jim podal predloge glede izboljšanja položaja Romov v Sloveniji. Tako se je svet večinoma na lastno pobudo v letu 2018 srečal s predsednikom Republike Slovenije, s predsednikom Državnega zbora, predstavniki MJU, predstavniki MK, predstavniki MIZŠ, s poslansko skupino Levica in poslansko skupino SMC ter ostalimi.

Svet je bil v letu 2018 aktiven tudi na terenu, in sicer je na lastno pobudo skliceval sestanke in srečanja na lokalni ravni tako z lokalnimi oblastmi kakor tudi z romskimi društvi. Svet je tako opravil srečanja s predstavniki občine Murska Sobota, Ribnica, Novo mesto, Kuzma, Beltinci, Tišina, Puconci ter srečanja in sestanke s predstavniki različnih romskih društev po vsej Sloveniji, predvsem na temo prihajajočih lokalnih volitev ter na temo večje politične vključenosti in možnosti predstavnštva v svetu.

- *Spremljanje in obravnavanje položaja pripadnikov romske skupnosti ter dejavno sodelovanje pri razrešitvi nastalih težav na področju romske tematike*

Poglavitna naloga sveta je spremljanje položaja romske skupnosti v Sloveniji in aktualnih dogodkov na področju Romov. O položaju in aktualnih dogodkih svet razpravlja in sprejema sklepe na sejah sveta, kjer so dogovorjene aktivnosti, ki jih bo svet izvedel na določenem področju, kjer se bo pojavila potreba ali težava.

Svet se je v svojem večletnem delovanju odzival na različne dogodke, pošiljal pobude in predloge na pristojne državne organe in to poslanstvo je svet opravljal tudi v letu 2018.

- *Dejavno sodelovanje pri uresničevanju razvojnega programa, zlasti pri programih in razreševanju vprašanj, ki se nanašajo na položaj in razvoj romske skupnosti*

Svet je v letu 2018 aktivno sodeloval pri pripravi sprememb in dopolnitev ZRomS-1.

Predstavniki sveta so bili dejavni tudi v delovnih skupinah na državni in lokalni ravni (sodelovanje v interdisciplinarnih timih na CSD-jih, sodelovanje s policijo, zdravstvenimi ustanovami, sodelovanje v delovni skupini MIZŠ, sodelovanje z različnimi izobraževalnimi ustanovami, občinami itd.).

- *Obravnavanje vprašanj, povezanih z ohranjanjem romskega jezika in kulture*
- *Izvedba delavnice v zvezi z Javnim razpisom za izbor kulturnih projektov na področju romske skupnosti v letu 2018*

Svet je skupaj z MK izvedel delavnico za romska društva, ki se prijavljajo na javni razpis MK na področju romske skupnosti. Delavnica je potekala 22. 10. 2018 v Murski Soboti, vodila pa jo je ga. Marjeta Preželj z MK. Namen delavnice je bil podrobna obrazložitev razpisne dokumentacije in pomoč romskemu društvu pri iskanju idej za nove inovativne projekte s področja romske kulture.

- *Razvijanje stikov z romskimi in ne-romskimi organizacijami v drugih državah*

Svet se povezuje tudi z mednarodnimi organizacijami in tako izmenjuje primere dobrih praks.

V okviru mednarodnih stikov se je predsednik sveta oktobra 2018 udeležil Evropske platforme za vključevanje Romov (European Platform for Roma – Health and housing inequalities endured by Roma), ki je potekala v Bruslju.

Člani sveta so se v mesecu septembru (28. 9. – 29. 9. 2018) udeležili mednarodne strokovne ekskurzije v Sarajevu, BiH. V okviru ekskurzije so si ogledali romsko naselje Sofa – Krušica (pred Sarajevom) in se srečali s tamkajšnjimi predstavniki Romov ter si izmenjali izkušnje in prakse.

- *Sodelovanje z romskimi društvi in drugimi romskimi organizacijami, romskimi združenji, zvezami, svetniki ter nevladnimi organizacijami*
- *Izvedba javnega razpisa za romska društva v letu 2018*
- *Izvedba javnega razpisa za sofinanciranje programov aktivnosti organizacij romske skupnosti (romske zveze) v letu 2018*
- *Spodbujanje in organiziranje kulturne, informativne, založniške in druge dejavnosti, pomembne za*

razvoj romske skupnosti

Svet je v letu 2018 spodbujal informativno in založniško dejavnost, ki je pomembna za razvoj romske skupnosti, preko sofinanciranja Romskega informativnega centra Romica in Radia Romica. Informativna dejavnost Romica je za pripadnike romske skupnosti eksistenčnega pomena in opravlja pomembno poslanstvo pri ohranitvi identitete, jezika, kulture in obveščanja oziroma izobraževanja.

- *Sodelovanje pri različnih konferencah, razpravah, srečanjih, projektih in ostalih aktivnosti, ki so povezane z romsko skupnostjo in je bil svet vabljen kot krovna romska organizacija*

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Svet se je v letu 2018 držal vsebinskega in finančnega načrta sveta za leto 2018, ki ga je odobril UN. Svet je obravnaval tudi konkretna vprašanja, ki se nanašajo na interese, položaj in pravice romske skupnosti tako na svojih sejah, kakor na raznih sestankih z državnimi organi in inštitucijami. Odzival se je tudi na vse spremembe ali aktualne zadeve, ki so se dotikale romske skupnosti v Sloveniji.

Svet se je v letu 2018 zelo angažiral tudi na področju javnih razpisov in s pomočjo neodvisne komisije izvedel dva javna razpisa, ki sta zelo pomembna za nadaljnji razvoj romskih organizacij in romske skupnosti v Sloveniji.

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Svet naloge in aktivnosti izvaja v skladu z vsakoletnim vsebinskim in finančnim načrtom. Sredstva namenjena sofinanciranju sveta so razvidna iz priloge pregleda sofinanciranja v korist romske skupnosti.

V letu 2018 je bilo na podlagi ZRomS-1 in programa dela ter finančnega načrta sveta za leto 2018 s strani UN zagotovljeno sofinanciranje v višini:

- za delovanje sveta: 83.000,00 EUR;
- za delovanje radia ROMIC: 50.000,00 EUR;
- za izvedbo javnega razpisa za sofinanciranje programov in projektov romskih društev v letu 2018: 30.000,00 EUR
- za izvedbo javnega razpisa za sofinanciranje programov aktivnosti organizacij romske skupnosti (romske zveze) v letu 2018: 183.300,00 EUR.

Naknadno so bila svetu dodeljena še namenska sredstva v višini 997,97 EUR za nakup tiskalnika.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

V okviru aktivnosti sveta so potekale seje sveta, kjer je bilo v letu 2018 vključenih 21 članov sveta. Kadar je bil dnevni red širše zastavljen, so bili na seje vabljeni tudi predstavniki romskih zvez in ostalih organizacij.

Aktivnosti, kot so izobraževanja, okrogle mize, delavnice itd., so bile dostopne vsem pripadnikom romske skupnosti ne glede na spol in starost. Na take aktivnosti je svet vabil širšo romsko javnost, aktiviste, društva, razne inštitucije in organizacije itd. Aktivnosti, ki jih je izvedel svet, se je udeležilo skupaj cca. 200 udeležencev (svet nima podrobnih podatkov na podlagi spola in podatkov o udeležbi mladih).

V letu 2018 je svet spodbujal informativno in založniško dejavnost preko sofinanciranja romskega informativnega centra Romica in radia Romica. Frekvenca radia Romica seže po celotni prekmurski regiji in je dostopna vsem Romom in ostalim poslušalcem v Prekmurju, kakor tudi ostalim Romom in poslušalcem preko internetnega oddajanja v živo.

Preko javnih razpisov, ki jih je svet izvedel v letu 2018, je bilo do sredstev upravičenih 20 romskih društev in 4 zveze društev (romske zveze).

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Pri izvedbi sej v letu 2018 se je svet soočal z neudeležbo nekaterih članov sveta na sejah, ki prihajajo iz svetniških vrst in JV dela Slovenije, kjer je problematika Romov najbolj pereča.

Kljub pisnim odzivom in predlogom sveta na razne aktualne zadeve o Romih, razne spremembe zakonov itd., je svet mnenja, da njihovi predlogi velikokrat niso upoštevani.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Svet si želi čim več konstruktivnega sodelovanja z vsemi institucijami, pristojnimi za reševanje romske problematike.

3.3.7.1.2 Cilj: podpora aktivnostim za izboljšanje položaja Romov in prepoznavanja romske skupnosti kot sestavnega dela slovenske družbe ter aktivnostim, usmerjenim v preprečevanje diskriminacije in odpravljanje predsodkov in stereotipov do Romov na lokalni ravni s poudarkom na romskih ženskah, deklicah in mladih.

UKREP:

Podpora aktivnostim za izboljšanje položaja pripadnic in pripadnikov romske skupnosti in prepoznavanja romske skupnosti kot sestavnega dela slovenske družbe ter aktivnostim, usmerjenim v preprečevanje diskriminacije in odpravljanje predsodkov in stereotipov do Romov na lokalni ravni s poudarkom na romskih ženskah, deklicah in mladih.

Podlage za izvajanje ukrepa:

Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji in NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za ciljno usmerjen ukrep.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

Svet romske skupnosti Republike Slovenije je v letu 2018 izvedel dva javna razpisa, namenjena aktivnostim organizacij romske skupnosti, in sicer:

- *Javni razpis za sofinanciranje programov in projektov romskih društev v letu 2018 (JR-RD 2018)*⁹
Svet je dne 30. 3. 2018 v Uradnem listu Republike Slovenije št. 21/2018 objavil Javni razpis »Sofinanciranje programov in projektov romskih društev v letu 2018 (JR-RD 2018).

Predmet javnega razpisa je bilo sofinanciranje programov in projektov romskih društev v letu 2018, ki podpirajo cilje javnega razpisa, in sicer spodbujanje izvajanja programov in projektov romskih društev:

- na področju spodbujanja vseživljenjskega učenja,
- na področju medgeneracijskega sodelovanja,
- na področju poklicnega svetovanja in usmerjanja,
- na področju spodbujanja izobraževanja,
- na področju podjetništva in turizma,
- na področju izobraževanja glede varstva okolja.

Raziskave niso bile predmet javnega razpisa in v okviru javnega razpisa niso financirane.

Okvirna višina sredstev za javni razpis je bila 30.000,00 EUR. Sofinanciranih je bilo 20 romskih društev.

- *Javni razpis za sofinanciranje programov aktivnosti organizacij romske skupnosti (romske zveze) v letu 2018, JR-PRS2018*¹⁰

Svet je v Uradnem listu Republike Slovenije št. 24/2018 z dne 13. 4. 2018 objavil Javni razpis za sofinanciranje programov aktivnosti organizacij romske skupnosti (romske zveze) v letu 2018 (v nadaljnjem besedilu: javni razpis).

Postopek javnega razpisa je vodila Komisija za pripravo in izvedbo postopka javnega razpisa (v nadaljevanju komisija), oblikovana v skladu z 2. odstavkom 3.b člena Aneksa št. 1 k Pogodbi št. 1540-18-000004 o sofinanciranju delovanja sveta.

Na podlagi javnega razpisa so prijaviteljice in prijavitelji lahko prijaviili programe, skladne s cilji javnega razpisa, ki spodbujajo aktivacijo in večje vključevanje pripadnic in pripadnikov romske skupnosti v družbo, prispevajo k opolnomočenju pripadnic in pripadnikov skupnosti in izboljšanju njihovega položaja ter prispevajo k odpravljanju nestrpnosti med večinskim in manjšinskim prebivalstvom, še posebej v lokalnih okoljih.

Sofinancirani so bili programi aktivnosti:

- namenjeni spodbujanju vključevanja otrok in mladih v lokalnih okoljih v programe

⁹ Javni razpis je bil objavljen dne 30. 3. 2018 v Ur. l. RS, št. 21/18. Dostopen prek: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2018002100011/javni-razpis-za-sofinanciranje-programov-in-projektov-romskih-drustev-v-letu-2018-jr-rd-2018-ob-181718> (27. 5. 2019).

¹⁰ Javni razpis je bil objavljen dne 13. 4. 2018 v Ur. l. RS, št. 24/18. Dostopen prek: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2018002400006/javni-razpis-za-sofinanciranje-programov-aktivnosti-organizacij-romske-skupnosti-romske-zveze-v-letu-2018-jr-prs2018-ob-196718> (27. 5. 2019).

predšolske vzgoje, programe osnovnošolskega, srednješolskega (vključno s poklicnim) in univerzitetnega izobraževanja, spodbujanju uspešnega zaključevanja programov izobraževanja in odpravljanja pojava osipništva ter promociji izobraževanja kot vrednote in gonilne sile razvoja posameznika in skupnosti;

- namenjeni spodbujanju aktivacije pripadnic in pripadnikov romske skupnosti, še posebej romskih žensk in mladih v lokalnih okoljih, za približevanje trgu dela preko spodbujanja vključevanja v ukrepe Aktivne politike zaposlovanja, spodbujanju razvoja programov za izboljšanje njihovih zaposlitvenih možnosti (npr. oblikovanje novih, inovativnih programov, razvijanje socialnega podjetništva, itd.) in promociji zaposlovanja kot vrednote in gonilne sile zagotavljanja boljših življenjskih pogojev posameznika ter posledično razvoja skupnosti;
- namenjeni ozaveščanju otrok in mladih iz večinske skupnosti ter zaposlenih v javni upravi in pravosodnih organih o prisotnosti romske skupnosti, njeni kulturi in jezikovni sestavi ter pomenu za slovenski prostor, s ciljem približevanja in odpravljanja predsodkov ter stereotipov;
- namenjeni usposabljanju predstavnic in predstavnikov romske skupnosti v svetih samoupravnih lokalnih skupnosti, predstavnic in predstavnikov društev in ostalih aktivistk in aktivistov iz vrst romske skupnosti;
- namenjeni zagotavljanju pomoči društvom pri prijavi na razpise na različnih področjih, tako tistih, namenjenih izključno romski skupnosti, kot tudi tistih, namenjenih vsem nevladnim organizacijam.

V razpisu so imeli prednost programi aktivnosti, ki so dolgoročno naravnani, usmerjeni v izboljšanje položaja pripadnic in pripadnikov romske skupnosti na lokalni ravni, ki vključujejo aktivnosti v različnih regijah v Sloveniji, kjer živijo Romi, ki spodbujajo medsebojno povezovanje in sodelovanje organizacij romskih skupnosti in romskih društev in ne vključujejo enakih aktivnosti, ki so jih na Javni razpis Sveta romske skupnosti Republike Slovenije za sofinanciranje programov in projektov romskih društev v letu 2018 (Uradni list, št. 21/2018) prijavila posamezna društva, ki so člani zveze društev, ki so prijavili program aktivnosti.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Svet je UN poročal le o kratkih povzetkih sofinanciranih projektov romskih društev. Ocene realiziranih ciljev in kratkih povzetkov izvedenih aktivnosti romskih zvez svet še ni pripravil, in sicer predvsem zaradi preobsežnih poročil in nepredvidenega dogodka – odstopa Komisije za izvedbo razpisa JR-PRS 2018. Javnosti so informacije o izvedenih aktivnostih in rezultatih dostopne tako le za sofinancirani program aktivnosti Zveze za razvoj romske manjšine RS – Preporod, in sicer jih je ta objavila na svoji spletni strani: <http://zveza-preporod.si/2019/02/07/predstavitev-izvedenih-aktivnosti/>. UN je v pogodbo za leto 2019 že vključil tudi obvezo, da mora svet v prihodnje poročati tudi o doseženih rezultatih in številu vključenih oseb oziroma številu upravičencev na podlagi obeh javnih razpisov.

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

V letu 2018 je bilo na podlagi ZRomS-1 svetu za izvedbo javnega razpisa za sofinanciranje programov aktivnosti organizacij romske skupnosti (romske zveze) dodeljenih 183.300,00 EUR.

Na podlagi izvedenega javnega razpisa so bili podprti 4 programi aktivnosti organizacij romske skupnosti, in sicer:

- program Zveze romske skupnosti Slovenije Umbrella – Dežnik v višini 45.844,02 EUR;
- program Zveze za razvoj romske skupnosti v višini 20.119,86 EUR;
- program Zveze Romov Slovenije v višini 60.978,81 EUR in
- program Zveze za razvoj romske manjšine RS – Preporod v višini 49.372,80 EUR.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

Svet je UN poročal, da iz končnih poročil društev ni posebej razvidno število vključenih otrok, mladih, romskih žensk in predstavnikov romske skupnosti v občinskih svetih samoupravnih lokalnih skupnosti, saj za to niso bili posebej ali izrecno zaproseni v okviru obeh javnih razpisov v letu 2018. Nekatera društva v poročilih omenjajo npr. samo okvirno število vključenih. UN je v pogodbo za leto 2019 že vključil tudi obvezo, da mora svet v prihodnje poročati tudi o doseženih rezultatih in številu vključenih

oseb oziroma številu upravičencev na podlagi obeh javnih razpisov.

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Svet o pozitivnih oziroma negativnih izkušnjah ni poročal.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Svet predlogov za izboljšave oziroma potreb po morebitnem prihodnjem ukrepanju ni podal.

Prioritetno področje: BIVANJSKE RAZMERE IN DOSTOP DO STANOVANJ

3.3.5.1.2 Cilj: spodbujanje oblikovanja in razvoja integracijskih pristopov in ukrepov na področju zagotavljanja stanovanjske politike samoupravnih lokalnih skupnosti.

UKREP:

Informiranje in zagotavljanje strokovne podpore samoupravnim lokalnim skupnostim, kjer živijo Romi, o obstoječih možnostih za oblikovanje in razvoj integracijskih pristopov in ukrepov na področju zagotavljanja lokalne stanovanjske politike.

Podlage za izvajanje ukrepa:

NPUR 2017–2021 in Program sofinanciranja zagotavljanja javnih najemnih stanovanj v letih 2016 do 2020 (Ur. list RS št. 41/2016 z dne 10. 6. 2016 in sprememba z dne 88/2016).

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Program sofinanciranja Stanovanjskega sklada RS je splošni integracijski ukrep, v okviru katerega so Romi le ena od ciljnih skupin; ukrep informiranja o programu pa je ciljno usmerjen ukrep.

Ukrep je namenjen pridobivanju javnih najemnih stanovanj in bivalnih enot na območju celotne Slovenije za vse skupine prebivalstva, kot zagotavljanje možnosti sofinanciranja za upravičene prosilce, med katerimi so tudi samoupravne lokalne skupnosti in javni nepremičninski skladi lokalnih skupnosti, kjer živijo Romi.

Prosilci (občine) lahko v okviru obstoječih možnosti in modelov Programa sofinanciranja zagotavljanja javnih najemnih stanovanj v letih 2016 do 2020 prijavijo projekte – podajo vloge za sofinanciranje projektov s katerimi bodo pripomogli k zagotavljanju bivanjskih zmogljivosti v občinah, kjer živijo Romi.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

Stanovanjski sklad RS je sodeloval na dogodkih in predstavitev s strani UN, kjer je predstavil Program sofinanciranja zagotavljanja javnih najemnih stanovanj v letih 2016 do 2020 (Ur. list RS št. 41/2016 z dne 10. 6. 2016 in sprememba z dne 88/2016) in še posebej poudaril možnost sofinanciranja zagotavljanja stanovanj za Rome in tudi možnosti zagotavljanja bivalnih enot za Rome po razpoložljivih modelih sofinanciranja. Tako je Stanovanjski sklad RS aktivno sodeloval na dogodkih UN, ki jih je ta izvedel v okviru projekta nacionalne platforme za Rome, in sicer na uvodnem dogodku projekta dne 15. 2. 2018 v Ljubljani, na dogodkih, ki so potekali v občini Beltinci (24. 4. 2018 in 5. 12. 2018) in na zaključnem dogodku projekta – na 9. seji Komisije Vlade RS za zaščito romske skupnosti v Ljubljani. Ob vseh priložnostih je sklad predstavil Program sofinanciranja zagotavljanja javnih najemnih stanovanj v letih 2016 do 2020 (Ur. list RS št. 41/2016 z dne 10. 6. 2016 in sprememba z dne 88/2016) in še posebej poudaril možnost sofinanciranja zagotavljanja stanovanj za Rome in tudi možnosti zagotavljanja bivalnih enot za Rome po razpoložljivih modelih sofinanciranja.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

/

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Za izvedbo ukrepa informiranja ni bilo potrebnih finančnih sredstev oziroma so aktivnosti potekale v okviru rednih nalog organov in v okviru projekta nacionalne platforme za Rome (94,88 % EU udeležba, 5,12 % SI udeležba – v finančnem načrtu UN).

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Stanovanjski sklad RS je ob sodelovanju UN uspel predstavnikom samoupravnih lokalnih skupnosti in romske skupnosti ter ostalim sodelujočim na več dogodkih predstaviti možnosti sofinanciranja projektov v okviru Programa, **pri čemer morajo potrebe za tovrstne projekte prepoznati v občinah, za kar pa je potrebna politična volja in predhodna ureditev odnosov med romsko skupnostjo in občinami.**

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Glede na investicijski cikel in dejstvo, da je razpis odprt do leta 2020, so možnosti za prijavo projektov še vedno odprte in so sredstva še vedno na voljo. Stanovanjski sklad RS bo predvidoma maja 2019 pripravil javno predstavitev svojih Programov na katere bo kot potencialne prijavitelje med drugim (kot vedno) povabil tudi občine, v katerih prebivajo Romi, in jim ponovno podal možnost, da se odzovejo povabilu.

Prioritetno področje: SOCIALNO VARSTVO, SOCIALNO VKLJUČEVANJE, ZAŠČITA OTROK, ŽENSK IN MLADIH TER ŠTIPENDIRANJE

3.3.3.1.5 Cilj: Usklajeno in koordinirano ukrepanje pristojnih institucij v postopkih obravnave primerov zunajzakonskih skupnosti z mladoletnimi osebami.

UKREP:

Priprava protokola ukrepanja v postopkih obravnave primerov zunajzakonskih skupnosti z mladoletnimi osebami.

Podlage za izvajanje ukrepa:

NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za ciljno usmerjen ukrep.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

UN, ki je koordinator izvajanja tega ukrepa, je do konca leta 2018 izvedel naslednje aktivnosti:

- dne 12. 1. 2018 je UN sklical prvi skupni sestanek vseh pristojnih institucij: MDDSZ, MP, MNZ (Policija), Vrhovnega državnega tožilstva Republike Slovenije, okrožnih državnih tožilstev, Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije in Aktiva regijske koordinacije za obravnavo nasilja v družini pri Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije;
- dne 25. 4. 2018 je UN sklical drugi skupni sestanek vseh pristojnih institucij: MDDSZ, MP, MNZ (Policija), Vrhovnega državnega tožilstva Republike Slovenije, okrožnega državnega tožilstva, Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije, Aktiva regijske koordinacije za obravnavo nasilja v družini pri Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije in Centra za izobraževanje v pravosodju.

Ugotovitve in zaključki obeh skupnih sestankov so bili:

- ker so vse pristojne institucije že sprejele smernice, protokole in ustrezna stališča na tem področju, priprava posebnega protokola ukrepanja med institucijami ni potrebna;
- vsi prisotni so se strinjali, da je nujno tako ozaveščanje ciljne skupine (Romov) o škodljivosti praks bega mladoletnih oseb v škodljiva okolja oziroma z namenom bivanja v zunajzakonski skupnosti kot tudi ozaveščanje zaposlenih v pravosodnih organih (predvsem državnih tožilcev in nato tudi sodnikov) o škodljivosti prisotnih stereotipov o romski kulturi pri njihovem delu;
- vsi prisotni so se strinjali, da organizacije romske skupnosti glede na dosedanje izkušnje niso najbolj primerne za ozaveščanje pripadnikov romske skupnosti o teh temah, saj so v marsikateri organizaciji oziroma pri njenih predstavnikih še vedno zelo prisotna prepričanja v ozadju, ki opravičujejo tovrstne prakse pod krinko romske kulture ali pa drugačnega prikazovanja dejanskega stanja, zato morajo tovrstne aktivnosti izvajati državni organi oziroma pristojne državne institucije in drugi že izkušeni izvajalci na tem področju; k sodelovanju pa je nujno potrebno povabiti tudi predstavnike romske skupnosti, še posebej krovno organizaciji – Svet romske skupnosti Republike Slovenije;
- vsi prisotni so se strinjali, da bi bila v zaključni fazi (vsaj po opravljenem širšem posvetu)

dobrodošla tudi priprava posebnega priročnika po vzoru *Priročnika o identifikaciji, pomoči in zaščiti žrtev trgovine z ljudmi*, ki ga je leta 2016 pripravila Medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi, izdalo pa MNZ;

- vsi prisotni so se strinjali, da bi bilo tudi v prihodnje v podobni obliki, kot sta potekala uvodni in drugi sestanek, ohranjati medinstitucionalno povezovanje, sodelovanje in izmenjavo izkušenj na tem področju, ki je zelo specifično, zato bi bilo zelo dobrodošlo, da bi se na določeno obdobje v podobni sestavi predstavniki pristojnih institucij dobivali z namenom spremljanja tega področja.

Na podlagi skupnih sestankov je UN nato:

- dne 31. 8. 2018 sklical sestanek na temo ozaveščanja oziroma izobraževanja zaposlenih v pravosodnih organih o delu z romsko skupnostjo, kjer so bile dogovorjene aktivnosti na tem področju od jeseni 2018 do pomladi 2019;
- dne 6. 9. 2018 in dne 14. 9. 2018 sklical sestanek na temo ozaveščanja pripadnikov romske skupnosti (še posebej mladih Rominj in Romov, pa tudi njihovih staršev) o posledicah bega mladoletnih oseb v škodljiva okolja oziroma z namenom življenja v zunajzakonski skupnosti (t.i. »zgodnje poroke«) in možnosti vključitve te tematike v aktivnosti večnamenskih romskih centrov, ki so vzpostavljeni na 7 lokacijah (v 7 občinah).

Po vseh prej navedenih sestankih je UN nato:

- dne 8. 11. 2018 v okviru projekta nacionalne platforme za Rome v Ljubljani organiziral širši posvet z naslovom »Skupaj smo uspešnejši: Begi mladoletnih oseb v škodljiva okolja (prezgodnje poroke) in prisilne poroke romskih otrok«.

Cilja posveta sta bila:

- odkrito spregovoriti o pojavih t. i. prezgodnjih porok in prisilnih porok romskih deklic in dečkov ter slišati poglede in izkušnje vseh institucij in skupnosti, ki so kakorkoli vključeni v obravnavo teh pojavov,
- opredeliti vzroke za napredek – za učinkovite intervencije in za sistemsko ter preventivno naslavljanje izzivov z multidisciplinarnim pristopom.
- Po posvetu je bilo pripravljeno poročilo o dogodku, v katerem so bili zajeti ključni poudarki plenarnih prispevkov in rezultati dela v skupinah. Poročilo je bilo skupaj s kratkim spletnim vprašalnikom in nekaterimi predstavitevami poslano vsem udeležencem dogodka.

Na podlagi izvedenega posveta v zvezi s to problematiko je UN nato:

- dne 7. 12. 2018 sklical še tretji skupni sestanek vseh pristojnih institucij: pristojnih ministrstev (MNZ, MDDSZ, MP, MIZŠ), Vrhovnega državnega tožilstva, Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije, koordinatoric za obravnavo nasilja v družini in nevladnih organizacij.

Na sestanku je bila opravljena razprava glede na odprta vprašanja in poudarke, ki jih je prinesel posvet z dne 8. 11. 2018, in sicer glede:

- vprašanja ustreznega/primerne koordinacije za učinkovito sistemsko naslavljanje problematike, ki bo povezal ključne pristojne institucije z namenom: identificiranja vrzeli in izboljšav v intervencijskih postopkih ter celovite preventive;
- vprašanja priprave priročnika po vzoru *Priročnika o identifikaciji, pomoči in zaščiti trgovine z ljudmi*;
- vprašanja potrebe po novi inkriminaciji po vzoru nekaterih drugih držav;
- izvajanja izobraževanja zaposlenih v pravosodnih organih;
- potrebnih nadaljnjih aktivnosti v okviru projekta nacionalne platforme za Rome;
- kako v prihodnje nasloviti šolstvo in zdravstvo, ki sta na posvetu umanjala;
- vprašanja ozaveščanja Romov in
- vprašanja nadaljevanja skupnih sestankov.

Na podlagi dogovorov oziroma zaključkov tretjega skupnega sestanka z dne 7. 12. 2018 UN z aktivnostmi na tem področju nadaljuje tudi v letu 2019.

Dodatno k navedenemu, ki se nanaša na ukrep iz NPUR 2017-2021, pa je UN izvedel tudi druge aktivnosti, ki se nanašajo na t.i. prisilne poroke (kot oblike trgovine z ljudmi). Na podlagi sodelovanja med UN in UKOM je bila v Javni razpis za sofinanciranje informativno-komunikacijskih in izobraževalnih projektov nevladnih in humanitarnih organizacij v letu 2018 (Uradni list RS, št. 75/17) vključena tudi vsebina ozaveščanja o prisilnih in dogovorjenih porokah. UN je v ta namen UKOM namenil dodatnih 5.000 EUR iz svoje proračunske postavke. V razpisu sta bila dva sklopa (C1 in C2) namenjena projektom, katerih cilj je ozaveščanje mladostnikov o nevarnostih trgovine z ljudmi, o načinih novačenja, o nevarnostih, ki so jim izpostavljeni na spletu, o prisilnih in dogovorjenih porokah.

Prav tako naj bi se z aktivnostmi mladostnike usposobilo za prepoznavanje tveganja, ustrezne načine ukrepanja in samozaščitnega obnašanja. Izvajalec, izbran na razpisu, si je moral prizadevati, da aktivnosti potekajo tudi v okoljih, kjer živijo pripadniki romske skupnosti. Aktivnosti so bile usmerjene (1) na učence tretje triade osnovnih šol in (2) na srednješolce in mladostnike v različnih skupnostih, vzgojnih zavodih in domovih. Za oba razpisana sklopa je bilo na razpisu izbrano društvo Ključ, ki je izvedlo dva projekta, namenjena dvema različnima ciljnima javnostma. Za učence osnovnih šol, je v okviru projekta Vijolica v letu 2018 društvo Ključ izvedlo 3 preventivne delavnice v četrtih mladinskih centrih v Ljubljani, ki se jih je udeležilo 12 otrok, v osnovnih šolah po Sloveniji pa 59 delavnic, od tega štiri 2-urne, ki se jih je udeležilo 1149 otrok. Delavnice v okoljih, kjer je bolj prisotna romska skupnost, so izvajali v Ljubljani, Murski Soboti, Kočevju, Mariboru in Novem mestu. Skupno so v teh okoljih izvedli 17 preventivnih delavnic. Romski otroci in otroci migranti so se udeležili tudi delavnic v četrtih mladinskih centrih. V okviru projekta Telesnica je društvo Ključ v letu 2018 izvedlo 9 preventivnih delavnic v vzgojnih zavodih, mladinskih domovih in stanovanjskih skupinah, ki se jih je udeležilo 151 otrok, ter 75 delavnic v srednjih šolah po Sloveniji, od tega devet 2-urnih, ki se jih je udeležilo 1886 mladostnic in mladostnikov. V vzgojnih zavodih so nekateri otroci delavnice slišali že večkrat, zato so bile dopolnjene z vsebinami o izbiri nenasilnega vedenja ter pasteh in nevarnostih spleta (spletna spolna zloraba in spletno izsiljevanje otrok). Delavnice v okoljih, kjer je bolj prisotna romska skupnost, so izvajali v Ljubljani, Novem mestu, Mariboru, Velenju, Krškem, Višnji Gori. Skupno je bilo v teh okoljih izvedenih 17 preventivnih delavnic.

Društvo Ključ je v zvezi z izpostavljenimi problematiko sodelovalo v oddajah na Radiu Romica, Murska Sobota in Radiu Univox, Kočevje, ter v romski oddaji So Vakeres na prvem programu nacionalne televizije.

Podobne aktivnosti se bodo izvajale tudi v letu 2019.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

/

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Sredstva za izvedbo posveta, ki je potekal 8. 11. 2018, so bila zagotovljena v okviru projekta nacionalne platforme za Rome (94,88 % EU udeležba, 5,12 % SI udeležba – v finančnem načrtu UN). Sredstva, ki so bila s strani UN preusmerjena na UKOM (5.000,00 EUR) so bila zagotovljena v okviru finančnega načrta UN.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Gre za izredno kompleksno in težko problematiko, ki je prežeta z miselnostjo, da gre za kulturo in tradicijo romske skupnosti, zato je znotraj ukrepanja še posebej težko naslavljanje izzive ozaveščanja pripadnikov romske skupnosti o škodljivosti teh praks. Ta miselnost je prisotna predvsem v nekaterih romskih skupnostih, zaznati pa jo je mogoče tudi skozi pregled oziroma analizo dosedanje sodne prakse in ukrepanja pristojnih institucij. Zaenkrat sodne prakse v zvezi s kaznivim dejanjem iz 132. a člena Kazenskega zakonika (Prisilna sklenitev zakonske zveze ali vzpostavitev podobne skupnosti) še nimamo. V primerih t.i. prezgodnjih porok oziroma begov mladoletnih oseb v škodljiva okolja velike težave povzroča tudi pregon na podlagi različnih inkriminacij, ki jih določa veljavni Kazenski zakonik. Skozi preteklo delo UN in na sestankih s pristojnimi institucijami na to temo je bilo ugotovljeno, da lahko skozi skoncentrirane aktivnosti, ki jih UN vodi v okviru tega ukrepa NPUR 2017–2021 in projekta nacionalne platforme, največ naredimo na področju ozaveščanja institucij in strokovnih delavcev, ki so vpeti v postopke po prijavi bega, pa tudi institucij, ki so v dnevnem stiku z romskim prebivalstvom. Centri za socialno delo in nevladne organizacije, ki delajo na terenu in v okoljih, kjer živi romsko prebivalstvo, kot posebej pereče izpostavljajo kadrovske podhranjenosti oziroma primanjkljaj primerno usposobljenih in zavzetih terenskih delavcev, ki bi v naseljih (ena na ena) delali z romskimi družinami. Pri tem je zaradi občutljivosti problematike izredno pomemben osebni odnos takšnega delavca in njegov pristop do posameznikov in družin. Nekateri centri za socialno delo poročajo, da so zaradi reorganizacije centrov na regijske centre za socialno delo z enotami na mikro lokalni ravni (npr. v

občinah) izgubili delavce, ki so prej izvajali npr. storitev pomoč na domu, v okviru katere je možno delo z družinami. Tudi na področju izobraževanja (npr. v šolah) primanjkuje primerno izobraženih in usposobljenih učiteljev, ki bi lahko bili kos takšnim izzivom in bi vedno in dosledno ukrepali, ko bi zaznali kakršne koli znake nasilja, bega mladoletne osebe v škodljivo okolje, prodajo deklice oziroma prisilno poroko itd. Ko je govora o žrtvah in njihovi reintegraciji, je primeren in zadosten kader na centrih za socialno delo ključnega pomena. Trenutno namreč strokovni delavci, ki sestavljajo notranji krizni tim (npr. na centrih za socialno delo), ko pride do obravnave žrtve in ocenjevanja njene stopnje ogroženosti, to nalogo opravljajo (ne glede na njeno zahtevnost in obsežnost) ob ostalih številnih nalogah, kar je nečloveško in neživiljenjsko, posledično pa eden glavnih razlogov, da ni večjih uspehov. Vprašanje o dejanskih potrebah in zagotavljanju možnosti za nove ali dodatne zaposlitve do sedaj celoviteje in bolj sistematično še ni bilo naslovljeno.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Nujno bi bilo potrebno na državni ravni zagotoviti ustrezne programe in finančna sredstva za prisotnost primerne in zavzetega terenskega kadra v okoljih, kjer Romi živijo in kjer se kažejo potrebe za to. Zaenkrat se sredstva za tovrstne socialnovarstvene programe namenjujejo preko javnega razpisa MDDSZ, kjer so sredstva in pogoji omejeni. Tovrstni programi se v določenih okoljih izvajajo tudi v okviru projekta Skupaj za znanje, v večjem delu sofinanciranega iz sredstev ESS. Različne aktivnosti na terenu se izvajajo tudi skozi posamezne projekte, ki jih prijavitelji prijavijo na različne javne razpise na nacionalni ravni ali na javne razpise na evropski ravni (navadno gre v teh primerih za večja finančna sredstva). Programi se zato izvajajo le v nekaterih okoljih, navadno tam, kjer je potencialni prijavitelj NVO ali center za socialno delo, pa še to le tam, kjer je ta zelo ozaveščen in proaktiven. Aktivnosti, ki se izvajajo skozi krajše obdobje trajajoče projekte, so sicer lahko trenutno dobre in koristne, vendar je njihova časovna in finančna zamejenost lahko zelo destimulativna za udeležence oziroma pripadnike romske skupnosti, ki se vsakodnevno srečujejo s slabimi stanovanjskimi razmerami, nizko stopnjo izobrazbe, visoko stopnjo brezposelnosti in socialnimi stiskami. Potrebno bi bilo tudi sistematično usposabljanje vsaj socialnih delavcev, vzgojiteljev, učiteljev, zdravstvenih delavcev ter zaposlenih v sodstvu, tožilstvu in pravosodnih organih glede samih pojavov v okviru te problematike in načinov ukrepanja (npr. prijava v primeru najmanjšega suma, vedenje in znanje o tem, s kom se povezati, kako pristopiti, če si prva institucija, ki zazna problem, pa tudi, kako se povezovati z drugimi institucijami in kako ukrepati v okviru svojih pristojnosti ter ob aktivnem sodelovanju in ukrepanju ostalih pristojnih institucij).

Prioritetno področje: UKREPI IN PRISTOPI NA LOKALNI RAVNI

3.3.8.2 Cilj: krepitev dialoga in sodelovanja vseh relevantnih subjektov za izboljšanje položaja pripadnic in pripadnikov romske skupnosti in njihove večje vključenosti v družbo.

UKREP:

Nacionalna platforma za Rome in njene aktivnosti – krepitev posvetovalnega procesa na tem področju v Sloveniji.

Podlage za izvajanje ukrepa:

- zaprti poziv EK 2015 (JUST/2015/RDIS/AG/NRP2):
http://ec.europa.eu/justice/grants1/calls/2015_action_grants/just_2015_rdis_ag_nrcp_en.htm
- zaprti poziv EK 2016 (REC-RDIS-NRCP-AG-2016):
<https://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/rec/topics/rec-rdis-nrcp-ag-2016.html>
- NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za ciljno usmerjen ukrep, katerega namen je krepitev posvetovalnega procesa na tem področju na lokalni in nacionalni ravni.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

UN nadaljuje začeto delo z nadaljevanjem projekta, ki ga je uspešno prijavil na drugi poziv EK v podporo nacionalnim kontaktnim točkam. Projekt se je izvajal od 1. 1. 2018 do 31. 12. 2018. Namen projekta v drugem letu izvajanja je bil:

- podpreti občine, da postanejo strateški partner vladi pri skupnem naslavljanju izzivov na

- področju vključevanja Romov;
- krepiti medinstitucionalno povezovanje in sodelovanje na lokalni ravni in
- podpreti romske svetnike za polno sodelovanje pri sooblikovanju politik na lokalni ravni.

Skrozi projekt in njegove aktivnosti se je želelo podpreti občine, v katerih živijo Romi, in jim pomagati, da:

- razvijejo svoje konkretne in realne lokalne akcijske načrte za vključevanje Romov, ki bodo prilagojeni lokalnim potrebam in bodo upoštevali tudi vse morebitne omejitve;
- postanejo koordinator medinstitucionalnega povezovanja in sodelovanja na lokalni ravni (multidisciplinarni timi, varnostni sosveti, itd.);
- kot dodatna aktivnost pa so bila v sodelovanju s Skupnostjo občin Slovenije predvidena tudi usposabljanja v podporo delu predstavnikov romske skupnosti v mestnih oziroma občinskih svetih, da bi bolje razumeli zakonodajo, ureditev, postopke in pravila ter posledično bolj kompetentno in aktivneje sodelovali v pomembnih zadevah na lokalni ravni.

Namen projekta je bil tudi v drugem letu izvajanja krepitev posvetovalnega procesa v Sloveniji na tem področju, osrednji fokus nacionalne platforme za Rome pa je bila integracija pripadnic in pripadnikov romske skupnosti na lokalni ravni. Poleg uvodnega dogodka skupne usmerjene razprave, ki je bil namenjen občinam in romskim svetnikom, je urad izvedel dva fokusna sestanka, tri usmerjene razprave z najrazličnejšimi udeleženci in dva obiska romskega naselja v občini Beltinci, dve usmerjeni razpravi z različnimi deležniki v občini Dobrovnik in en fokusni sestanek v Krškem. Na nacionalni ravni sta bili izvedeni dve večji usmerjeni razpravi z različnimi deležniki. Oktobra je bila z občinami, ministrstvi, nevladnimi organizacijami in predstavniki romske skupnosti opravljena razprava na temo predloga Zaključnega poročila o delovanju Medresorske delovne skupine za reševanje prostorske problematike Romov. Novembra pa je bil v Ljubljani izveden posvet na temo begov mladoletnih oseb v škodljiva okolja (t.i. prezgodnje poroke) in prisilnih porok romskih otrok, kjer je bil cilj dogodka odkrito, medinstitucionalno in multidisciplinarno spregovoriti o teh pojavih ter slišati poglede in izkušnje vseh institucij in posameznikov, ki so kakorkoli vključeni v obravnavo teh pojavov. Za romske svetnike so bila organizirana tri regijska usposabljanja v sodelovanju s Skupnostjo občin Slovenije, zadnje pa je bilo na dan zaključnega dogodka projekta, 9. seje Komisije Vlade RS za zaščito romske skupnosti, izvedeno v Ljubljani v sodelovanju z vodjo Službe za lokalno samoupravo na MJU.

Pregled izvedenih aktivnosti v letu 2018:

- 30. 1. 2018: 7. seja Komisije Vlade RS za zaščito romske skupnosti (kratka predstavitev projekta in predvidenih aktivnosti v letu 2018 ter napoved uvodnega dogodka projekta, načrtovanega za 15. 2. 2018);
- 15. 2. 2018: uvodni dogodek z občinami (usmerjena razprava z občinami, kjer živijo Romi, pri razvijanju celovitih pristopov in akcijskih načrtov za vključevanje Romov; namen dogodka je bil občinam, v katerih živijo Romi, in romskim svetnikom predstaviti projekt in jih seznaniti z možnostmi podpore, ki jo nudi projekt na lokalni ravni; razumeti pomen multidisciplinarnega pristopa ter praktično zasnovanih lokalnih akcijskih načrtov ne le za usklajen in hitrejši napredek na lokalnem nivoju, pač pa tudi kot signal državi o strateški usmeritvi reševanja romske tematike; razumeti ključne izzive občin ter izmenjati izkušnje pri urejanju romske tematike kot podlaga za nadaljevanje projekta na lokalnih ravneh);
- 7. 3. 2018: fokusni sestanek na Občini Beltinci (razširjena seja Komisije za spremljanje položaja romske skupnosti v občini Beltinci – predstavitev možnosti sodelovanja in podpore v okviru projekta);
- 27. 3. 2018: fokusni sestanek na Občini Beltinci (za potrebe spremljanja po sestanku z dne 7. 3. 2018 in priprave na obisk naselja);
- 27. 3. 2018: obisk romskega naselja Beltinci (ogled in pogovor z romskim svetnikom in nekaterimi prebivalci);
- 28. 3. 2018: fokusni sestanek na Občini Krško (ugotavljanje potreb za morebitno sodelovanje in organizacijo dogodka/posveta: opravljen je bil en (1) fokusni sestanek s predstavniki občine, na katerem je občina ugotovila, da ne potrebuje podpore s strani UN v okviru projekta, saj naj bi institucije v lokalnem okolju dobro sodelovale, občina pa naj bi že pripravila osnutek strategije reševanja romske problematike v občini, ki naj bi bila sprejeta v letu 2018. Občinski svet Občine Krško je dne 26. 10. 2018 sprejel Strategijo reševanja romske problematike v občini Krško do leta 2022);
- 24. 4. 2018, 13. 6. 2018 in 5. 12. 2018: skupni dogodki v Občini Beltinci (usmerjene razprave

na temo razvijanja akcijskega načrta za učinkovito naslavljanje romske tematike v občini Beltinci, na temo zasnove programa info točke za vzpostavitev zanimanja in zaupanja romske skupnosti v romskem naselju v Beltincih in na temo vzpostavitve multidisciplinarnega tima za učinkovitejšo ukrepanje);

- 24. 4. 2018: fokusni sestanek v Občini Dobrovnik (ugotavljanje potreb za morebitno sodelovanje in organizacijo dogodka/posveta – dogovor o izvedbi dogodka);
- 24. 5. 2018: usposabljanje za romske svetnike iz SV Slovenije (v Murski Soboti); težave z udeležbo na usposabljanju za romske svetnike iz JV Slovenije, zato je bilo usposabljanje odpovedano – z usposabljanji se bo predvidoma nadaljevalo po lokalnih volitvah, ko bodo izvoljeni novi romski svetniki;
- 5. 6. 2018 in 13. 9. 2018: skupna dogodka v Občini Dobrovnik (usmerjeni razpravi na temo vloge izobraževanja pri opolnomočenju romskih otrok in mladih za kasnejše uspešno samostojno življenje in polno vključitev v družbo: trendi in potrebne izboljšave ter na temo vzpostavitve multidisciplinarnega tima za individualno in celostno spremljanje in podporo romskim družinam);
- 11. 10. 2018: z namenom vzdrževanja kontinuiranega dialoga z občinami, predstavniki romske skupnosti in drugimi deležniki v naslavljanju prostorske in bivanjske problematike Romov ter s ciljem razumeti pomen multidisciplinarnega pristopa k iskanju učinkovitih rešitev na lokalni ravni, še posebej pa pridobiti mnenja in morebitne dodatne predloge s strani občin in predstavnikov romske skupnosti k predlaganim podpornim ukrepom države, ki jih je predlagala v svojem zaključnem poročilu Medresorska delovna skupina za reševanje prostorske problematike Romov, je bila organizirana še ena skupna razprava, ki je potekala v Ljubljani (»Skupaj smo uspešnejši: predstavitev Zaključnega poročila o delovanju Medresorske delovne skupine za reševanje prostorske problematike Romov in razprava o predlogih podpornih ukrepov države«). Na dogodku je bilo predstavljeno Zaključno poročilo o delovanju Medresorske delovne skupine za reševanje prostorske problematike Romov, ki jo je vodil MOP in je z delom zaključila 31. 5. 2018, pri njenem delu pa so vseskozi aktivno sodelovali predstavniki pristojnih ministrstev in vladnih služb, predstavniki nekaterih občin, na območju katerih so romska naselja, in predstavniki združenj občin. S strani udeležencev razprave je bilo sicer ugotovljeno, da je reševanje prostorske problematike Romov izjemno zahtevna in kompleksna naloga, ki zahteva dodatne kadrovske vire na vseh ključnih resorjih, pa tudi dodatna finančna sredstva, vendar pa je ukrepanje nujno. Udeleženci razprave so kot ključna ukrepa zaključnega poročila ocenili pripravo in sprejem posebnega zakona za interventno urejanje romskih naselij, ob hkratnem ukrepanju tudi na drugih področjih, ter ukrep vzpostavitve stalnih koordinacijskih delovnih teles z namenom večje učinkovitosti in uspešnosti pri urejanju prostorske problematike romskih naselij in izboljšanju bivalnih razmer Romov (medresorska delovna skupina; projektne pisarne). V zvezi s tem so se vsi strinjali, da bi bilo potrebno sklep vlade ob obravnavi zaključnega poročila dopolniti tako, da bo iz njega izhajala jasna zavezanost vlade in pristojnih ministrstev k ukrepanju in aktivnostim na tem področju.
- 8. 11. 2018: na temo begov mladoletnih oseb v škodljiva okolja oziroma t.i. prezgodnjih porok in prisilnih porok romskih otrok je bil v Ljubljani organiziran širši posvet z naslovom »Skupaj smo uspešnejši: begi mladoletnih oseb v škodljiva okolja (t.i. prezgodnje poroke) in prisilne poroke romskih otrok«. Cilj dogodka je bil odkrito spregovoriti o teh pojavih in slišati poglede in izkušnje vseh institucij in posameznikov, ki so kakorkoli vključeni v obravnavo primerov, torej medinstitucionalno in multidisciplinarno. Koordinatorice za obravnavo nasilja v družini pri centrih za socialno delo, policija, nekatera okrožna državna tožilstva in nevladne organizacije so tako opozorili na velike težave v praksi. Njihova opozorila so se nanašala zlasti na nujnost opustitve argumentacij in opravičevanja tovrstnih praks pod krinko romske kulture in tradicije, na postavitve zagotavljanja in uresničevanja otrokovih pravic in spoštovanja veljavnih predpisov v ospredje obravnave ter na potrebo po okrepljenem ozaveščanju o posledicah tovrstnih praks vseh ključnih deležnikov.
- 24. 5. 2018, 27. 11. 2018, 29. 11. 2018: v sodelovanju s Skupnostjo občin Slovenije so bila izvedena usposabljanja za predstavnike romske skupnosti v svetih samoupravnih lokalnih skupnosti.
- 13. 12. 2018: v sodelovanju s Forumom romskih svetnikov Slovenije, Zvezo za razvoj romske manjšine Preporod in vodjo Službe za lokalno samoupravo na MJU je bilo v Ljubljani organizirano srečanje vseh novoizvoljenih romskih svetnikov in svetnic. Namen srečanja je bil

predvsem, da se med seboj spoznajo in povežejo ter se seznanijo z možnostmi usposabljanj za učinkovitejše izvajanje njihovih nalog.

- 13. 12. 2018: zaključni dogodek projekta – 9. seja Komisije Vlade RS za zaščito romske skupnosti; na seji komisije so bile predstavljene izvedene aktivnosti in glavni rezultati opravljenega dela v okviru projekta v tem letu.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Ključni doseženi rezultati:

- reden in strukturiran dialog z vsemi ustreznimi deležniki (konstruktivne in sinergijske povezave med pomembnimi akterji, pomembnimi za izboljšanje položaja romske skupnosti v praksi);
- oblikovanje aktivne mreže vseh pomembnih akterjev pri izboljšanju položaja romske skupnosti in njeni večji socialni vključenosti;
- boljši ali na novo vzpostavljen dialog in sodelovanje med vsemi zadevnimi zainteresiranimi stranmi in posledično boljše uresničevanje obstoječih ukrepov za izboljšanje položaja Romov ali pripravo novih ukrepov;
- izdelan predlog lokalnega akcijskega načrta za reševanje problematike v romskem naselju Beltinci v občini Beltinci;
- ustanovljen multidisciplinarni tim v občini Dobrovnik s ciljem najti najboljše načine za podporo romskim otrokom in njihovim staršem, da bi se kot odrasli v celoti in bolj uspešno vključili v družbo;
- okrepljena koordinacijska vloga nacionalne kontaktne točke (UN);
- večja preglednost obstoječih in prihodnjih dejavnosti in projektov, namenjenih Romom, na lokalni ravni.

Vpliv na ciljne skupine ali druge skupine, ki jih projekt zadeva:

- prebivalci romskega naselja Beltinci v občini Beltinci;
- predstavniki občin Beltinci in Dobrovnik ter predstavniki drugih ustreznih institucij v občinah Beltinci in Dobrovnik (center za socialno delo, šole, vrtci, zdravstveni domovi itd.);
- predstavniki pristojnih ministrstev na nacionalni ravni,
- predstavniki nevladnih organizacij, ki delujejo v lokalnem okolju,
- predstavniki romske skupnosti v občinskih svetih.

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Skupna vrednost projekta na podlagi podpisanega GA z Evropsko komisijo je bila 68.468,00 EUR (94,88 % EU udeležba, 5,12 % SI udeležba – v finančnem načrtu UN). V obdobju izvajanja projekta (od 1. 1. 2018 do 31. 12. 2018) je bilo porabljenih skupaj 47.583,72 EUR, od tega 45.147,46 EUR sredstev EU udeležbe in 2.436,26 EUR slovenske udeležbe.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

V vse aktivnosti je bilo vključenih približno 219 oseb (predstavnikov različnih nacionalnih in lokalnih institucij, pripadnikov romske skupnosti, predstavnikov NVO, strokovnjakov in medijev).

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Glavne težave / negativne izkušnje pri izvajanju projekta so bile naslednje:

- dodatna prizadevanja so bila potrebna za zagotovitev sodelovanja Romov na dogodkih na lokalni ravni, zlasti zagotovitev sodelovanje romskih žensk in mladih;
- slabe bivanjske razmere v romskem naselju Beltinci: veliko število romskih družin, ki živijo v zelo slabih življenjskih in socialnih razmerah; hkrati pa veliko trenj in konfliktov med družinami in / ali različnimi skupinami znotraj romskih skupnosti; iz teh razlogov je bilo zelo težko opredeliti tiste posameznike znotraj skupnosti, ki jih je večina Romov spoštovala in ki so lahko pomagali zagotoviti sodelovanje Romov (zlasti žensk in mladih) pri dejavnostih / dogodkih na lokalni ravni.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Glavne ugotovitve na podlagi izvedenega projekta so naslednje:

- glavne omejitve projekta UN vidi predvsem v sami vlogi UN kot koordinatorja aktivnosti, saj aktivnosti sicer izvaja in koordinira, vendar pa sam vsebinsko ni pristojen za večino izzivov, ki jih

aktivnosti naslavljajo, in prav tako ne more nuditi primernih in predvsem konkretnih rešitev, ki jih ti izzivi zahtevajo;

- nadaljnje omejitve projekta UN zaznava tudi v oteženem in neučinkovitem spremljanju rezultatov aktivnosti, ki so bile izvedene, saj se UN na eni strani sooča z izredno majhno kadrovske zasedbo in številnimi ter kompleksnimi nalogami, ki jih izvaja, na drugi strani pa s slabo pripravljenostjo občin, da bi po zaključenih aktivnostih same prevzele te naloge in opravljale vlogo koordinatorja na lokalni ravni;
- zelo pomembno je redno obveščati vidnejše romske predstavnike in druge mnenjske voditelje (iz različnih organizacij civilne družbe) o cilju, aktivnostih in rezultatih projekta in jim dati priložnost, da aktivno sodelujejo pri razvoju aktivnosti, saj napačna razlaga ali pomanjkanje pravih informacij lahko povzroči negativne posledice za izvedbo projekta;
- zelo pomembno je biti iskren v svojih ciljih in prizadevanjih, spoštljiv do vseh različnih zainteresiranih strani, ustvarjalen in vzpostaviti pozitivne povezave in sodelovanje z institucijami in organizacijami na lokalni ravni, da se zagotovi njihovo sodelovanje v aktivnostih, pa tudi da se zagotoviti njihovo pomoč pri doseganju Romov v lokalnem okolju (v naseljih);
- pomembno je širjenje informacij o projektu, njegovih aktivnostih in rezultatih; v prihodnje bi morali bolje izkoristiti možnosti obveščanja medijev in ciljno začeti graditi sodelovanje z njimi ter načrtno objavljati pozitivne informacije o rezultatih projekta in poskušati bolje izkoristiti spletno stran UN za objavo informacij o projektu in njegovih aktivnostih in rezultatih.

3.3.8.3 Cilj: povezovanje in sodelovanje institucij za zagotavljanje večjega in hitrejšega socialnega vključevanja pripadnic in pripadnikov romske skupnosti v lokalnem okolju ter oblikovanja celostnih rešitev in ukrepov na lokalni ravni, ki bodo zagotavljali sinergijske učinke.

UKREP:

Spodbujanje vzpostavitve multidisciplinarnih timov v lokalnih skupnostih, kjer živijo Romi, preko aktivnosti nacionalne platforme za Rome.

Podlage za izvajanje ukrepa:

- zaprti poziv EK 2016 (REC-RDIS-NRCP-AG-2016):
<https://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/rec/topics/rec-rdis-nrcp-ag-2016.html> in
- NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za ciljno usmerjen ukrep, katerega namen je krepitev posvetovalnega procesa na tem področju na lokalni in nacionalni ravni. Preko ukrepa se želi pripomoči k (bolj učinkovitem) izvajanju obstoječih ukrepov za vključevanje romske skupnosti; izboljšati dialog na lokalni ravni med pripadniki romske skupnosti, predstavniki Romov, romskimi organizacijami in združenji, občino, lokalnimi institucijami (kot so vrtci, šole, centri za socialno delo, zavodi za zaposlovanje, itd.), nevladnimi organizacijami na lokalni ravni in ostalimi institucijami ter organizacijami, s čimer se zasleduje boljše medsebojno razumevanje in sodelovanje ter posledično učinkovitejše izvajanje nalog v okviru pristojnosti; opredeliti možne rešitve za izboljšanje obstoječega položaja romske skupnosti na lokalni ravni s/z:

- opredelitvijo možnih rešitev v okviru obstoječega sistema (na primer več srečanj z več zainteresiranimi stranmi, izboljšana komunikacija, prilagojeni pristopi, kadar je to potrebno, itd.) in,
- opredelitvijo potrebnih novih rešitev oziroma ugotovitvijo, kateri novi ali naslednji koraki so potrebni za izboljšanje položaja Romov na lokalni ravni.

Ena glavnih aktivnosti je bila osredotočena na podporo in pomoč občinam, v katerih Romi živijo, da postanejo dejansko koordinator medinstitucionalnega povezovanja in sodelovanja na lokalni ravni ter da se okrepi povezovanje in sodelovanje različnih institucij, organizacij in predstavnikov lokalnega romskega in neromskega prebivalstva v občinah (vzpostavljanje multidisciplinarnih timov oziroma povezovanja, vzpostavljanje varnostnih svetov itd.).

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

Aktivnosti so se izvajale v okviru projekta nacionalne platforme za Rome, ki se je začel izvajati 1. 1. 2018. Dne 15. 2. 2018 je potekal prvi, uvodni, dogodek, ki je bil namenjen občinam, kjer živijo Romi, in predstavnikom romske skupnosti v občinskih oziroma mestnih svetih, katerega namen je bil trojni:

- občinam, v katerih živijo Romi, in romskim svetnikom predstaviti projekt;
- razumeti pomen multidisciplinarnega pristopa ter praktično zasnovanih lokalnih akcijskih načrtov ne le za usklajen in hitrejši napredek na lokalnem nivoju, pač pa tudi kot signal državi o strateški usmeritvi reševanja romske tematike;
- razumeti ključne izzive občin ter izmenjati izkušnje pri urejanju romske tematike kot podlaga za nadaljevanje projekta na lokalnih ravneh.

Projekt naj bi preko vključujočega in interaktivnega načina dela podprl občine, v katerih živijo Romi, da:

- razvijejo kratke, konkretne in realne lokalne akcijske načrte za vključevanje Romov, ki bodo prilagojeni lokalnim potrebam in bodo upoštevali tudi vse morebitne omejitve;
- postanejo koordinator medinstitucionalnega povezovanja in sodelovanja na lokalni ravni (multidisciplinarni timi, varnostni sosveti, itd.);
- posledično kompetentneje in kot strateški partner z izoblikovano vizijo vstopijo v dialog s pristojnimi institucijami na državni ravni za celovito in sistemsko reševanje tematike.

Po uvodnem dogodku je bilo vsem občinam, kjer živijo Romi, poslano poročilo z dogodka, občine pa so bile zaprosene, da izrazijo svoj interes za sodelovanje z UN v nadaljnjih aktivnostih projekta. Interes so izrazile občine Beltinci, Dobrovnik in Krško. V občini Dobrovnik se je skozi usmerjene razprave naslovljeno temo vloge izobraževanja pri opolnomočenju romskih otrok in mladih za kasnejše uspešno samostojno življenje in polno vključitev v družbo, pri čemer je bilo spremljanje razvoja romskih otrok in družin z multidisciplinarnim pristopom prepoznano kot ključen vzvod za opolnomočenje romskih otrok za samostojno življenje ter aktivno prispevanje skupnosti, zato se je skozi nadaljnjo usmerjeno razpravo delalo na vzpostavitvi multidisciplinarnega tima in protokolov sodelovanja – s ciljem, da se poiščejo najboljši načini, kako podpreti romske otroke in njihove starše, da se bodo kot odrasli lažje polno vključevali v družbo. Takšen protokol sodelovanja je lahko osnova za oblikovanje celostnega multidisciplinarnega pristopa k romski tematiki, ki ga lahko prevzamejo tudi druga lokalna okolja s podobnimi izzivi.

O aktivnostih v občinah Beltinci in Krško glej opis izvedenih aktivnosti pri cilju in ukrepu 3.3.8.5.

V občini Dobrovnik sta dne 5. 6. 2018 in 13. 9. 2018 potekali dve usmerjeni razpravi, in sicer »Skupaj smo uspešnejši: vloga izobraževanja romskih otrok in mladih za kasnejše uspešno samostojno življenje in polno vključitev v družbo« (5. 6. 2018) in »Skupaj smo uspešnejši: vzpostavitev multidisciplinarnega tima za individualno in celostno spremljanje in podporo romskim družinam ter vzpostavitev protokola sodelovanja« (13. 9. 2018). Skozi razpravi so udeleženci naslovlili temo vloge izobraževanja pri opolnomočenju romskih otrok in mladih za kasnejše uspešno samostojno življenje in polno vključitev v družbo.

Vzajemno razumevanje in ozaveščanje – na eni strani šolskih, svetovalnih ter drugih strokovnih delavcev o pomembnosti primernega pristopa do romskih otrok in njihovih staršev, na drugi pa romskih staršev o pomembnosti sodelovanja s šolo in pomena izobraževanja – se je izkazalo kot eden ključnih vzvodov za uspešno vključitev romskih otrok v izobraževalne procese. Spremljanje razvoja romskih otrok in družin z multidisciplinarnim pristopom je bilo prepoznano kot ključen vzvod za opolnomočenje romskih otrok za samostojno življenje ter aktivno prispevanje skupnosti. Poseben poudarek je bil na vprašanju trendov na področju usmerjanja otrok v šole s prilagojenim programom. Skozi nadaljnjo usmerjeno razpravo se je delalo na vzpostavitvi multidisciplinarnega tima in protokolov sodelovanja – s ciljem, da se poiščejo najboljši načini, kako podpreti romske otroke in njihove starše, da se bodo kot odrasli lažje polno vključevali v družbo. Namen multidisciplinarnega tima je kontinuirano spremljanje romskih družin, medsebojno obveščanje in pravočasno celovito ukrepanje, kadar katera koli od pristojnih inštitucij zazna določen izziv oziroma oviro, ki bi lahko preprečevala ali upočasnjevala opolnomočenje romskih otrok za samostojno, odgovorno in zdravo življenje ter prispevek k skupnosti. Koordinator tima je Občina Dobrovnik. Takšen protokol sodelovanja je lahko osnova za oblikovanje celostnega multidisciplinarnega pristopa k romski tematiki, ki ga lahko prevzamejo tudi druga lokalna okolja s podobnimi izzivi.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Vzpostavljen multidisciplinaren tim in določen koordinator tima in člani na lokalni ravni.

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Sredstva so bila zagotovljena v okviru projekta nacionalne platforme za Rome (94,88 % EU udeležba, 5,12 % SI udeležba – v finančnem načrtu UN).

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

UN ugotavlja, da Občina Dobrovnik po izvedenih aktivnostih, ki so bile koncipirane tako, da mora po opravljenem delu koordinacijo in nadaljnje aktivnosti prevzeti občina, ki ima pristojnosti na lokalni ravni, ni realizirala dogovorov po umiku UN oziroma po zaključku aktivnosti v okviru projekta nacionalne platforme za Rome. Potrebno bo nadaljnje spremljanje realizacije dogovorov.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

/

3.3.8.4 Cilj: podpora vzpostavitvi in izboljšanju pristopov lokalnih skupnosti na področju integracije pripadnic in pripadnikov romske skupnosti.**UKREP:**

Identifikacija, promocija in prenos že osvojenih znanj, pozitivnih izkušenj in primerov dobrih praks v okolja, kjer so zaznani primanjkljaji in izražene potrebe lokalnih skupnosti.

Podlage za izvajanje ukrepa:

- zaprti poziv EK 2016 (REC-RDIS-NRCP-AG-2016):
<https://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/rec/topics/rec-rdis-nrcp-ag-2016.html>
- NPUR 2017–2021 in
- delo Medresorske delovne skupine za reševanje prostorske problematike Romov.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za ciljno usmerjen ukrep, katerega namen je krepitev posvetovalnega procesa na tem področju na lokalni ravni preko izmenjave pozitivnih izkušenj in dobrih praks med različnimi lokalnimi okolji in institucijami (predvsem občinami, ostalimi institucijami, ki delujejo na lokalni ravni, predstavniki romske skupnosti v občinskih svetih in različnimi NVO, ki delujejo na področju romske skupnosti).

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

Aktivnosti so bile izvedene v okviru projekta nacionalne platforme za Rome, ki se je začel izvajati 1. 1. 2018 in se je zaključil 31. 12. 2018, na področju urejanja prostorske problematike pa tudi v okviru dela Medresorske delovne skupine za reševanje prostorske problematike Romov (MDS).

Pregled aktivnosti, ki so bile izvedene v okviru projekta nacionalne platforme za Rome, je podan pri poročanju o uresničevanju cilja in ukrepa 3.3.8.2.

Na uvodnem dogodku projekta nacionalne platforme za Rome, ki je potekal dne 15. 2. 2018 v Ljubljani, je bil kot primer pozitivnega in učinkovitega pristopa ukrepanja in aktivnosti občin posebej predstavljen pristop Občine Trebnje, ki se je na proaktiven način lotila tako urejanja romskega naselja v občini kot tudi pristopa k ukrepom za hitrejšo in boljše integracijo pripadnikov lokalne romske skupnosti v družbo, in sicer preko ustanovljenega multidisciplinarnega aktiva na lokalni ravni. V multidisciplinarnem aktivu redno aktivno sodeluje tudi predstavnica romske civilne družbe, ki poleg predstavnika romske skupnosti v občinskem svetu predstavlja vez med prebivalci iz romskega naselja in občino oziroma aktivom in prispeva s svojimi izkušnjami, mnenjem in konkretnimi predlogi.

Tudi na ostalih dogodkih v okviru projekta, ki so navedeni v opisu izvedenih aktivnosti pri cilju in ukrepu 3.3.8.2., so bili v usmerjene razprave, ki so vedno potekale v obliki delavnic, vključeni tudi primeri pozitivnih in učinkovitih pristopov iz drugih delov Slovenije ali iz drugih občin iz istega območja. Kljub temu je na vseh straneh vedno prevladalo prepričanje, da je situacija v vsaki občini oziroma celo v vsakem naselju drugačna, specifična, in je kot take ne gre reševati avtomatično na enak način, kot

se je kje drugje izkazalo za učinkovito. Predvsem občinam so dobrodošle informacije o tem, kaj se je kje drugje izkazalo za dobro, pozitivno in uspešno, vendar je pristope potrebno prilagoditi vsaki posamezni situaciji in razmeram posebej.

V zvezi z opravljenim delom MDS in iskanjem ter prenosom dobrih praks v letu 2018 ni bilo izvedenih nobenih dodatnih aktivnosti k tistim, ki so bile predstavljene že v petem poročilu vlade za leto 2017.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

/

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Sredstva so bila zagotovljena v okviru projekta nacionalne platforme za Rome.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

/

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

/

3.3.8.5 Cilj: doseganje učinkovitejše integracije pripadnic in pripadnikov romske skupnosti v lokalnem okolju.

UKREP:

Spodbujanje samoupravnih lokalnih skupnosti k oblikovanju konkretnih in realnih akcijskih načrtov za integracijo Romov, prilagojenih stanju v posamezni lokalni skupnosti.

Podlage za izvajanje ukrepa:

- zaprti poziv EK 2016 (REC-RDIS-NRCP-AG-2016):
<https://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/rec/topics/rec-rdis-nrcp-ag-2016.html> in
- NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za ciljno usmerjen ukrep, katerega namen je krepitev posvetovalnega procesa na tem področju na lokalni in nacionalni ravni. Preko ukrepa se želi pripomoči k (bolj učinkovitem) izvajanju obstoječih ukrepov za vključevanje romske skupnosti; izboljšati dialog na lokalni ravni med pripadniki romske skupnosti, predstavniki Romov, romskimi organizacijami in združenji, občino, lokalnimi institucijami (kot so vrtci, šole, centri za socialno delo, zavodi za zaposlovanje, itd.), nevladnimi organizacijami na lokalni ravni in ostalimi institucijami ter organizacijami, s čimer se zasleduje boljše medsebojno razumevanje in sodelovanje ter posledično učinkovitejše izvajanje nalog v okviru pristojnosti; opredeliti možne rešitve za izboljšanje obstoječega položaja romske skupnosti na lokalni ravni s/z:

- opredelitvijo možnih rešitev v okviru obstoječega sistema (na primer več srečanj z več zainteresiranimi stranmi, izboljšana komunikacija, prilagojeni pristopi, kadar je to potrebno, itd.) in,
- opredelitvijo potrebnih novih rešitev oziroma ugotovitvijo, kateri novi ali naslednji koraki so potrebni za izboljšanje položaja Romov na lokalni ravni.

Ena glavnih aktivnosti je osredotočena na podporo in pomoč občinam, v katerih Romi živijo, da razvijajo svoje lokalne akcijske načrte za vključevanje Romov, ki bodo prilagojeni lokalnim potrebam in bodo upoštevali tudi vse morebitne omejitve (na primer pomanjkanje finančnih virov, pomanjkanje človeških zmogljivosti, itd.), pa tudi razpoložljive možnosti (na primer boljše usklajevanje dejavnosti različnih zainteresiranih strani, boljše razumevanje položaja, boljša komunikacija).

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

Aktivnosti so se izvajale v okviru projekta nacionalne platforme za Rome, ki se je začel izvajati 1. 1.

2018 in se je zaključil 31. 12. 2018. O namenu in ciljih projekta glej opis izvedenih aktivnosti pri cilju in ukrepu 3.3.8.3.

Po uvodnem dogodku projekta, ki je potekal dne 15. 2. 2018 v Ljubljani, je bilo vsem občinam, kjer živijo Romi, poslano poročilo z dogodka, občine pa so bile zaprosene, da izrazijo svoj interes za sodelovanje z UN v nadaljnjih aktivnostih projekta. Interes so izrazile občine Beltinci, Dobrovnik in Krško. V občini Beltinci se je tako skozi aktivnosti projekta intenzivno delalo v smeri spodbujanja občine za pripravo konkretnega in realnega lokalnega akcijskega načrta in nujenja podpore pri oblikovanju aktivnosti, ki bi se v podporo otrokom in družinam izvajale v romskem naselju Beltinci (reševanje izzivov, s katerimi se je soočala t.i. info točka v naselju – prostor, ki ga je zagotovila občina, in bi sčasoma (z napolnitvijo vsebin) lahko prerasel v večnamenski oziroma skupnostni center v naselju).

V občini Dobrovnik so bile ugotovljene drugačne potrebe – več o izvedenih aktivnostih pri cilju in ukrepu 3.3.8.3.

V občini Beltinci je UN tako izvedel dva (2) fokusna sestanka, dva (2) obiska romskega naselja Beltinci in tri (3) usmerjene razprave, kjer se je intenzivno delalo v smeri spodbujanja občine k pripravi konkretnega in realnega lokalnega akcijskega načrta.

Prvi dogodek v Občini Beltinci z naslovom »Skupaj smo uspešnejši: usmerjena razprava na temo razvijanja celovitih pristopov in akcijskega načrta za vključevanje Romov v Občini Beltinci« je bil izveden 24. 4. 2018. Podlaga za srečanje so bili zaključki 7. seje komisije za romska vprašanja občinskega sveta Občine Beltinci z dne 7. 3. 2018 ter sestanka vodstva občine z romskim svetnikom, predstavnikom Foruma romskih svetnikov in predstavniki UN ter ogleda razmer v naselju z dne 27. 3. 2018. Dogodek je zbral predstavnike lokalnih in nacionalnih inštitucij in skupnosti z namenom, da skupno razumejo širšo sliko izzivov romskega naselja Beltinci ter naredijo napredek v oblikovanju akcijskega načrta z multidisciplinarnim pristopom. Cilj dogodka je bil preko multidisciplinarnega pristopa oblikovati praktično zasnovan akcijski načrt Občine Beltinci za romsko naselje Beltinci. Takšen akcijski načrt ni pomemben samo za usklajen in hitrejši napredek na lokalnem nivoju, temveč je hkrati pokazatelj strateške usmeritve reševanja romske tematike, ki je podlaga za partnersko sodelovanje in sofinanciranje z nacionalne ravni.

Na dogodku so se udeleženci uvodoma seznanili s stanjem v romskem naselju Beltinci, nato pa je bil vsem ključnim udeležencem iz lokalnega okolja ponujen prostor za izmenjavo izkušenj, predvsem pa predlogov za uspešno naslavljanje lokalne romske tematike in izzivov v Beltincih. S tem namenom je bil vsem vabljenim poslan predlog osnutka akcijskega načrta, ki ga je UN pripravil v sodelovanju z Občino Beltinci na podlagi predhodnih srečanj in pogovorov, v katerih so bila identificirana ključna področja, kjer so potrebni ukrepi. Služil je kot podlaga in izhodišče za skupno nadaljnje delo. Tako so se na dogodku udeleženci seznanili s stanjem v romskem naselju Beltinci ter opravili razpravo o predlaganem osnutku akcijskega načrta. Kot enega pomembnejših zaključkov so izpostavili delovanje info točke v romskem naselju Beltinci oziroma, da je v nadaljnjem dialogu potrebno vse napore usmeriti v aktivnosti za otroke in starše, ki bi se izvajale v naselju v prostorih dosedanje info točke.

Na drugem dogodku z naslovom »Skupaj smo uspešnejši: zasnova programa info točke za vzpostavitev zanimanja in zaupanja romske skupnosti v romskem naselju Beltinci«, ki se je zgodil 13. junija 2018, se je Občini Beltinci nudilo podporo pri oblikovanju aktivnosti, ki bi se v podporo otrokom in družinam izvajale v romskem naselju Beltinci (reševanje izzivov, s katerimi se je soočala t.i. info točka v naselju – prostor, ki ga je zagotovila občina, in bi sčasoma (z napolnitvijo vsebin) lahko prerasel v večnamenski oziroma skupnostni center v naselju). Dosedanje izkušnje pri delu v info točki so pokazale, da če želimo biti uspešni in doseči cilje, ki so bili identificirani na preteklem dogodku, moramo skupaj graditi prav na aktivnostih, ki bi potekale v naselju. Pri tem se je stremelo k temu, da se preko teh aktivnosti in v sodelovanju s prebivalci naselja začne oblikovati skupnostni center, ki bo prilagojen potrebam lokalne skupnosti. Različni izvajalci na tej lokaciji so si do sedaj nabrali že kar nekaj izkušenj, ki so bile tako pozitivne kot negativne, skupaj pa je bilo ugotovljeno, da bi bila najslabša možna rešitev odnehati in prostor info točke odstraniti iz naselja. Namen dogodka je torej bil pridobiti sodelovanje različnih deležnikov za soustvarjanje programa info točke kot skupnostnega centra, ki s svojimi aktivnostmi prispeva k opolnomočenju otrok in odraslih romskega naselja Beltinci za odgovorno in aktivno državljanstvo. Na obeh dogodkih sta se vseskozi zelo jasno izkazovali potrebi po:

- multidisciplinarnem naslavljanju izzivov, s katerim se srečuje tako Občina Beltinci kot romsko naselje Beltinci, ter
- krepitvi in tesnejšem medinstitucionalnem povezovanju institucij, ki delujejo v lokalnem okolju.

Cilji dogodka so tako bili preko multidisciplinarnega pristopa:

- opredeliti dejavnike uspeha,
- oblikovati akcijski načrt za okrepitev aktivnosti v info točki oziroma načrt aktivnosti, ki bi jih v določenem obdobju izvajali v prostoru info točke (vsebina aktivnosti, izvajalci, časovna izvedba, povezovanje institucij in organizacij itd.),
- oblikovati koncept prvega dogodka, ki bi bil zanimiv in privlačen in bi predstavljal nov začetek in poskus približevanja aktivnosti info točke prebivalcem naselja.

Zaključni (tretji) dogodek »Skupaj smo uspešnejši: oblikovanje akcijskega načrta Občine in vzpostavitev multidisciplinarnega tima«, ki se je zgodil dne 5. 12. 2018 v Beltincih, je na podlagi opravljenih preteklih aktivnosti in spoznanj bil namenjen temu, da skupaj opravimo pregled aktualnega stanja v romskem naselju Beltinci s poudarkom na pregledu napredka z zvezi z (a.) delovanjem info točke in (b.) bivanjskimi razmerami v naselju.

Glavna cilja dogodka sta bila predvsem dva:

- dokončno oblikovati predlog akcijskega načrta Občine Beltinci za naslavljanje romske tematike v občini Beltinci in
- vzpostaviti multidisciplinarni tim v občini Beltinci ter doreči načine in pristop za krepitev sodelovanja med pristojnimi institucijami v lokalnem okolju.

Na zaključnem dogodku v Občini Beltinci se je oblikoval predlog multidisciplinarnega tima, čigar koordinator bi bila Občina Beltinci. Prav tako je bilo izdelano delovno gradivo, ki lahko služi kot osnutek akcijskega načrta Občine Beltinci za vključevanje Romov v romskem naselju Beltinci. Dogovori, ki bili skupaj oblikovani in sprejeti na tem dogodku, ter koraki, ki so bili skupaj narejeni, so ključni za nadaljnje delo občine in ostalih institucij, še posebej pa za dvig kakovosti življenja tako Romov kot ostalih prebivalcev v Občini Beltinci.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Oblikovan predlog konkretnega in realnega akcijskega načrta za vključevanje Romov v romskem naselju Beltinci v občini Beltinci in pripravljen predlog multidisciplinarnega tima.

Dodeljena in porabljen finančna sredstva v letu 2018:

Sredstva so bila zagotovljena v okviru projekta nacionalne platforme za Rome.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

UN ugotavlja, da Občina Beltinci po izvedenih aktivnostih, ki so bile koncipirane tako, da mora po opravljenem delu koordinacijo in nadaljnje aktivnosti prevzeti občina, ki ima pristojnosti na lokalni ravni, ni realizirala dogovorov po umiku UN oziroma po zaključku aktivnosti v okviru projekta nacionalne platforme za Rome. Potrebno bo nadaljnje spremljanje realizacije dogovorov in stanja v tej občini.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

/

3.3.8.6 Cilj: krepitev vloge in podpora delovanju predstavnikov romske skupnosti v svetih samoupravnih lokalnih skupnosti.

UKREP:

Usposabljanja in nudenje strokovne podpore za krepitev vloge in opravljanja nalog predstavnikov romske skupnosti v svetih samoupravnih lokalnih skupnosti.

Podlage za izvajanje ukrepa:

- zaprti poziv EK 2016 (REC-RDIS-NRCP-AG-2016):
<https://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/rec/topics/rec-rdis-nrcp-ag-2016.html> in
- NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Gre za ciljno usmerjen ukrep, katerega namen je krepitev posvetovalnega procesa na tem področju na lokalni in nacionalni ravni. V okviru projekta se želi krepiti tudi vlogo in opravljanje nalog predstavnikov romske skupnosti v svetih samoupravnih lokalnih skupnosti, saj ti potrebujejo usposabljanja in izobraževalne dejavnosti, ki bi jim pomagali bolje razumeti zakonodajo, ureditev in postopke ter pravila. S potrebnim znanjem bi »romski svetniki« lahko bolj kompetentno in aktivneje sodelovali v pomembnih zadevah na lokalni ravni.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

V sodelovanju s Skupnostjo občin Slovenije je UN izvedel 3 usposabljanja v podporo delu predstavnic in predstavnikov romske skupnosti v občinskih svetih, in sicer 1 usposabljanje v Murski Soboti (24. 5. 2018) pred lokalnimi volitvami (usposabljanje za romske svetnike iz JV Slovenije, ki je bilo planirano v Novem mestu (25. 5. 2018) je bilo takrat zaradi nezadostne udeležbe odpovedano) ter 1 usposabljanje v Novem mestu (27. 11. 2018) in 1 v Murski Soboti (29. 11. 2018) z novoizvoljenimi svetniki in svetnicami. Usposabljanja so bila oblikovana na podlagi njihovih izraženih potreb na uvodnem dogodku. Na usposabljanjih so udeleženci pridobili informacije s področja delovanja občin in dela svetnic in svetnikov v občinskih in mestnih svetih. Usposabljanja so bila sicer predvsem namenjena pogovoru z romskimi svetniki in svetnicami o njihovih dosedanjih izkušnjah in izzivih pri njihovem delu. Skozi pogovor in izmenjavo izkušenj ter predloge, ki jih je iz prakse in lastnih izkušenj podala predstavnica Skupnosti občin Slovenije, ki je bila v preteklosti tudi sama predstavnica v občinskem svetu ene od občin, so udeleženci lahko pridobili nova znanja in zelo praktično pomoč pri vsakdanjih izzivih, s katerimi se bodo srečevali pri svojem delu. Je pa dejstvo, da je bila udeležba na usposabljanjih dokaj slaba (usposabljanj se je udeležila približno polovica aktualnih svetnikov) in da je večinoma šlo za tiste predstavnike, ki že tako ali tako uspešno opravljajo svoje naloge in večinoma dobro sodelujejo z občino ter so več ali manj dobro sprejeti tudi med lokalnim romskim prebivalstvom, ki jih je izvolilo.

Ker so uspešno delovanje izvoljenih romskih svetnikov in njihova opolnomočenost ključni za uspešno naslavljanje izzivov, s katerimi se srečujejo Romi v posameznih občinah, je UN dne 13. 12. 2018 po 9. seji Komisije Vlade RS za zaščito romske skupnosti v sodelovanju s Forumom romskih svetnikov Slovenije, Zvezo za razvoj romske manjšine Preporod in vodjo Službe za lokalno samoupravo na MJU v Ljubljani organiziral še srečanje vseh novoizvoljenih romskih svetnikov in svetnic. Namen srečanja je bil predvsem, da se med seboj spoznajo in povežejo ter se seznanijo z možnostmi usposabljanj za učinkovitejše izvajanje njihovih nalog. Na srečanju so bili predstavljeni tudi rezultati raziskave z naslovom »Položaj romskega svetnika v Sloveniji in ureditve v svetu«, ki sta jo opravila prof. Andrew Russell (Univerza v Liverpoolu) in dr. Andreja Zevnik (Univerza v Manchestru).

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Izvedena konkretna in v prakso usmerjena usposabljanja za predstavnike romske skupnosti v občinskih oziroma mestnih svetih.

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Sredstva so bila zagotovljena v okviru projekta nacionalne platforme za Rome (94,88 % EU udeležba, 5,12 % SI udeležba – v finančnem načrtu UN).

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Kljub iskanju primernega in vsem udeležencem primernega termina ter zagotovljene možnosti povračila potnih stroškov za udeležbo na usposabljanju, je bil interes za udeležbo na strani predstavnikov romske skupnosti v občinskih oziroma mestnih svetih iz JV Slovenije dne 25. 5. 2018 tako majhen, da je bil dogodek odpovedan. Tudi udeležba predstavnikov romske skupnosti v občinskih oziroma mestnih svetih iz SV Slovenije je bila na usposabljanju dne 24. 5. 2018 zelo slaba, saj se je od skupaj desetih (10) predstavnikov romske skupnosti v občinskih oziroma mestnih svetih iz

tega dela Slovenije usposabljanja udeležilo le pet (5) predstavnikov, v primeru katerih je šlo za tiste predstavnike, ki že tako ali tako uspešno opravljajo svoje naloge in večinoma dobro sodelujejo z občino ter so več ali manj dobro sprejeti tudi med lokalnim romskim prebivalstvom, ki jih je izvolilo. Podobno je bilo na usposabljanjih novembra 2018, in sicer se je usposabljanja v JV Sloveniji udeležilo šest (6) predstavnikov romske skupnosti, usposabljanja v SV Sloveniji pa sedem (7) predstavnikov romske skupnosti.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

S podobnimi aktivnostmi bo UN nadaljeval tudi v letu 2019 v okviru nadaljevanja projekta nacionalne platforme za Rome.

NOSILEC: GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE V SODELOVANJU Z URADOM VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA NARODNOSTI IN OSTALIMI PRISTOJNIMI VLADNIMI ORGANI

Prioritetno področje: UKREPI IN PRISTOPI NA LOKALNI RAVNI

3.3.8.7 Cilj: krepitev dialoga, povezovanja in sodelovanja med predstavniki Vlade Republike Slovenije in predstavniki samoupravnih lokalnih skupnosti, kjer živijo Romi.

UKREP:

Vzpostavitev kontinuiranega dialoga med predstavniki Vlade Republike Slovenije in predstavniki samoupravnih lokalnih skupnosti, kjer živijo Romi.

Podlage za izvajanje ukrepa:

Sklep vlade št. 09501-5/2016/11 z dne 25. 5. 2017 in NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Ciljno usmerjen ukrep.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

V letu 2018 je dialog s predstavniki samoupravnih lokalnih skupnosti in njihovimi združenji potekal kontinuirano, še posebej v okviru aktivnosti UN in projekta nacionalne platforme za Rome ter v okviru dela Medresorske delovne skupine za reševanje prostorske problematike Romov, ki jo je ustanovila vlada 11. 5. 2017, vodil pa MOP, ter je z delom zaključila 31. 5. 2018. Dialog s predstavniki samoupravnih lokalnih skupnosti je kontinuirano potekal tudi v okviru Komisije Vlade RS za zaščito romske skupnosti, katere člani so bili tudi predstavniki samoupravnih lokalnih skupnosti (člani v letu 2018 so bili predstavniki občin Trebnje, Semič, Rogašovci in Lendava; v letu 2018 je dne 30. 1. 2018 potekala 7. seja komisije, dne 14. 6. 2018 8. seja in dne 13. 12. 2018 9. seja komisije).

V okviru Medresorske delovne skupine za reševanje prostorske problematike Romov so aktivno sodelovali predstavniki nekaterih samoupravnih lokalnih skupnosti, kjer živijo Romi, in sicer predstavniki občin Kočevje, Krško in Novo mesto ter predstavnica Skupnosti občin Slovenije. V okviru projekta nacionalne platforme za Rome je na uvodnem dogodku, ki je bil namenjen prav samoupravnim lokalnim skupnostim in predstavnikom romske skupnosti v občinskih oziroma mestnih svetih, udeležence nagovorila takratna generalna sekretarka vlade in poudarila pomembnost nadaljevanja procesa sodelovanja in povezovanja na lokalni ravni in med lokalno in državno ravno, za kar si bo vladna stran še posebej prizadevala in si je to zavezo zadala tudi s sprejemom NPUR 2017–2021. Izpostavila je, da procesa, ki se je v preteklem letu začel preko aktivnosti nacionalne platforme za Rome, nikakor ne smemo prekiniti, zato se bo tudi skozi prihodnje aktivnosti nacionalne platforme še posebej krepilo povezovanje in sodelovanje vseh pristojnih institucij na lokalni in nacionalni ravni, da bi skupaj in vsak na svojem področju pristojnosti uspešneje dosegali večjo vključenost pripadnic in pripadnikov romske skupnosti v družbo.

Samoupravne lokalne skupnosti so bile vključene tudi v pripravo Petega poročila o položaju romske skupnosti v Sloveniji, predstavniki združenj občin pa so bili povabljeni na vse tri seje Komisije Vlade RS za zaščito romske skupnosti, kjer so se obravnavala različna gradiva in aktivnosti na tem področju. Sej komisije se je redno udeleževala predstavnica Skupnosti občin Slovenije.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le

možno):

V letu 2018 ni prišlo do ponovnega srečanja med generalno sekretarko vlade, pristojnimi državnimi sekretarji in predstavniki samoupravnih lokalnih skupnosti, čemur je botrovalo dejstvo, da je v letu 2018 prišlo do zamenjave vlade, v drugi polovici leta pa so potekale še redne lokalne volitve. Predvidoma naj bi do ponovnega srečanja med generalnim sekretarjem vlade, državnimi sekretarji na vseh pristojnih ministrstvih in vladnih službah ter UN prišlo v letu 2019.

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Niso bila potrebna oziroma so se sredstva zagotavljala v okviru finančnega načrta UN (redne naloge) in v okviru projekta nacionalne platforme za Rome (94,88 % EU udeležba, 5,12 % SI udeležba – v finančnem načrtu UN).

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

Že na srečanju med najvišjimi predstavniki samoupravnih lokalnih skupnosti in Vlade Republike Slovenije je bilo s strani predstavnikov samoupravnih lokalnih skupnosti in njihovih združenj, ki je potekalo leta 2017, je bil takšen pristop ocenjen kot velik korak naprej. Izražena je bila tudi želja, da bi bilo tovrstnih srečanj več in da bi potekala na določeno časovno obdobje. S strani županov občin oziroma predstavnikov samoupravnih lokalnih skupnosti je bilo poudarjeno, da je ključnega pomena, da je srečanje leta 2017 organizirala takratna generalna sekretarka vlade v sodelovanju z UN in da so se ga s strani predstavnikov Vlade Republike Slovenije udeležili vsi državni sekretarji pristojnih ministrstev in vladnih služb. Če bi srečanje potekalo v organizaciji UN, takšna udeležba ne bi mogla biti zagotovljena.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Potrebna bi bila zagotovitev rednejših srečanj na najvišji ravni s predstavniki samoupravnih lokalnih skupnosti in pri tem zagotovitev udeležbe najvišjih predstavnikov pristojnih ministrstev in vladnih služb.

NOSILEC: VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE (IZVAJALEC: URAD VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA NARODNOSTI)

MEHANIZMI IN UKREPI ZA SPREMLJANJE IZVAJANJA NPUR 2017 – 2021 TER POSLEDIČNO NAPREDKA NA PODROČJU VKLJUČEVANJA ROMOV V SLOVENIJI

1.1 Cilj: preglednost in usklajenost politik in ukrepov ter zagotavljanje večje učinkovitosti za doseganje izboljšanja položaja pripadnic in pripadnikov romske skupnosti in njihove večje vključenosti v družbo.

UKREP:

Mreža koordinatorjev na ravni državnih sekretarjev, imenovanih pri pristojnih ministrstvih in vladnih službah.

Podlage za izvajanje ukrepa:

Sklep vlade št. 09501-5/2016/11 z dne 25. 5. 2017 in NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Ciljno usmerjen ukrep.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

Ker je po oblikovanju nove vlade septembra 2018 prišlo do kadrovske spremembe v organih državne uprave, je UN posodobil seznam koordinatorjev ter kontaktnih oseb pri pristojnih ministrstvih in vladnih službah.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Zagotovljeno je večje in učinkovitejše medresorsko sodelovanje na tem področju, znotraj organov pa je tej tematiki dana večja pozornost.

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Niso bila potrebna.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

V praksi se največkrat dogaja, da za vsebinska vprašanja, ki sicer vsebinsko sodijo v pristojnost in naloge pristojnih organov in se nanašajo na romsko skupnost, v teh organih ni zadolženih javnih uslužbencev, ki bi ta vprašanja pokrivali oziroma so te naloge dodeljene eni sami osebi, ki hkrati opravlja tudi številne druge naloge, kar ne omogoča kakovostnega in celovitega opravljanja nalog na tem področju. Vprašanja in izzivi, povezani z romsko skupnostjo, so največkrat zelo kompleksna in težka, zaradi česar je ključno vzpostaviti dobro in kontinuirano sodelovanje med različnimi sektorji znotraj posameznih organov pa tudi in predvsem dobro medresorsko sodelovanje.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Nujno bi bilo potrebno razmisliti o določitvi javnih uslužbencev znotraj organov, ki bi bili stalno zadolženi za opravljanje nalog, ki se nanašajo (tudi) na področje romske skupnosti in ki vsebinsko sodijo v pristojnost teh organov ter znotraj organov po potrebi vzpostaviti tudi načine in oblike učinkovitega sodelovanja med sektorji.

UKREP:

Koordinator, imenovan pri Svetu romske skupnosti Republike Slovenije.

Podlage za izvajanje ukrepa:

NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Ciljno usmerjen ukrep.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

Na tem področju ni bilo sprememb. Svet je za koordinatorja v zvezi z uresničevanjem ukrepov NPUR 2017–2021, ki predstavlja tudi vez z UN, imenoval predsednika sveta (Jožef Horvat Sandreli).

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

/

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

UN na podlagi ZRomS-1 in na podlagi vsakoletnega programa dela sofinancira svet pri opravljanju nalog, ki jih določata zakon in Poslovnik Sveta romske skupnosti Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 42/16).

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

V prostorih sveta v Murski Soboti je dne 31. 1. 2019 potekal delovni sestanek, ki je bil sklican na pobudo UN in je bil namenjen pogovoru o pristojnostih in opravljanju nalog sveta ter vprašanju, kako izvajanje nalog sveta in njegovo delovanje optimizirati in kako še okrepiti njegovo sodelovanje z UN, saj je UN že nekaj časa opazal in opozarjal na premajhno aktivnost sveta glede na naloge, ki jih določata ZRomS-1 in poslovnik sveta ter na višino finančnih sredstev, ki jih svet prejme iz državnega proračuna.

Na podlagi tega sestanka in po konstituiranju sveta dne 12. 3. 2019 je UN skladno z dogovori pripravil

dopis – obvestilo za vsa ministrstva in vladne službe z namenom, da jih seznanijo s tem, da je svet skladno z ZRomS-1 krovna organizacija romske skupnosti in kot tak predstavlja interese romske skupnosti v Sloveniji v razmerju do državnih organov ter je oseba javnega prava. V obvestilu je UN vsem ministrstvom in vladnim službam posredoval tudi kontaktne podatke sveta, dodatno pa jih je opozoril na nujnost upoštevanja zakonske določbe drugega odstavka 12. člena zakona, ki določa, da morajo državni organi, nosilci javnih pooblastil in organi samoupravne lokalne skupnosti pridobiti predhodno mnenje sveta, kadar sprejemajo ali izdajajo predpise in druge splošne pravne akte, ki se nanašajo na položaj romske skupnosti. Ob tem prvi odstavek 12. člena zakona tudi določa, da svet lahko daje Državnemu zboru Republike Slovenije, Državnemu svetu Republike Slovenije, vladi, drugim državnim organom, nosilcem javnih pooblastil in organom samoupravne lokalne skupnosti predloge, pobude in mnenja v zadevah iz svoje pristojnosti.

Po mnenju UN se svet še vedno premalo angažira in aktivno opravlja svoje z zakonom in poslovnikom določene naloge. Predsednik sveta se sicer udeležuje sestankov, delovnih teles, strokovnih komisij, itd., vendar pa svet še vedno ne pripravlja vsebinsko konkretnih predlogov in pobud pristojnim organom, kar bi v prihodnje moral nujno okrepiti/izboljšati. Pri svetu sta še vedno zaposleni dve (2) osebi: strokovni sodelavec VII/1 in računovodja V, glede na naloge, ki jih svetu nalagata zakon in poslovnik, pa bi v okviru sredstev, ki jih prejme za svoje delovanje, svet lahko razmislil o dodatni strokovni okrepitvi (npr. pravnik).

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Po oceni UN svet prejme dovolj finančnih sredstev, da bi lahko učinkoviteje opravljal svoje naloge, v zvezi s čimer so že bile izvedene določene aktivnosti.

UKREP:

Delovanje Komisije Vlade Republike Slovenije za zaščito romske skupnosti in spremljanje uresničevanja NPUR 2017–2021.

Podlage za izvajanje ukrepa:

Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 33/07) in NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Ciljno usmerjen ukrep.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

Komisija Vlade Republike Slovenije za zaščito romske skupnosti je v letu 2018 imela tri (3) seje, ki so potekale 30. 1. 2018, 14. 6. 2018 in 13. 12. 2018. Vse tri so potekale v vladnih prostorih v Ljubljani.

7. seja dne 30. 1. 2018:

Vladna komisija je kot osrednjo točko dnevnega reda obravnavala predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji, ki je nastal v okviru Medresorske delovne skupine za pripravo sprememb in dopolnitev Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji, ki jo je Vlada ustanovila maja 2017. Komisija je na seji opravila razpravo o predlogu zakona in ga podprla. Predsednik komisije, mag. Stanko Baluh, direktor UN, je v imenu pripravljavca predloga zakona na kratko predstavil razloge za pripravo predloga zakona, sam potek priprave in vključevanje zainteresiranih javnosti, podal je pregled pripomb in predlogov, ki so bili posredovani s strani različnih institucij, organizacij in posameznikov v javni obravnavi, ki je potekala od 20. novembra do 20. decembra 2017, in predstavil glavne cilje ter rešitve predloga zakona. Komisijo je seznanil tudi z informacijo, da je predlog zakona na svoji izredni seji isti dan v dopoldanskem času obravnaval že tudi Svet romske skupnosti Republike Slovenije in ga podprl, dodatno pa opozoril na nekatera odprta vprašanja v zvezi s predvideno novo sestavo krovne organizacije romske skupnosti, ki jih bo v nadaljevanju potrebno še pojasniti oziroma rešiti. Razpravo z izredne seje Sveta romske skupnosti Republike Slovenije je povzel Jožek Horvat Muc, predsednik sveta, ki je povedal, da so bili na tokratno sejo sveta poleg članic in članov sveta posebej povabljeni tudi ostali predstavniki romske skupnosti, da je bila razprava o predlogu zakona znotraj romske skupnosti omogočena najširšemu krogu zainteresiranih deležnikov.

Vladna komisija je obravnavala in sprejela še manjše spremembe poslovnika o delu komisije, predlog poročila o delu komisije v letu 2017, se seznanila z aktualnimi informacijami v zvezi z uresničevanjem

ukrepov Nacionalnega programa ukrepov Vlade Republike Slovenije za Rome za obdobje 2017–2021 s strani pristojnih ministrstev in vladnih služb, kar je redna točka vsake seje, predstavniki UN pa so podali tudi kratko predstavitev nadaljevanja aktivnosti projekta Nacionalne platforme za Rome, ki se bodo izvajale v letu 2018. Predstavniki UN so komisijo seznanili, da bo uvodni dogodek projekta potekal 15. februarja 2018 in bo namenjen predvsem občinam, kjer živijo Romi, in predstavnikom romske skupnosti v mestnih oziroma občinskih svetih, kjer se bo preko celovitega in multidisciplinarnega pristopa k naslavljanju lokalnih romskih tematik načrtoval potek dela in aktivnosti tekom celotnega leta izvajanja projekta.

8. seja dne 14. 6. 2018:

Vladna komisija je obravnavala predlog Petega poročila Vlade Republike Slovenije o položaju Romov v Sloveniji, ki zajema poročanje o izvajanju Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji v letih 2015, 2016 in 2017 ter poročanje o uresničevanju Nacionalnega programa ukrepov Vlade Republike Slovenije za Rome za obdobje 2017–2021 v letu 2017. Koordinacijo priprave poročila je opravljal UN, v poročilu pa so zajete tako informacije pristojnih ministrstev in vladnih služb kot tudi informacije občin, kjer živijo Romi, in Sveta romske skupnosti Republike Slovenije. Komisija je podprla predlog poročila in ocenila, da je gradivo primerno za nadaljnji postopek za sprejem na vladi. Komisija se je nadalje seznanila tudi s pobudo Zveze Romov Slovenije za razglasitev 2. avgusta za mednarodni dan spomina na genocid nad Romi, v zvezi s čimer je bil na seji predstavljen vsebinski in zgodovinski kontekst te pobude, ki ga je predstavila strokovnjakinja dr. Vera Klopčič, prav tako pa tudi stališče MZZ, še posebej v luči članstva Republike Slovenije v Mednarodni zvezi za spomin na holokavst (IHRA). Komisija je podprla prizadevanja Zveze Romov Slovenije in strokovnjakov na tem področju in ugotovila, da je z razpravo o vprašanju podelitve pomena 2. avgustu, kot ga je priporočil Svet EU, potrebno nadaljevati, še posebej v okviru pristojnosti Državnega zbora, o vprašanju raziskovanja in izobraževanja na tem področju pa tudi v okviru dela vseh tistih resorjev, ki lahko k temu pripomorejo.

V okviru stalne točke dnevnega reda se je komisija seznanila z aktualnimi informacijami v zvezi z uresničevanjem ukrepov Nacionalnega programa ukrepov Vlade Republike Slovenije za Rome za obdobje 2017–2021 s strani pristojnih ministrstev in vladnih služb, predstavniki UN pa so podali kratko predstavitev izvedenih aktivnosti v okviru projekta Nacionalne platforme za Rome v obdobju od prejšnje seje, ki je potekala 30. 1. 2018, do zdajšnje seje.

9. seja dne 13. 12. 2018:

Vladna komisija se je na tej seji, ki je predstavljala tudi zaključni dogodek projekta »*Krepitev nacionalnega posvetovalnega procesa v Sloveniji preko nadaljevanja in nadgradnje dela Nacionalne platforme za Rome – SIFOROMA2*«, ki ga je v letu 2018 izvajal UN, v okviru osrednje točke seznanila z opravljenim delom v okviru projekta. Na seji je UN predstavil namen in cilje projekta ter izvedene aktivnosti.

Vladna komisija se je na seji seznanila tudi z novembrsko obravnavo Petega poročila o položaju romske skupnosti v Sloveniji v Državnem zboru in opravila razpravo o potrebnih nadaljnjih korakih. V zvezi s tem je pozvala MOP, da čimprej pripravi predlog vladnega gradiva Zaključnega poročila o delovanju Medresorske delovne skupine za reševanje prostorske problematike Romov in ga posreduje v obravnavo vladi, saj gre za ključno gradivo na področju urejanja, ki ga je pripravila vladna medresorska delovna skupina. Komisija se je seznanila tudi z aktualnimi informacijami o uresničevanju ukrepov NPUR 2017–2021 in ocenila, da mora ta točka še naprej ostati redna točka dnevnega reda sej komisije. Pod točko razno pa se je seznanila še z nekaterimi informacijami, ki so za delo na področju romske skupnosti pomembne tako na nacionalni kot evropski ravni.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

/

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Stroški 7., 8. in 9. seje so skupaj znašali 1.802,23 EUR. Od tega je 1.081,83 EUR bremenilo integralni proračun (stroški udeležbe članov komisije: 1.031,23 EUR in stroški pogostitve: 50,60 EUR), 720,40 EUR pa je bremenilo projekt nacionalne platforme za Rome (94,88 % EU udeležba, 5,12 % SI udeležba – v finančnem načrtu UN: stroški udeležbe nekaterih vabljenih: 305,00 EUR in stroški pogostitve: 415,40 EUR).

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

/

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

/

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

/

UKREP:

Letno poročilo Vlade Republike Slovenije o položaju romske skupnosti v Sloveniji in o uresničevanju NPUR 2017–2021.

Podlage za izvajanje ukrepa:

Četrty odstavek 4. člena in 6. člen Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 33/07) ter NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Ciljno usmerjen ukrep.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

UN je v letu 2018 koordiniral aktivnosti za pripravo Petega poročila o položaju romske skupnosti v Sloveniji. Poročilo je bilo pripravljeno skladno z izhodišči, ki jih je na svoji 6. seji dne 10. 11. 2017 potrdila Komisija Vlade RS za zaščito romske skupnosti. UN je skladno s potrjenimi izhodišči takoj v začetku leta 2018 pristopil k pripravi poročila in pozval vse pristojne resorje k poročanju o uresničevanju ZRomS-1 in NPUR 2017–2021 v letih 2015, 2016 in 2017. Na podlagi prejetih prispevkov, ki so večinoma zajeli le leto 2017, in na podlagi informacij, ki jih je UN s strani pristojnih resorjev prejel ob drugih priložnostih, je UN pripravil celovito poročilo, ki je zajelo obdobje vseh treh let. Poročilo je bilo sestavljeno iz osrednjega dela (poročilo) in prilog. Osrednji del poročila je zajel informacije o pomembnejših aktivnostih, kot so priprava predloga zakona o spremembah in dopolnitvah ZRomS-1, priprava in sprejem NPUR 2017–2021 in delo vladne komisije. V tem delu je bil zajet tudi pregled uresničevanja obveznosti pristojnih ministrstev in vladnih služb na podlagi ZRomS-1 in NPUR 2017–2021, pa tudi informacije o aktivnostih Sveta romske skupnosti RS, kot krovne organizacije romske skupnosti v Sloveniji, in samoupravnih lokalnih skupnosti, kjer živijo Romi. V prilogah je sledilo podrobnejše poročilo o uresničevanju NPUR 2017–2021 v letu 2017, informacije o sofinanciranju na področju romske skupnosti in pregled sprejetih podrobnih področnih programov in ukrepov občin, kjer živijo Romi. Predlog poročila je pred sprejemom na vladi na svoji 8. seji dne 14. 6. 2018 obravnavala in potrdila Komisija Vlade RS za zaščito romske skupnosti. Vlada je poročilo sprejela dne 18. 7. 2018 in ga posredovala v obravnavo Državnemu zboru.

V Državnem zboru je poročilo konec septembra 2018 najprej obravnavalo matično delovno telo, t.j. Odbor za notranje zadeve, javno upravo in lokalno samoupravo, ki pa tokrat ni sprejel le sklepa o seznanitvi s poročilom, ampak je predlagal, da se o poročilu opravi razprava na seji Državnega zbora. Državnemu zboru je v obravnavo in sprejem predlagal tudi predlog priporočila. Razprava na seji Državnega zbora je potekala novembra 2018, Državni zbor pa je predlog priporočila odbora podprl in ga sprejel. Državni zbor je v svojem priporočilu vladi predlagal, da naj »nemudoma pristopi k ukrepom za izboljšanje položaja romske skupnosti v Sloveniji ter da v najkrajšem možnem času v sodelovanju s predstavniki romske skupnosti, predstavniki samoupravnih lokalnih skupnosti in drugimi deležniki, pripravi ustrezne spremembe Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 33/07)«.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

Pripravljeno *Peto poročilo Vlade Republike Slovenije o položaju romske skupnosti v Sloveniji*, dostopno tudi na svetovnem spletu.

Dodeljena in porabljená finančna sredstva v letu 2018:

Niso bila potrebna.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

V pripravo poročila so bila vključena vsa pristojna ministrstva in vladne službe, samoupravne lokalne skupnosti, kjer živijo Romi, združenja občin in Svet romske skupnosti RS.

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

/

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

/

1.2 Cilj: letno spremljanje stanja na področju socialnega vključevanja pripadnic in pripadnikov romske skupnosti v okoljih, kjer živijo, in zagotavljanje spremljanja učinka ukrepov NPUR 2017–2021 (evalvacija).

UKREP:

Letna evalvacija o stanju na področju socialnega vključevanja pripadnic in pripadnikov romske skupnosti v okoljih, kjer živijo, in o učinkih izvajanja ukrepov NPUR 2017–2021.

Podlage za izvajanje ukrepa:

NPUR 2017–2021.

Ali gre za ciljno usmerjen ukrep ali za integracijski ukrep:

Ciljno usmerjen ukrep.

Kratek opis izvedenih aktivnosti v letu 2018:

UN je konec maja 2018 preko postopka evidenčnega javnega naročila pristopil k izbiri izvajalca za pripravo evalvacije. Za izvajalca priprave evalvacije je bil izbran Mirovni inštitut, ki je dne 22. 11. 2018 predložil končno vsebinsko poročilo (evalvacijo): *Letna evalvacija uresničevanja Nacionalnega programa ukrepov Vlade Republike Slovenije za Rome za obdobje 2017–2021* (Končno poročilo o vmesnem vrednotenju (obdobje od sprejema dokumenta dne 25. 5. 2017 do 1. 6. 2018).

Dne 13. 12. 2018 je potekala 9. seja Komisije Vlade RS za zaščito romske skupnosti, na kateri so bili nosilci ukrepov NPUR 2017–2021 seznanjeni z informacijo, da je UN v letu 2018 prvič pristopil k pripravi evalvacije uresničevanja programa in da je to nalogo opravil zunanji izvajalec. Nadalje so bili seznanjeni, da bo evalvacija poslana vsem pristojnim ministrstvom in vladnim službam oziroma nosilcem ukrepov ter Svetu romske skupnosti RS, objavljena pa bo tudi na spletni strani UN. Ker gre za prvo tovrstno evalvacijo sploh in ker gre za vmesno evalvacijo, jo morajo nosilci ukrepov upoštevati ob pripravi šestega poročila vlade o položaju romske skupnosti, ki sledi v letu 2019. UN je tako ob začetku priprave šestega poročila vlade z dopisom pozval vsa pristojna ministrstva in vladne službe, da poročajo o uresničevanju ZRomS-1 in NPUR 2017–2021 ter se opredelijo tudi do ugotovitev in priporočil vmesne evalvacije. Odzivi nosilcev ukrepov so vključeni v samo gradivo šestega poročila vlade.

Pregled oziroma opis rezultatov ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, kjer je to le možno):

/

Dodeljena in porabljena finančna sredstva v letu 2018:

Za potrebe izdelave evalvacije so bila v okviru proračuna UN zagotovljena finančna sredstva v višini 3.900,00 EUR.

Število vključenih oseb oziroma število upravičencev ukrepa (upoštevati dimenzijo spola in mladih, če je to le možno):

V pripravo evalvacije so bili vključeni vsi nosilci ukrepov in njihovi izvajalci. Za namen opravljanja evalvacije, so bile s strani izvajalca uporabljene naslednje metode:

1. analiza podatkov in dokumentov: na osnovi analize NPUR 2017–2021, vseh ostalih dokumentov in podatkov o uresničevanju ukrepov po posameznih nosilcih ukrepov, se je ocenjevalo:

- ustreznost ukrepov za doseganje ciljev NPUR 2017–2021,
- primernost kazalnikov za spremljanje učinkov ukrepov,
- kjer in kolikor je to bilo mogoče, se je podalo oceno učinkov posameznih ukrepov glede na predvidene kazalnike in cilje.

2. polstrukturirani intervjuji: ker je v Sloveniji relativno malo dostopnih analiz in podatkov o pripadnicah in pripadnikih romske skupnosti, pa tudi izvajanju ukrepov za izboljšanje njihovega položaja, so polstrukturirani intervjuji zelo koristen instrument za pridobivanje informacij in bolj celovito razumevanje položaja Romov in učinkov NPUR 2017–2021.

Izvajalec je vnaprej oblikoval tematska izhodišča za izvedbo intervjujev. Tematska izhodišča za intervjuje so bila oblikovana na način, da omogočijo vpogled v potek izvajanja izbranih ukrepov in njihove učinke ter morebitne ovire pri njihovem izvajanju. Intervjuji so bili namenjeni tudi identifikaciji morebitnih dodatnih ukrepov, ki lahko prispevajo k doseganju ciljev na izbranih področjih, identifikaciji ukrepov, ki niso več potrebni, in tistih, ki so manj učinkoviti in jih je smiselno preoblikovati za učinkovitejše doseganje ciljev NPUR 2017–2021.

Narejenih je bilo 22 intervjujev, med njimi 14 individualnih in 8 skupinskih. Skupno so intervjuji vključili 33 oseb. V intervjuje so bili vključeni predstavniki izbranih nosilcev ukrepov, izvajalcev ukrepov, romske skupnosti, lokalnih skupnosti in nekaterih drugih organizacij, ki pri svojem delu naslavljajo potrebe romske skupnosti, vključno z nevladnimi organizacijami. Intervjuji so bili izvedeni v Ljubljani in v nekaterih krajih v SV in JV Sloveniji.

Odgovori intervjuvancev so bili anonimizirani, intervjuvancem pa so bile dodeljene zaporedne številke od 1 do 33.

Pozitivne / negativne izkušnje pri izvajanju ukrepa:

V Sloveniji je na voljo zelo omejen nabor podatkov o družbenem položaju romskega prebivalstva, ki bi omogočal celovito načrtovanje ciljno usmerjenih politik in ukrepov ter ustrezno spremljanje njihovih učinkov. V NPUR 2017–2021 večinoma prevladujejo t.i. procesni kazalniki, s katerimi se spremlja na primer število vključenih v posamezen ukrep oziroma aktivnost ali število izvedenih aktivnosti (izobraževanj, delavnic, posvetov), umanjajo pa kazalniki drugega tipa (kazalniki učinkov), ki merijo spremembo dejanskega položaja romskega prebivalstva na posameznih področjih in s tem konkretne učinke ukrepov. Kljub razlikam znotraj posameznih skupnosti se pripadnice in pripadniki slovenskih romskih skupnosti še vedno večinoma soočajo s kompleksnimi neenakostmi in s socialno izključenostjo na večini področij življenja. Takšna kompleksnost otežuje vrednotenje učinkov posamičnih ukrepov. Ukrep na določenem področju ima lahko minimalne učinke ali pa je sploh brez učinkov, razlog za to pa ni nujno v tem, da je ukrep slabo načrtovan, temveč je razlog lahko neukrepanje ali nezadostno ukrepanje na součinkujočih področjih.

Predlogi za izboljšave oziroma potrebe po morebitnem prihodnjem ukrepanju:

Razmere, s katerimi se soočajo Romi v Sloveniji, terjajo dolgoročno, ciljno, celovito, integrirano in hkratno ukrepanje na različnih področjih, vendar tudi bolj sistematično in kontinuirano zbiranje podatkov, ki lahko osvetlijo (ne)uspešnost posamičnih ukrepov in njihovih sinergijskih učinkov. Samo na podlagi kvalitetnih in natančnih podatkov so lahko oblikovani konkretni cilji, ukrepi in kazalniki, učinki dobro zastavljenih ukrepov pa so lažje ustrezno ovrednoteni.

Evalvacija zato priporoča:

- da bi bilo nujno v sodelovanju z romsko skupnostjo vzpostaviti mehanizme sistematičnega in kontinuiranega zbiranja kvantitativnih in kvalitativnih podatkov o romski populaciji v Sloveniji, ki bi se uporabljali za analizo zatečenega stanja, načrtovanje celovitih politik in ukrepov, njihovo spremljanje ter ocenjevanje njihovih učinkov skozi čas;
- da bi se s pomočjo teh podatkov lahko oblikovali natančnejši kazalniki, ki bi jih bilo koristno razdeliti na kazalnike, ki se nanašajo na izvajanje ukrepov, in kazalnike, ki opisujejo dejanski položaj romskega prebivalstva in tako merijo tudi učinke ukrepanja.

Pri tem velja priporočilo, da morajo vzpostaviti tovrstnih mehanizmov slediti zadostni kadrovski in finančni viri na pristojnih organih v izogib dodatnem obremenjevanju tistih, ki z romsko skupnostjo delajo na terenu.

- da bi bilo koristno zamakniti pripravo letne evalvacije uresničevanja NPUR 2017–2021 tako,

da ta obravnava koledarsko leto. Tako bi bilo mogoče bolj celovito vrednotiti izvajanje ukrepov, sploh tam, kjer obstajajo letni kazalniki, saj so ti nastavljeni za koledarsko leto.

Odzivi pristojnih resorjev na ugotovitve in priporočila evalvacije so vključeni v samo gradivo šestega poročila vlade.